

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

600099629+

DOKTOR LUTHER MÁRTON'

K I S

KATEKIZMUSÁNAK

MAGYARÁZATJA.

NÉHAI SUPERINTENDENS

HERDER UTÁN.

KÉSZÍTETTE

KIS JÁNOS,

KIRÁLYI TANÁCSOS, 'S A' DUNÁN TÚL VALÓ EVANGELIKA GYÜLEKEZETEK' SUPERINTENDENSE.

Hatodik Kiadás.

PESTEN, 1860.

PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI ISTVÁN'
TULAJDONA, URI ÁTCZA 453. K. VI.

Dr. Luther Márton,

szül. Eislebenben 1483., meghalt 1546. évi

Február 14-kén.

Miképpen kell ezen könyvecskét nézni és hasznát venni.

Luther' Katekhizmusa nem csak azért érdemel ajánlást, minthogy közönségesen bevett iskolai könyvecskénk, hanem azért is, mint-hogy mind azt magában foglalja, a' mit egy Katekhizmustól várhatunk, és a' gyermekek értelméhez van alkalmaztatva. — A' tíz parancsolatok olly rövidek, hogy azokat a' legeggyűbb elme is megtanulhatja 's megértheti. Luther azokat a' maga idejébéli szókkal szépen megmagyarázta. Ha ezen szók a' mi időnkbelieknek érthetőkké tételnek, 's mind a' tíz parancsolatnál az oda tartozó köteleességek megvilágosíttatnak: a' köteleességekről szóló tudomány a' tanulók' elméjében

IV

annál inkább megmarad, minthogy az az ol rövid tíz parancsolatokhoz lesz kapcsolva. — A' hit' ágozatjait, mellyek a' másodi részben foglaltatnak, annál inkább kell tud gyermekeinknek, minthogy azokra kereszte tetnek, azokban konfirmáltatnak, 's azokna vallására kötelezik magokat. — A'Mi-Atyán kat minden nap imádkozzák a' keresztyé nek; azért szükség azt a' gyermekekkel meg értetni és megszerettetni. — A' keresz téség és az Úr' vacsorája által közönsége sen a' gyülekezet előtt valljuk magunkat ke resztyéneknek; ugyanazért ezen szent csele kedetek' mivoltát és célját is kell tudnunk Luther' Katekhizmusának fő részeit tehát mint egy szemeinkkel látjuk a' közös Isteni tisztele intézeteiben, következésképpen jobban gyer mekeknek való az, mint sok más efféle ige tudós 's ugyanazért kevésbé hasznos okta tások.

De Luther' Katekhizmusát érteni kell ; azért jelenik meg ezen magyarázat. Ezt köny nélkül megtanúztatni nem szükség, 's nem volna helyes; mert a' rövidség' okáért so kérdésben és feleletben maradt olyan i

h a' mit új kérdések által kell megfejtegetni.
- Egészen máskép kell hasznát venni. A' fő
li dolog az, hogy a' Tanító az itt foglaltatott
m kérdéseket és feleleteket gyakran elolvassa,
l fejtegetse, és egészen megértse. Csak úgy
ik tudhat katekhizálni, máskép nem. Azután ugyan
- ezen kérdéseket és feleleteket addig olvas-
- tassa, kérdegetse, fejtegetse, mindenféle-
- kép forgassa tanítványival együtt is, míg
- azokat ezek nem csak emlékezetekkel, hanem
- értelmekkel és szivekkel is megfogták. Ugyan
- ezt kell a' diktomokkal is tenni. A' mit a'
- gyermekek egyszer értenek, azt örömeztöb-
k is, könnyebben is megtanulják könyv nélkül.

- A' jegyzések alatt imitt amott előhozott
st énekek a' Győri új énekes könyvből vagynak
- czítálva; de minden Tanító kereshet tetszése
st szerént más énekes könyvből is más oda tar-
- tozó verseket. Általában a' jó énekek és dik-
- tomok teszik a' köznép' katekhizmusát, mert
s azokat nem csak könnyen megtanulja, hanem
v szívében is hordozza.

is Luther' Katekhizmusának ezen magyará-
k zatját három rendbeli embereknek ajánlom:
s először, az Oskola Tanítóknak, hogy a'

VI

sokszor olvassák, minden szavait fejtsek és tanítványaiktól érdeemesen kérdezzék; másodszor: a' Lelki Tanítóknak, hogy a' mestereket ennek helyes haszna vételére megtanítsák és a' katekhizálásban jó példát adjanak; harmadszor a' szüléknek, hogy azt gyermekeikkel Vasárnapon vagy egyéb pihenő órájokban szorgalmasan olvastassák, vagy gyermekeik előtt ők magok olvassák.

Bévezetés.

---

1. **M**it tesz ez a' szó *Katekhizmus*?
- annyit tesz, mint kérdések és feleletek által való tanítás.
1. *Mit értünk a' Keresztyén Katekhizmus alatt?*
- 1' Krisztus tudományában való oktatást kérdések és feleletek által.
1. *Mit tanulunk ezen tanításból?*
- Igyan kelljen élnünk, mit kelljen hinnünk, és mit reménylenünk.
1. *Melly főrésze a' Katekhizmusnak mutatja meg, hogyan kelljen élnünk?*
- Az első: melly a' tíz parancsolatokról szól.
1. *Mit foglal magában a' Katekhizmusnak második része?*
- 1' Keresztyén hit ágozatjait, vagy a' Keresztyén Anyaszentegyház' Vallástételét.
1. *Miről szól a' harmadik rész?*
- 1' mi Atyánkról vagy az Úri imádságról.
- Ez egy arra való utmutatás, mikép' kelljen imádkoznunk.
- S maga Jézus adta azt előnkbe.
1. *Miről szólnak a' Katekhizmusnak egyéb részei?*
- 1' Keresztségről és az Ur' vacsorájáról.

8. Miért foglaltatnak ezek a' Katekizmusban

Mivel a' Kereszttség és az Ur' vacsorája azoi két szentséges cselekedetek, a' mellyel által nyilvánágosan vallást teszünk a felől, hogy Keresztyének vagyunk.

A' gyónás az Ur' vacsorájával éléshez való készület.

9. Ezen szent cselekedetek közül mellyik által avatattunk-be a' Keresztyénségbe?

A' Kereszttség által.

10. Mellyik által erősítettünk-meg a' jóban?

Az Ur' vacsorája által.

11. Miért hívattatnak ezen részek vagy fő csik-helyek Luther' Katekizmusának?

Mivel Doktor Luther Márton szedte rendbe és magyarázta-meg azokat.

12. Milyen szókon kezdődik mindenik résznél Luthernek magyarázatja?

Ezen szókon: Mit téssen ez, vagy: Miképpen lészen ez meg?

13. Ki volt Luther Márton?

Egy tudós és kegyes ember, a' ki a' Keresztyén tudományt, melly az ő idejében igen el volt romolva, sok tévelygésektől és babonás vélekedésektől megtisztította.

14. Hogyan kell tanulnunk a' Katekizmust?

Figyelemmel, örömezt és jó kedvvel, mivel az a' mi értelmünket gyakorolja, és bennünk jó indulatokat gerjeszt.

Hogyan gyakorolja a' Katekizmus a' mi értelmünket?

Ámot tanulunk abból adni arról, hogy mit hiszünk és mit reménylünk.

Mi által gerjeszt bennünk jó indulatokat?
 által, hogy az Istennek jótéteményeit, és a' mi kötelességeinket előnkbe terjeszti.

Honnét vétetett a' Katekizmus?

ó és új Testamentombéli szent írásból.

Mit nevezünk ó Testamentomnak?

szent írásnak azon könyveit, melyek Krisztus Urunk' születése előtt irattak.

Kik által irattak azok?

lyan férfiak által, a' kiket az Isten a' végre kiváltképpen való ajándékokkal felruházott, és a' kik Prófétáknak neveztetnek.

Mit értünk a' Próféta név alatt?

lyan férfit, a' ki az Isten' nevében szóllott a' néphez, 's azt az Istennek különös indításából tanította, intette és vigasztalta

2. Pét. 1, 21. Mert nem embernek akaratjából származott régenten a' prófétzia, hanem az Istennek szent emberei szóllottanak, indíttatván a' Szent Lélek által.

Miért neveztetnek a' Prófétákjövendőmondóknak is?

vel sokan közülök a' jövendő dolgokat előre hirdették.

) Az ó és új Testamentombéli Könyvek' neveit 's rendjét kicsinyenként meg kell a' gyermekkel eszméltetni.

22. Mit hirdettek kiváltképen sokan közülök?

A' Messiásnak vagy Krisztusnak, mint a' mi megváltónknak; azaz, az emberek' legnagyobb jóltétvőjének eljövetelet. Ján.: 5, 39. Vizsgáljátok az írásokat; mert úgy vélitek, hogy azokban örök életek vagyon, és igenis azok, a' mellyek én rólam bizonytságot tesznek.

23. A' Katekizmusnak mellyik része vétésett az ó Testamentomból?

Az első: a' tíz parancsolatokról, mellyeket az Isten a' Zsidó népnek Mózes által adott 2. Mós. 19. 50:

24. Illetnek-e minket is ezen parancsolatok?

Igenis illetnek, a' mennyiben olyan kötelesegeket foglalnak magokban, a' melyekre minket is kötelez lelkiismeretünk.

25. Mi a' lelkiismeret?

Az embernek belső esmérte arról, mi legyen jó vagy rossz.

26. Vagyon-e az embereknek ilyen lelkiismeretek?

Igenis vagyon, míg azt durva vadság vagy szántszándékkal való gonoszság által el nem nyomják. Rom. 2, 14—15.

27. Megerősítette-e Jézus a' tíz parancsolatokat?

Igenis megerősítette és megmagyarázta.

28. Hol cselekedte azt különösen?

Azon beszédében, melly a' hegyen tartott prédikációnak mondatik. Mát. 5. 17—48.)*

---

*) Ezen verseket el kell olvasatni a' gyermekekkel, 's meg kell nekik magyaráztatni.

9. A' Katekizmusnak melyik fő részei vóttek az új testamentumból?

' következők: a' másodiktól fogva az utolsóig.

10. Mi az új testamentum?

zon könyvei a' szent írásnak, melyek Krisztus Urunk' születése után irattak.

1. Kik írták azokat?

z Evangelisták és Apostolok.

2. Mit tesz ez a' szó Evangalista?

Ilyan férfiút, a' ki örömdetes izenetet hoz.

3. Micsoda örömdetes izenetet hoztak ezen Evangelisták?

k azt hirdették, hogy Jézus az Idvezítő megjelent légyen, és az ő életét leírták.

4. A' Krisztus életének hány ilyen leírása van?
egy, melyek Máté', Márk', Lukács', és János Evangeliomainak neveztetnek.

5. Krisztus Urunk' életének ezen leírói közül hányan voltak egyszer'smind Apostolok is?

etten: Máté és János. Ezek a' Krisztussal társalkodtak, 's attól magától tanultak.

6. Mit tesz ez a' szó Apostol?

Ily férfiút, a' ki Jézus által az emberek' oktatása végett kiküldetett.

7. Hány Apostolokat tanított maga a' Krisztus?

izenkettőt, a' kiket azután, mások' tanítása végett kiküldött. Mát. 28, 18—20. És Jézus oda járulván szólla nékik mondván: nékem adatott minden hatalom, mennyen és a' földön.

Azért elmenvén tanítsatok minden népeket megkeresztelvén őket, az Atyának és a' Fiúnak, és a' Szent Léleknek nevében. Tanítván őket, hogy megtarsák mind azokat, a' mellyeket parancsoltam néktek. És imé én mindennap ti veletek vagyok mind a' világ' végéig. Amen.

38. *Mellyik könyvben vagynak az Apostolok első történetei megírva?*

Az Apostolok cselekedeteiről irt könyvben.

39. *Hány Apostoloknak leveleit találjuk az új Testamentomban?*

Öt Apostolokét: Péter', Pál', János', Jakab', Judás' leveleit.

40. *Mellyik Könyv fejezi-bé az új Testamentomot?*

János' jelenései. Ezen könyv jövőendő időkről szól.

41. *Hogyan kell az ó és új Testamentombéli Könyveket olvasni?*

Mint Isten' beszédét, áhítatossággal, és úgy, hogy azoknak olvasása által jobbak legyünk.

42. *Mikor vagyunk áhítatosak?*

Ha gondolkodunk arról, a' mit hallunk, vagy olvasunk, és azt jól megfontoljuk.

43. *Miért kell az Isten beszédét figyelemmel olvasnunk és hallanunk?*

Mivel az Isten szól abban mi hozzánk, mint az Atya az ő gyermekeihez. Mindenkor azoknak tehetségekhez alkalmaztatta magát, a' kik az ő szavát hallgatták.

Hát akkor, mikor olyan fordúl-elő, a' mit nem értünk; mit kell cselekednünk?

hoz kell tartani magunkat, a' mit értünk, a' mi lelkünket jobbitja, és minket a' jóban erősít.

eránt, a' mit nem értünk, oktatást kell keresnünk.

Mi végre kell tehát a' Bibliát kiváltképpen olvasni?

végre, hogy annak oktatása által jó és naponként jobb emberek legyünk. 2. Timoth. 2. 16. Minden irás Isten ihléséből való, és hasznos tanításra, a' megczáfolasra, a' dorgálásra, és az igazságban való oktatásra.

Hasznosak-e e' végre a' Bibliában előforduló történetek is?

enis, mivel azon történetek, a' mellyek a' Bibliában előfordulnak, az Istennek jó-téteményeit, és az embereknek virtusait, vétkeiket és hibáit eleven színekkel rajzolják-le. A' hibáknál és vétkeknél eszünkbe kell vennünk, hogy az Isten' beszéde azokat kárhoztatja és büntetésre méltóknak ítéli.

Kell-e tehát mindent követnünk, a' mi a' Bibliái történetekben előnkbe rajzoltatik?

am kell 1. Kor. 10, 6. Ezek pedig nekünk példájinkra lettenek, hogy gonosznak kívánóji ne lennénk, miképen azok gonoszt kívánnak vala.

48. *Mi az egész Szent Írásnak 's az abból példatett Katekizmusnak summája?*

Mát. 22. 37—40. Szeressed a' te Uradat Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és legnagyobb parancsolat. A' második pedig hasonló ehhez: Szeressed a' te felebarátodat mint önnön magadat. Mát. 7. 12. Annakokáért mindeneket a' melyeket akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azokat cselekedjétek azokkal. Mert ez a' törvény és a' Próféták. *)

ELSŐ RÉSZ.

A' tiz parancsolatról.

1. *Miről szólnak a' tiz parancsolatok?*

A' mi Isten eránt, magunk eránt és más emberek eránt való kötelességeinkről.

2. *Hany parancsolatok szólnak az Isten eránt való kötelességekről?*

A' három első parancsolatok.

3. *Hany parancsolatok szólnak a' mi magunk és más emberek eránt való kötelességekről?*

A' hét utolsó parancsolatok.

*) Itten el kell olvasatni, 's röviden megmagyarázni a' Győri énekes könyvből ezen éneket: Ha romlott szíveimnek.

1. AZ ELSŐ PARANC SOLAT.

n vagyok a' te Urad Istened. Ne legyenek tenéked én előttem idegen Istenid.

Ki szól ezen parancsolatban?

z az Isten, a' ki az Izrael' népét Egyptomból kihozta, és attól fogva annak őltalmazója akart lenni.

Vallyon ez az Isten csak az Izraelnek Istene-e, vagy pedig minden embereké?

mint teremtknk és jóltévknk minden embernek Istene és Attya. Malak. 2. 10. Vallyon nem mindnyájunknak egy Atyánk vagyon?

vagy nem azon egy Isten teremtt-e minket? (Miert csálja-meg tehát kiki az ő felebarátját, hogy a' mi atyjánk' kötésekert megfertőztetnk.)

Mi tiltatik az első parancsolatban?

' bálványimádás; midn valamit Isten gyanánt veszünk és imádunk, a' mi nem Isten.

Mikor vagyunk bálványimádók vastag értelemben?

idn képeket, vagy valamelly teremtményeket Isten gyanánt imádunk, 's tölök várunk segítséget.

Hát vékony bálványimádást mikor követünk-el?
idn valami eránt e' világon nagyobb félelemmel, szeretettel és bizodalommal viseltetünk, mint az Isten eránt.

9. Miért tiltatik ezen bálvány imádás?

Mivel az az emberhez illetlen, 's nekie ártalmas.

10. Miért illetlen és ártalmas?

Mivel az embert babonássá, félénkké, vétkessé és esztelenné teszi. Zsolt. 11: 4. 5. 8.

11. Hogyan teszi a' bálvány imádás az embert babonássá és félénkké?

Arra szoktatja, hogy féljen és reményljen o a' hol félésre és reménységre semmi o nincs.

12. Hogyan teszi a' bálvány imádás az ember vétkessé és esztelenné?

Különbféle bűnöknek gyakorlására tanítja, ' különben is sokféleképpen megcsalja, é elámítja az embert.

13. Ki követ-el bálványozást vékony értelemben?

A' ki az Istenről elfelejtkezik, és valami eránt a' világon nagyobb bizodalommal, félelemmel és szeretettel viseltetik mint a Isten eránt. Zsolt. 146, 3—6.

14. Mi által mégyen-véghez ezen bálványimádás?

Kevélység, fősvénység és bujaság által. A' kevély magát és a' maga hecsületét, a fősvény az ő gazdagságát, a' bujalkodó az ő gyönyörüségét jobban szereti, min az Istent, és az által bálványimádó lessz.

15. Vallyon azzal magát boldoggá teszi-e vagy boldogtalanná?

Boldogtalanná; mert ezen dolgok nem való

ságos és maradandó jók. 1. Ján. 2. 15 —
17. Philipp. 3. 19. Efez 5, 5.

Mit kíván tehát az első parancsolat?

gy az Istent mindenek felett féljük és szeressük, és hogy mindenek felett ő benna bizzunk. Mát. 10, 28—30. Zsolt. 73, 25. 26. Kicsoda volna nékem mennyekben te náladnál több? és te náladnál egyébben nem gyönyörködöm e' földön. Elfogytakozott az én testem és az én szívem; az én szívemnek kösziklája, és az én örökségem te vagy, óh Isten mind örökké. Zsolt. 18, 2. 3. És monda: Teljes szívemből szeretlek tégedet Uram, én erősségem. Az Úr, én kösziklám, és én váram, és én szabadítóm, én erős Istenem, én erősségem, ő benne bízom, én paizsom, és én szabadulásomnak szarva, én felmagasztalásom!

Megérdemli-e az Isten ezen félelmet, szeretetet és bizodalmat?

anis; mert ő mindenhatósággal 's véghetetlen bölcsességgel és jósággal bír. Az ő akaratja nélkül semmi sem eshetik rajtunk. Ő tőle minden jót várhatunk, mint-hogy ő maga a' jóság. Mát. 1. 6. Mát. 19, 17. És ő monda annak: Miért mondasz engem jónak? Nincsen senki jó több az egy Istennél. Ha pedig bé akarsz az életre menni, tartsd-meg a' parancsolatokat. 1. Ján 4, 16. 19. Az Isten

szeretet; és a' ki a' szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten abba. Mi szeretjük őtet; mert ő szeretett elször minket.

18. Milyen fogamatja van az Isten eránt való igaz tiszteletnek az emberi szívben?

Az Isten eránt való igaz tisztelet az embernek:

1. Alkalmatosságot és kedvet ad az ő költéségeinek véghez vitelére és mind annak, a' mit az Isten reá mér, békévé való eltérésére.
2. Az emberektől való féléstől, és a' csüggedéstől megmenti.
3. Megőrzi a' felfuvalkodástól, minthogy minden jó az Istentől jön. Pred. 12, 15—1. A' dolognak summája ez: az Istent féjed és az ő parancsolatit megtartsad, mert ez az embernek fő dolga. Minden cselekedetet az Isten ítéletre elhoz, minden titkos dologgal akár jó akár gonosz legyen az. *)

2. A' MÁSODIK PARANC SOLAT.

A' te Uradnak Istenednek nevét hijában ne vegyed: mert nem hagyja az Ur büntetése nélkül, valaki az ő nevét hijában vesszi.

19. Mit értünk az Isten' neve alatt?

Mindent, valami minket az Istenre emlékeztetőt.

---

*) Ide tartozik ezen ének: Ki ne szeretne téged

tet, és a' mi által ő magát mi velünk az ő beszédiben és munkájában megismerheti. *Mit nem kell mind asszal, a' mi által az Isten magát mi velünk megismerheti, cselekednünk?*

m. Kell azt rosszra fordítanunk, 's véle visszaélnünk.

Mi által élünk asszal vissza?

romkodás, esküvés, bűvölés bájolás, hazugság és csalárdság által.

Miért vagyon a' káromkodás megtiltva?

velhogy utálatos és rút dolog, gyűlölségből és haragból felebarátunknak rosszat kívánni, 's olyankor az Isten' nevével élni vétek.

E' szerént tehát nem kell egyik embernek a' másikat káromlani 's átkozni, 's olyankor az Isten' nevével vissza élni?

m. Mi mindnyájan egy Istennek, ezen irgalmas Atyának gyermekei vagyunk; és az Isten' nevének csak akkor kell előfordulni, ha valakit áldani akarunk. Mát. 5, 44. 45. Én pedig ezt mondom néktek: Szeressétek ellenségeteket, áldjátok azokat, a' kik titeket átkoznak, jól tegyetek azokkal, a' kik titeket gyűlölnék, és imádkozzatok azokért, a' kik titeket háborgatnak és kergetnek titeket. gy. legyetek a' ti mennyei Atyátoknak fiai, ki az ő napját feltámasztja mind a' gonoszokra mind a' jókra, és esőt ad mind az igazaknak mind a' hamisaknak.

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

600099629+

OKTÓBER 1919

i

ATEKHNIZSALAI

MAGYAR

HERDER UJAI

HERDER UJAI

HERDER

HERDER

RÁLY

GELI

HERDER

HERDER

19

elünk az
ismérteti.
tal az Is-
ti, csele-

's véle

lás, ha-

iltva?
gyűlölség-
k rosszat
' nevével

'bernek a'
yankor az

ezen ir-
yunk; és
kell elő-
unk. Mát.
lom nék-
t, áldjá-
znak, jól
t gyűlöl-
, a' kik
k titeket.
oknak fiai,
a' gono-
ád min?
nak.

24. Mit téssen esküdni?

Az Istent ígéretünk' és állításunk' igaz voltának tanúbizonyságává és ha ígéretünkben 's állításunkban hazudunk, bosszú állóvá tenni.

25. Melly esküvések engedtetheknek-meg?

Egyedül az olyan esküvések, a' mellyeket a' felső hatalmasság kíván.

26. Mikor kíván a' felső hatalmasság esküvést?

Mikor egyéb eszköz nincsen az igazságot kitanulni és annak végére járni, ha kötelességünkben eljártunk-e.

27. Mikor élünk-vissza az Isten' nevével az esküvésben?

Midőn gondolatlanul vagy rossz szándékkal esküszünk:

1. Olyan dolgokra, a' mellyeket nem tudunk, vagy

2. Mellyeknél nincs szándékunk esküvésünket megtartani.

Sirá. 23. 8—10; Az esküvésre ne szoktassad a' te szádat, és a' te esküvésedben a' szent Istent nevezni gyakorta ne szokjad. **10.** A' férfiú, ki sokat esküszik, teljes hamissággal, és el nem távozik annak házától az ostor.

Mát. 5. 37. Hanem a' ti mondástok legyen úgy, úgy, nem, nem; a' mi pedig ezen felül vagyon, a' gonosztól vagyon.

Sir. 23. 11. Ha vakmerőképen esküszik is valaki, ártatlan nem leszen.

Mik leszünk akkor, ha gondolatlanul vagy hamisan esküszünk?

szegők és hivtelenek az Isten 's emberek eránt.

Miről mondtunk-le gondatlanul 's hamisan esküdtünk?

Istennek segítségéről 's a' mi ezen 's a' másik világon való boldogságunkról: mert így esküszünk: Isten engem úgy segéljen, az az, csak úgy áldjon-meg az Isten, ha igaz az, a' mit mondok.

Miképpen nézik más emberek a' hitszegőt, vagy hamisan esküvőt?

gy nézik, mint egy nyilván való hazug és álnok embert, a' kinek többé senki sem tartozik hinni.

Minek kell az olyan embernek magát tartani?
gy olyan alávaló embernek, a' kinek senki hitelt nem adhat, és a' ki az emberi társaságára nem méltó.

Miért kell az esküvést, és minden ígéretet az emberek között szentül megtartani?

vel a' hitelesség és bizodalom az emberi társaságnak kötele vagy kapcsa, 's ugyan azért a' hitszegőtől minden rosszat lehet várni. 1. Pét. 3, 10—12. Mert a' ki életét akarja szeretni, és jó napokat látni, tartóztassa-meg nyelvét a' gonosztól, és ő ajkait, hogy ne szólljanak álnokságot. Térjen el a' gonosztól és cselekedjen jót, keresse a' békességet, és kövesse azt. Mert az Úrnak szemei az iga-

zakon, és az ő fülei azoknak kéréken, de az Urnak orcája azok ellen kik gonoszt cselekesznek.

33. *Hogyan élünk vissza az Isten' nevével a' völés bájolás által?*

Ha azt hisszük, hogy ezen szent névnek vezetete és más babonás szokások 's c lekedetek által betegségeket elfordítunk, valakinek árthatunk, vagy egyéb csuda dolgokat tehetünk.

34. *Miért tiltatik meg a' babonáskodás, mint és utálatos dolog?*

Mivel az esztelen csalárdság: 's az által az olyan eszközökkel való élést elmúljuk, mellyekkel magunkon segíthetné 2) magunkat 's másokat is a' veszelembe ejtjük, és 3) az Istennek nevéért utul visszaélünk. 5. Mós. 18, 10—

35. *Mit tesz az Isten' nevével használni és osálni? Annyit tesz, mint képmutató lenni, és a' melkiesmérete ellen a' 'kegyesség' sz alatt olyast mit tettetni, a' mi nem így Zsolt. 5, 7. Elvesztek a' kik hazugsá szólnak; a' vérszopó és álnok emb gyűlöli az Úr.*

36. *Mikor élünk jól és méltóképen az Isten' nevével?*

Ha az Istent mindennémű szükségünkben segitségül hívjuk, ő hozzá esedezünk, ő dicsérjük 's neki hálákat adunk. Zsolt.

14. 15. Áldozzál az Istennek dicsére

- és add meg a' magasságban lakozó Istennek a' te fogadásodat.
3. *hivj engemet segítségül a' te nyomorúságodnak idején, megszabadítottak tégedet és dicsőítesz engemet. *)*

3. A' HARMADIK PARANCSOLAT.

egemlékezzél, hogy a' szombat napot megsszenteljed.

1. *Mire rendelte az Isten a' Zsidó népnek a' hetedik napot?*

zombatra, az az, az emberek, 's állatok' nyugalma' napjává.

2. *Mi jó akart az Isten ezen rendelés által szerezni?*

rendet és a' hétköznapi foglalatosságokban való szorgalmatosságot. Az Isten azt akarja: hogy a' munka által nyugalmat érdemeljünk, 's a' nyugalom által viszont magunkat a' munkára erősítsük.

3. *Mi kereszténynek is a' Zsidók' Szombatját innepeljük-e meg?*

em; hanem a' Vasárnapot, Krisztus feltámadásának napját.

4. *Olly szolgálai módon üljük-e azt meg, hogy nekünk azon éppen semmi foglalatosság sem engedtetik meg?*

open nem. A' szeretetnek és szükségnek munkáji soha sem tiltatnak meg sőt

---

*) Ide tartozik ezen ének: A' ki az Úrnak nevével.

azok még Vasárnapon is szent kötelesegeink. Mát. 12, 11. 12. Márk. 3.

41. De melly foglalatosságra rendeltetett kiödl képen a' vasárnap?

A' közönséges könyörgésre, és az Isten' beszédének hallgatására és vizsgálására. Zsid. 10, 24. 25. És egymásra figyelmezzünk, hogy egymást felbuzdítsa a' szeretetre és a' jó cselekedetekre. É ne hagyjuk-el a' közöttünk való gyülekezést, mint némelyeknek szokása; s egymást intsük, és annyival inkább, mivel látjátok, hogy ama nap közelge

42. Illendők-e 's hasznosak-e ezen közönséges könyörgések?

Igenis, a' közönséges könyörgések és imadások áhítatosságot gerjesztenek. A együttvaló éneklés felemeli a' sziveket. Ha együtt vettük az Isten' jótéteményeit illő, hogy azokért együtt is adjunk hálaát. Koloss. 3, 16. A' Krisztusnak beszéde lakozzék ti közöttetek, gazdagon minden bölcsességgel tanítván és intvén egymást, zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki éneklésekkel, jó kedvvel énekelvén a' ti sziveitekben az Úrnak?

43. Hogyan kell magunkat viselnünk az Isten' igéjének hirdetése eránt?

Azt nem kell megvetnünk, sőt az Isten' igéjét szentnek kell tartanunk, örömet hallgatnunk és tanulnunk. 1. Thess. 5, 18—20

Mi végre kell a' prédikációt hallgatnunk?
 gy az által bölcsebbek, jobbak és boldogabbak legyünk. Jak. 1. 22. 27. Legyetek pedig cselekedőji az igének, és nem csak hallgatóji; mert azzal magatokat csak megcsaljátok. Az Atya Isten előtt a' tiszta és szeplő nélkül való Isteni tisztelet ez: látogatni az árvákat és az özvegyeket az ő nyomorúságokban, és magát tisztán megtartani e' világtól *)

4. A' NEGYEDIK PARANC SOLAT.

Tisztelj a' te Atyádat és Anyádat, hogy legyen dolgod és hosszú életű légy e' földön.

Kiket kell ezen parancsolat szerént tisztelnünk?
 yánkat és Anyánkat.

i. **Miért?**

ert ők mi reánk nézve az Istennek képviselői: minthogy ő tőlök életet 's gyermekiségünktől fogva számlálhatatlan jókat vettünk.

Ki eránt mutatjuk azon szeretetünket és tiszteletünket, a' mellyel szüléinkhez viseltetünk?
 z Isten eránt; mivel ő a' szüléket a' maga képviselőjivé tette, 's ő általok tesz velünk jót. Sir. 3. 3. A' ki tiszteli az atyját, megtisztíttatik a' bűnből.

*) Ide tartozik ezen ének: Oh szent Isten vedd szívemet.

48. Mit ígér azért az Isten azoknak a' kik Atyjokat és Anyjokat tisztelik?

Hogy jól lessz dolgok, és hosszú idejűek lesznek e' földön. Sir. 3. 9. Cselekedettel és beszéddel tiszteljed a' te Atyádat és Anyádat, hogy szálljon te reád az emberekől áldás.

49. Hát ha hibájok van szüleinknek, kell-e őket mégis tisztelnünk?

Akkor sem kell őket megvetni, és haragra ingerelni, hanem őket az ő hibájok mellett is szeretuünk és becsülnünk kell. Sir. 3, 11. 12. Ne dicsekedjél a' te Atyádnak gyalázatjával; mert nem dicséretedre van néked a' te Atyádnak szidalma. Mert az ember dicséretet talál az ő Atyjának tiszteletéből, és szidalmára vagyon a' fiúnak a' gyalázatos Anya.

50. Csak szóval és szinmutatással kell-e szüleinket tisztelnünk?

Nem; hanem cselekedettel is. Tartozunk nékik szolgálni, engedelmeskedni, örökökre lenni 's öregségekben gondjokat viselni. Sir. 3. 13—16. Fijam, felsegéljed vénségében a' te Atyádat, bánnattal ne illessd őtet a' te életedben. És ha valamikor megfogytokozik értelmében, megbocsásd néki, és éktelenséggel ne terheld őtet: hanem tisztességet tégy minden erődből. Mert a' te

Atyádhoz való irgalmasság el nem felejtetik: hanem a' bűnök ellen a' te házádnak támassza lészen. A' te nyomorúságodnak idején, megemlékezik te rólad, és miképpen tiszta meleg idő által a' jég elolvasztatik; így a' te bűneid elolvadnak.

Illendő és dicséretes-e a' gyermekeknek az ő szüleik eránt való jó magaviseleté?

In is nagyon illendő és dicséretes: Mert a' gyermekek soha nem fizethetik meg az ő szüleik' fáradságát 's szeretetét, melyekkel azok ő irántok viseltettek. Sir. 7, 27, 28. Tellyes szívedből tiszteljed a' te Atyádat, és Anyádnak fájdalmat el ne felejtse. Mivel fizess-meg ő nékiek veled való jótéteményekről?

Mik tehát a' hálaadatlan és engedetlen gyermekek?

természet' mocskai és gonosztévők.

Millyen átok követi többnyire az ilyeneket?
 ő gyermekeik úgy fogják valaha magokat ő erántok viselni, mint ők viselték magokat szüleik eránt.

Millyen áldás követi ellenben a' jó gyermekeket?

Istennek és a' szüléknek áldása, szerencse és előmenetel, úgy, hogy ők is örömet fognak gyermekeikben látni. Sir. 3, 5. A' ki tiszteli az atyját, jövődöben örül ő is az ő fíjainak, és az ő könyörgésének napján meghallgattatik. A' ki tiszt-

tességet tulajdonít attyának, hosszú életű
lészen. És a' ki az Urat hallgatja, az ő
anyját megvidámitja.

55. *Ha szükség, hogy a' gyermekek az ő szüleiket szeressék és tiszteljék, mit kell a' szülőknek is gyermekeik eránt cselekedni?*

Tartoznak azokat keresztyén módon felnevelni, nékiek jó példát adni, 's őket minden jóra szoktatni. Efez. 6. 4. Ti pedig Atyák, haragra ne ingereljétek a' ti gyermekeiteket, de neveljétek őket oktatásban, és az Urhoz vezető intésben.

56. *Csak a' testi szülék értetnek-e ezen parancsolatban az Atyák' és Anyák neve alatt?*

Nem, hanem mindenek, valakik szüleink gyanánt vagynak, és a' kik által az Isten velünk jót tesz, p. o. A' felső hatalmaságok, tanítók, gazdák és gazdaasszonyok, tótorok, atyafiak, és barátok.

57. *Mit kell ezek eránt is cselekednünk?*

Tartozunk őket tisztelni, nékik szolgálni, engedelmeskedni, őket szeretni és becsülni.

58. *Kell-e általjában minden renden levőknek egymás eránt valamit véghez vinni?*

Igenis. Minden rendbéli embereknek vagynak egyéb rendbéli emberek eránt kölcsönös és szükséges köteleességeik.

59. *Micsoda köteleességeik vagynak az alattvalóknak a' felső hatalmasság eránt?*

Tartoznak az eránt mély tisztelettel viseltetni, 's minden rendelkezéseiknek híven engedelmeskedni. Rom. 13, 1. 7. Minden lélek

a' felső hatalmasság alá vettetett. legyen, mert nincs hatalmasság hanem csak Istentől, a' melly hatalmasságok pedig vannak, azok Istentől rendeltettek. Adjátok meg azért mindennek, a' mivel tartoztok; a' kinek adóval, adót; a' kinek vámmal, vámot, a' kinek félelemmel, félelmet, a' kinek tisztességgel, tisztességet.

1. *Micsoda kötelességek vannak a' felső hatalmasságnak az ő alattvalóji eránt?*

Úrtozik azokat oltalmazni, 's jó törvények által igazgatni; 's egyszer'smind becsülni és nékik mindenben jó példát adni. Efez. 6, 9. Ti is Urak, ugyan azokat cselekedjétek ő vélek, elhagyván a' fenyegetést, meggondolván azt, hogy néktek is vagyon Uratok mennyekben, kinél nincs személyválogatás.

1. *Micsoda kötelességeik vannak a' hallgatóknak az ő tanítóik eránt?*

zokat úgy kell nézni mint Lelki-Atyjákat, az ő intéseiket követni kell, és nékik azt, a' mi fáradságokért jár megadni. Zsid. 13, 17. engedelmesek legyetek a' ti előttetek járóknak, és kövessétek őket; mert ők vigyáznak a' ti lelketekre, mint számadók; hogy örömmel cselekedjék, és nem fohászkodással, mert a' néktek nem jó.

62. Hát a' tanítóknak micsoda kötelességeik vagynak az ő hallgatójik eránt?

Úgy kell azokat néznie, mint lelki gyermekeiket, kell őket oktatni, intenie, vigasztalni, 's nekik jó példát adni, 's őket minden jóra vezérelnie. 1. Kor. 1, 11. Tim. 4, 12.

63. Micsoda kötelességeik vagynak a' mesterembereknek az ő inasaiik eránt?

Tartoznak azokat az ő mesterségekben helyesen oktatni, erántok békeességes türéssel viseltetni, és mindenben boldogságokat előmozdítani. Rom. 12, 7. Akár (egyházi) szolgálat, maradjunk a' szolgálatban; akár ha ki tanító, maradjon a' tudományban.

64. Micsoda kötelességeik vagynak az inasoknak az ő mestereik és Uraik eránt?

Tartoznak az ő mesterségeket szorgalmasan tanulni, és Uraiknak javát híven előmozdítani.

65. Micsoda kötelességeik vagynak a' gazdáknak és gazdaasszonyoknak az ő cselédjeik eránt?

Tartoznak azokat Isteni félelemre, jó rendre és szorgalmazatosságra szoktatni, vélek szeretettel banni és béreket híven megadni. Sir. 7, 20, 21. Ne sanyargasd szolgádat, a' ki az ő dolgában híven eljár. Az eszes szolgát szeresse a' te lelked. Tób. 4, 15. Semmi embernek bé-

rét te meg ne tartsad, a' ki te néked szolgált, hanem mindgyárt megfizess néki.

1. Micsoda kötelességeik vagynak a' cselédeknek az ő gazdájik 's gazdaasszonyaik eránt?

artoznak azokat mint előljáróikat tisztelni, azoknak parancsolatjaikat zugolódás nélkül véghez vinni, jószágokkal hiven banni, dolgokban szorgalmasan eljárni, 's mindenekben azoknak javát keresni Efez. 6. 5—7. Szolgák legyetek engedelmesek a' ti testi Úraitoknak, félelemmel és rettegéssel, a' ti sziveiteknek együgyűségében, mint a' Krisztusnak. Nem szem előtt való szolgálattal, mint embereknek kedveskedők, hanem mint Krisztusnak szolgáji cselekedvén az Isten akaratját teljes lélekből. Kész indulattal szolgálván mint az Úrnak, és nem mint embereknek.

' Kell-e a' vén embereket is tisztelnünk?

genis kell: mert az Isten maga kívánja azt és mi is azt akarjuk, hogy öregségünkben mások tisztelettel és békességes türéssel viseltessenek erántunk. 3. Mós. 19, 32. A' vén ember előtt felkelj, és a' vén embernek orcáját megbécsüljed Sir. 8, 7. Ne kisebbítsd meg az embert vénségében, mert mi közülünk valók, a' kik megvényhesznek.

68. Mi jó származik abból, ha a' negyedik parancsolat megtartatik?

Az által a' házi és polgári boldogság előmozdittatik; az az a' Szülők és gyermekek, a' felső hatalmasság, és az alattvalók, az ifjak és vének között minden rendben és karban szép egyetértés fog uralkodni. *)

Rom. 12, 10. Az atyafiúi szeretetnek általa, egymásnak szerelmére hajlandók legyetek, tisztelettel egymást megelőzván.

5. AZ ÖTÖDIK PARANC SOLAT.

Ne ölj.

69. Mi tiltatik ezen parancsolatban?

Elsőben: Az öldöklés és gyilkosság: mert ezek olyan utálatos cselekedetek, a' melyektől az emberi természet irtózik. 1. Mós. 9. 6. A' ki az embernek vérét kiontja, ember által ontassék ki viszontag annak vére; mert az ő ábrázatjára teremttette Isten az embert.

70. Mi tiltatik még más ezen parancsolatban?

Minden, valami másnak testében vagy egészségében kárt tesz, vagy annak az életet nehezebbé, keserűbbé teszi, vagy meg rövidíti.

---

*) Ide járul az az ének: Isten, néked szentelem.

Következésképpen mik tiltatnak meg ezen parancsolatban?

Iden harag, visszavonás és gyűlölség, minden bosszúállás és ellenségeskedés, mert ezek mind a' maguk életét, mind a' másokét keserűvé teszik és rövidítik. M. 1. 5, 21. 22. Péld. 15. 18. A' haragos férjfiú szerez háboruságot; a' hosszutűrő pedig leszállítja a' háborgást.

Milyeneknek kell az embereknek egymás eránt lenni?

Karóknak, szeretetre hajlandóknak és egymást kéméllőknek, szükség: hogy egyik a' másiknak segítsen 's minden testi szükségait orvosolni igyekezzen. Mát. 3, 5. 9. Boldogok a' szelidek; mert ők örökségül bírják a' földet. Boldogok a' békeszerzők, mert Isten' fíjainak hivattnak.

Szükséges és hasznos-e az embernek ezen parancsolatnak megtartása?

Nis szükséges és hasznos; mert a' hol az embernek élete és nyugalma nem bátorságos, ott semmije sincs bátorságban. Különben is az emberek' bajainak legnagyobb része a' gyűlölségből, haragból, ellenségeskedésből, és bosszúállásból származik.

Mi által kapcsoltnak össze legszebben az emberek egymással az öfoglalatosságaikban?

Yétértés, szivesség és szeretet által Koloss. 3, 12. 15. Öltözzétek fel azért, mint

Istennek választotti, szentek és szerelmetesek, a' szivbéli könyörületességet, kegyességet, alázatosságot, szelidséget és a' békességéstűrést. Eltűrvén egymást és megengedvén egymásnak, ha kinek valaki ellen panasza vagyon, mint a' Krisztus is megengedett néktek, azonképen ti is.

75. *Szabad-e az embernek magát megölni?*

Nem szabad. Nem magunk adtuk magunknak életünket, azért nem is szabad attól magunkat megfosztanunk, hanem el kell várnunk azt az időt a' melyben az Isten a' világból magához vesz. Róm, 14. 7. 8. Mert senki közülünk magának nem él, és senki magának meg nem hal. Mert ha élünk is, az Úrnak élünk, ha halunk is, az Úrnak halunk; azért akár élünk, akár halunk, az Úré vagyunk.

76. *Vallyon az maga gyilkosa-e, a' ki egészségét és testét megvesztegeti?*

Igenis, az is maga gyilkosa.

77. *Mi által vesztegettetik meg az ember élete és egészsége?*

Az ételben, italban, gyönyörűségeken; aluvásban és éjszakázásban, a' bőjtölésben és munkában való mértékletlenség által. Sir. 37, 31—33. Ne légy telhetetlen minden gyönyörűséggel, és tested legyen az étel: Mert a' sok ételben való tobzódásban betegség vagyon; és a' megelé-

gíthetetlen faldoklás közel jár a' sárhoz. A' megeléghetetlen faldoklás miatt, sokan haltanak meg: de a' ki megtartóztatja ő magát, életét meghosszabbítja. Préd. 6, 7. Ha az embernek minden munkája jó szerencsés lesz: mindazáltal az ő kívánsága bé nem felik.

3. *Hát az maga gyilkos-e, a' ki az ő lelkének egészségét megrontja?*

Enis, megrontatik pedig a' lélek egészsége, a' felettébb való gond, buslakodás, félelem és epedés által. Sir. 30, 22—26. Ne add bánatnak a' te elmédet, és ne fonyasszal magadat a' te tanácsoddal. A' szívnek vigassága az embernek élete, és az örövendezés meghosszabbítja az embernek napjait. Szeressed a' te lelkedet, és vigasztald szivedet és a' szomorúságot távol állasd tőled. Mert sokakat vesztett el, és ölt meg a' szomorúság. Az irigység és harag megkissebbítik a' napokat, és idő előtt vénséget hoz a' szomorúság.

4. *Ha tehát kötelességünk a' magunk 's hozzánk tartozandóink' egészségére gondot viselni, mit kell a' betegségekre nézve cselekednünk? artozunk minden betegségnak, a' mennyire lehet elejét venni, 's a' betegség elején jókor segítséget keresni, 's az egészség' helyre állítása végett minden eszközzel gondosan élni. Sir. 38, 4. Az*

Úr teremttette a' földből az orvos
annakokáért az eszes ember attól
iszonyodik.

80. *Miért kötelességünk ezt cselekedni?*

Mert a' mi életünk nem a' mi sajátunk,
nem az Istené 's más embereké.
is viheti véghez a' beteg az ő hiv
béli kötelességeiket, úgy a' mint kell,
gának és másoknak is terhére van.
30, 15. 16. Az egészség, és a' j
met, minden aranynál jobb és a' v
test, nagy temérdek gazdagság.
Nincs oly gazdagság, ki jobb voln
testnek egészségénél, és nincsen ő
ki meghaladná a' szívnek örömet.

6. A' HATODIK PARANC SOLAT.

Ne paráználkodjál.

81. *Mi a' házasság?*

A' hűségnek és szeretetnek kölcsönös k
és frigye egy férjfiú és egy asszony ki

82. *Micsoda tehát az a' fél, vagy rész,
ezen szeretetnek 's hűségnek frigyét
szegi?*

Hitszegő; mivel az ő szavát nem tartja
és az ő hitestársát igen megsérti.

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Testemet te
Ne gyűjts oh ember fejedre.

Hogy kell tehát a házastársaknak egymással lakni?

kességben és tiszta életben. Mindeniknek kell az ő házastársát szeretni és becsülni. Efez. 5, 28. Azonképpen a' férfiak is tartoznak szeretni az ő feleségeiket, mint önnön testeiket; a' ki az ő feleségét szereti, önnön magát szereti. Efez. 5, 22, 23. Az asszonyok engedelmeskedjenek ő tulajdon férjeiknek, mint az Urnak. Mert a' férjfiu feje az asszonyi állatnak.

Szerencsét vagy szerencsétlenséget okoz-e a' rossz házasság?

gy szerencsétlenséget okoz. A' házásoknak egyenetlenségek és visszavonások által a' ház elpusztúl a' gyermekek rosszul neveltetnek fel, 's végtére magok szegénységbe, gyalázatba keverednek 's kötségbeesésre jutnak.

A' jó házasság nagy szerencséje-e az életnek?

nis: mert ha a' férjfiu és feleség szorgalmatosságok és rendtartások által egymást segítik, úgy jó gyermekeik lesznek, és az Isten áldása kíséri őket munkájikban. Zsolt. 128, 1—4. Sír. 26, 2. 3. A' jó asszonyi állat jó rész, az Isten félőnek részül adattatik ez. Az erős asszonyi állat vidámságot szerez az ő férjének, és annak életének esztendejét bétölti jó szerencsével.

86. *Akár házasságban élünk, akár a' nélkül, hogyan kell magunkat a' hatodik parancsolat szerint viselnünk?*

Jó erkölcsűeknek, szemérmeteseknek, és tiszta életűeknek kell lennünk mind gondolatunkban, mind tekintetünkben, mind szóunkban, mind cselekedetünkben, Filipp. 4. 8. Azon feljül atyámfiai, a' mellyek valóságosak, a' mellyek tisztességesek, a' mellyek igazságosak, a' mellyek tiszták, a' mellyek szerelmetesek, a' mellyek jó hírűek, és ha mi jóságos cselekedet, vagy ha mi dicséretes dolog vagy, azokról gondolkodjatok.

87. *Mi indítson bennünket szemérmes és tisztességes magunk viseletére?*

Mivel a' szemérmes és tisztességes erkölcsű ember mind az Isten mind az emberek előtt kedves. Az olyan az ő lelkét tisztán, testét egészségben tartja meg. Már. 5. 8. Boldogok a' tiszta szívűek, mert az Istent meglátják. 1. Thess. 4. 3. 4. Mert ez az Istennek akaratja, a' ti megszenteltetétek, hogy megtartóztassátok magatokat a' paráznaságtól. Hogy kiki közületek tudja birni az ő edényét szentségben és tisztességben.

88. *Mint van pedig egy tisztátalan 's szemtelen embernek dolga?*

A' szemtelen mind az Isten mind más becsületes emberek előtt utálatos; 's az ő vét-

két gyalázat, fájdalom és késő bánat követi. Zsid. 13. 4. Tisztességes a' házasság mindenek között, és a' szeplő nélkül való ágyasház; de megítéli Isten a' paráznakat, és a' házasság törőket.

Mit kell cselekednünk, ha tiszta életűek akarunk lenni?

Iden elcsábító alkalmatosságoktól kell magunkat őriznünk.

Mellyek az efféle elcsábító alkalmatosságok?
rossz társaság, illendőséget megsértő ruházat, henyélés, tobzódás, ocsmány könyveknek olvasása, 's a' t. Sir. 33, 28. Sok gonoszságra tanított a' hivalkodás. Sir. 23, 4. 5. Atyám, Uram és én életünknek Istene, kevélységet ne adj énnékem, és az engedetlen elmét mindenkor eltávoztasd a' te szolgádtól. Ne foglaljon el engemet a' hasznak és bujaságnak kívánsága, és szemtelen gondolatra ne adj engemet.

Mellyik a' legjobb eszköz a' tisztátalan gondolatok eltávoztatására?

munka és szorgalmatosság. Szükséges valami hasznos dologban foglalatoskodnunk, és az Istenről 's kötelességünkről gondolkodnunk. 1. Mós. 39, 9. Mi módon mivelném e' nagy gonoszságot, vétkezvén az Isten ellen? *)

*) Ide tartozik azon ének: A' vótkez gyönyörűséget.

7. MELYIK A' HETEDIK PARANC SOLAT?

Ne lopj.

92. *Mit tessz lopni?*

Valakinek tulajdonát nyilvánlagosan vagy mesterségesen elidegeníteni.

93. *Miképpen megy véghez a nyilvánlagos lopás?*
Az olyan dolgoknak, a' melyek nem a' mi-eink, erőszakosan való elragadások vagy elidegenítések által.

94. *Miképpen megy véghez a mesterséges lopás?*
Ravaszág, csalárdság és hamis kereset vagy vétkes nyereség által.

95. *Meg vagynak-e' mind ezen alattomos lopások tiltva?*

Igenis meg vagynak, mert mind ezek ellenkeznek az igazsággal és egyenességgel. Thess. 1, 6. Hogy senki el ne nyoma, se meg ne csalja cselekedetében a' ő Atyafiját; mert mindezekért bosszú álló az Úr mind azokon.

96. *Az efféle csalárdságok és lopások valószínű nyereségek-e?*

Nem. Ezek által az ember az ő jó lelkiismeretét, jó hírét nevét elveszti, 's a' lopójószágon nincs az Isten áldása. Péld. 10. 2. Hab. 2. 6. Jaj annak, a' ki gazdagítja magát a' máséból; vallyon meddig tarthat az? És annak is jaj, a' ki sűrű sárt gyűjt a' maga fejére.

Nevezs énnékem egynéhány olyan goromba és finom lopásokat, a' mellyek az Istentől és a' felső hatalmasságtól megbüntettetnek?

Ha a' jószágnak igaz megyéjét megmáshítjuk 's a' szomszédunkéra küljebb tesszük, vagy máskép annak birtokát kevesebbitjük. 5. Mós. 27, 17. Átkozott, valaki az ő felebarátjának határát elfordítja: És mondja mind az egész sokaság: Amen. Ha a' törvényes örökösöktől az ő örökségöket elvesszük. Job. 20, 18, 19. Az igazságtalan visszaadván a' más ember munkájával keresett marhát, nem örvendez az ő gazdagságának az ilyen fizetésért. Mert megrontotta 's elhagyta a' szegényeket: elrontotta a' házat, melyet nem ő épített.

Ha hamis mértékkel és fonttal kereskedünk. Péld. 11, 1. Az álnok fontok utálatosak az Urnál; az igaz mérték pedig kedves ő néki.

Ha igazságtalan pert folytatunk, ha a' bírót igyekezünk megvesztegetni, vagy a' pert szükségtelenül hosszabbítjuk. 1. Kor. 6, 5. 7. hogy magatokat megszegényljétek, ezt azért irom. Nincsen-e ti köztetek egy bölcs ember is, a' ki ítéletet tehetne az ő Atyafijai között? Azért minden kétség nélkül vagy gyarlóság ez ti bennetek, hogy egymással törvénykeztek

Mért nem szenvedtek inkább bosszúságot? Miért nem tűritek inkább a' kárt?

5. Ha annyit kérünk kölcsön, a' mennyit meg nem fizethetünk. Zsolt. 36, 21. Kölcsön kér a' hitetlen és meg nem fizet: az igaz pedig irgalmas és osztogat.
6. Ha uzsoráskodunk, vagy a' ránk bízott zálogot vagy jószágot eltagadjuk. Ezek. 18, 12. 13. A' szűkölködőt és a' szegényt megnyomorítja, a' másét erővel elveszi, és a' zálogot vissza nem adja és a' bálványokra emeli szemeit, utálatosságot cselekedvén. Uzsorára ad, és többet vészen, valyon él-e ez? Nem él; mindezeket az utálatosságokat cselekedte, halállal hal meg, és az ő vére ő rajta lészen.
7. Ha a' munkásnak megígért bérét elfogjuk vagy kevesebb bért adunk mint ígértünk. Jak. 5, 4. Íme a' munkásoknak bérek kik a' ti tartományitokat megaratták, melyet csalárdsággal megtartottak, és azoknak kiáltások, a' kik arattak a' Seregeknek Urának fűleibe bément.
8. Ha a' lopott jószágot elrejtjük, 's eltitkoljuk, vagy a' talált jószágot vissza nem adjuk, Tób. 2, 2. Honnét vagyon e' gödölye? Talán lopott? Add meg az ő

gazdájának; mert nem szabad semmi lopottat megenni.

Ha restségből koldulunk, vagy a' nélkül, hogy a' szükség kívánná, alamizsnából táplálhatjuk magunkat. Sir. 40, 29. 30. Fijam, koldus életet ne élj: jobb meghalni, hogy nem mint koldúlni: Az ember asztalára néző embernek nincsen élete, melyet valóba életnek tarthatnál, megundokítja az ő lelkét idegen étellel. Az eszes és tudós ember pedig eltávoztatja azt.

1. Ha fáradságunkért felesleg való nyereséget veszünk, 's a' szegényekre nézve a' föld terméseinek árát felverjük. Péld. 11. 26. A' ki buzáját beszorítja, átkozzák azt a' népek; Istennek áldása leszen pediglen a' kiadónak fején.

A' ki illyest cselekszik, mit mond annak az ő lelkiismerete?

t mondja, hogy ő tolvaj és embercsaló.

Mit kell annak cselekedni, a' ki a' lopás által meggazdagodott, vagy igazságtalan jószág van kezén?

Ittozik az visszaadni, és helyre állítani Luk. 19, 8. Zakéus pedig előállván mondja az Urnak: Uram! ime minden jószágomnak felét a' szegényeknek adom és ha valakitől valamit patvarkodással elvettem, négy annyit adok helyébe.

100. *Mi okozza az efféle tolvajságokat és lárdságokat?*

A' restség, fősvényység, irigység, kevélység és tékozlás. Efez. 4, 28. A' ki vala, többé ne orozzon: hanem inkább munkálkodjék, cselekedvén az ő kezevel azt a' mi jó, hogy legyen mit a' kinek szükség. 1. Tim. 6, 9. 10. kik pedig meg akárnak gazdagulni, nek kísértetbe és törbe, és sok bűnbe, és káros kívánságokba, mellyek merítik az embereket a' halálos veszelembe. Mert minden gonoszságnak és kerek a' pénznek szerelme, mellyet mellyek a' kik kívántak, eltévelyte a' hittől, és ő magokat általszege sok gondokkal.

101. *Ezen vétkek boldoggá teszik-e az embereket?*
Épen nem, sőt inkább megfosztják őket lelkiismeretétől, 's nem hagyják igazgatos keresményével is nyugodt szívvel élni, továbbá a' szívet megkeményítve érzéketlenné 's igazságtalanságra landóvá teszik.

102. *Hogy ezen vétkeket elkerülhessük, mit kell jó idején szoktatni magunkat?*

A' takarékosághoz, kevéssel megelégedéshöz, szorgalmatossághoz. Péld. 13, A' hűbavalóságából keresett meg megkissebbül; a' ki pedig kezével megőregbíti azt. Sir. 40. 19. Az ő

lapotjával meglegedett, és munkás embernek élete gyönyörűséges: de mind a' kettőt felül haladja, a' ki kincset talált.

103. *Ha mi ezen virtusokhoz szoktatjuk magunkat, nem fogjuk-e mások javát irigyleni?*

Nem csak nem fogjuk irigyleni, hanem azt megtartani 's gyarapítani is igyekezünk.

104. *Miért?*

Mivel mi is kívánjuk és akarjuk, hogy a' mi vagyonunk is megmaradjon. Tób. 4, 16.

A' mit te nem szeretsz, senkinek másnak azt ne cselekedd.

105. *Mit fogunk ekkor a' szegények és szűkölködők eránt cselekedni?*

Azoknak kenyeret és munkát fogunk szerezni, hogy koldulni és lopni ne kényszerítessenek. Tób. 4. 8. 9. A' te gazdagságból adakozzál a' te erőd szerént, és bővséged szerént tégy kegyességet, hogy ha kevés vagyon te néked, a' kevésből se szánj keveset adni.

106. *Van-e annak jutalma, a' ki szorgalmas szegényeket és szűkölködőket segíti?*

Péld. 19, 17. Kölcsön ad az Úrnak, a' ki kegyelmesen ad a' szegénynek; és az ő jótéteményét megfizeti néki. 2 Kor. 9. 7. A' jókedvű adakozót szereti az Isten.

107. *Mitől kell magunkat őriznünk, ha vagyonunkkal jót akarunk tenni?*

A' kevélységtől és pompától, a' buja gyönyörűségektől és a' tékozlástól. Péld. 23. 20. 21. Ne légy azok közül való, kik borbó

megrészegednek, a' tobzódók közül, kik hussal hasokat megterhelik. Mert a' részeseges és tobzódó szegény lészen, és szakadozott ruhákba öltöztet az aluvás.

108. *Boldoggá teszi-e az embert a' jótétel?*

Csel 20, 35. És mindenestől megmutattam néktek, hogy szükség volna ilyen módon munkálódván az erőtlenekekről gondot viselni, és megemlékezni az Úr Jézus' beszédéről, hogy tudniillik ő mondotta. Jobb adni másnak, hogy nem venni. Sir. 40. 17. A' kegyelemből való adakozás olyan, mint az áldásokkal megerősített leveles szőlő, és mind örökké megmarad az irgalmas jótétemény. *)

8. MELLYIK A' NYOLCZADIK PARANCSOLAT?

Hamis tanúbizonyságot ne mondj a' te felebarátod ellen.

109. *Mi a' hamis tanúbizonyság?*

Ha mi akár a' törvényszék előtt, akár a' közönséges életben valaki felől olyast mondunk, a' mi nem igaz.

110. *Ki tehet hamis tanúbizonyságot a' törvényszék előtt?*

Minden, valaki az igazság ellen szóll. A' vá-

*) Ide ezen énekek tartoznak: Add Uram az igazságot: Uram értesünkre adad: A' ki földi jókkal bír.

doló és a' bévádoltatott: a' bévádoltatottnak védelmezője, a' tanú, és maga a' bíró is.

1. *Hogyan vétkezik a' vádoló a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a valakit hamisan vádol.

2. *Hát a' bévádoltatott hogyan vétkezik?*

időn szántsándékkal és lelkiesmérte ellen valami dolgot tagad.

3. *Hogyan vétkezik a' bévádoltatottnak pártfogója a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a hamis ügyet védelmez, és az igaz ügynek védelmezésében az igazságnak határin túl megy.

4. *Hát a' tanú hogyan vétkezik a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a olyanról tesz bizonytságot, a' mit nem tud, vagy a' mi nem igaz. Péld. 19, 5. A' hamisságnak bizonytsága büntetetlen nem leszen, és a' hazugságoknak találója meg nem szabadítja magát.

5. *Hogyan vétkezik a' bíró a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a a' büntelent megbünteti és a' bűnöst szabadon bocsátja Péld. 17, 15. A' ki megigazítja a' bűnöst, és kárhoztatja az igazat; utálatos az Úrnak egyaránt mind a' kettő

16. *Hogyan teszünk a' közönséges életben hamis tanubizonytságot?*

a hazugságba keverjük felebarátunkat vagy őtet mások előtt kissebbítjük és rágalmazzuk.

117. *Rút dolog-e minden hazugság?*

Sir. 20, 26. 28. Gonosz undokság emberl
a' hazugság, de a' tudatlanoknak s
jokban gyakorta forog az. A' hazug e
bernek élete szidalmatos, és az ő s
gyene szüntelen követi őtet.

118. *Mitől kell tehát magunkat ifjuságunk
fogva őriznünk?*

Hogy legkevesebbé se szokjunk a' hazugsá
ra. Még a' legkissebb hazugság is gya
ran nagy kárt okoz, és mindig jobbt
jobban hozzá szoktak a' hamisságh
Sír. 7. 12. Ne hazudj semmi hazugsá
gal, mert ennek szüntelen volta nem l
szen jódra.

119. *Mi őrizhet bennünket az olyan go
datlanságból származó hazugságoktól?*

A' vigyázatosság és hallgatás. **Jak.** 1, 1
Azért szerelmös Atyámfiai, legyen mi
den ember gyors a' hallásra; kés
delmes a' szóllásra; késedelmes a' b
ragra. **Efez.** 4, 29. Semmi tisztátal
megvészelt beszéd a' te szátokból ki
származzék; hanem a' melly haszn
építésre, hogy kedves legyen a' hallg
tóknak.

120. *Mit kell tehát gyakorolnunk beszédünk
ifjuságunktól fogva?*

Az egyenesszivűséget, 's igazmondást. **Efez.**
4, 25. Letéven a' hazugságot, szóllj
igazságot minden ember az ő felebarátj
val; mert egymásnak tagjai vagyunk.

1. *Mit tess barátját elárulni?*

titkot, melyet reánk bizott, kibeszélni, akár gondatlanságból történjék ezen kibeszélés, akár azon szándékból, hogy ő néki árthassunk. Péld. 11. 13. A' rágalmozó megjelenti a' titkot; de a' hűséges lelkű ember elfedezi a' dolgot magában.

1. *Becsületes ember-e az ő barátjának elárulója?*

m, hanem gyalázatos ember 's mindenektől megutáltatik. Sir. 27; 23. De a' ki a' titkot megjelentette, elvesztette hívségét.

1. *Mit tess felebarátunk felől gonoszt szólni?*

nyit tesz, mint háta megett felőle rosszat mondani, az ő hibáit ok nélkül kinyilatkoztatni, 's őtet szeretetlenül kárkoztatni.

1. *Mit tess valakit hiszebséggel illetni?*

nyit tesz, mint néki megszólás és rágalmozás által rossz hirt nevet szerezni 's arra okot adni, hogy az emberek őtet alázzák és csufolják. Sir. 5, 16. 17. Sir. 41, 29.

1. *Nagy véték-e az, ha valakit jó hírétől nevé-
től megfosztunk?*

gy véték; mert a' jó hír név becsesebb a' tisztségnél és a' gazdagságnál. Sir. 41, 15. 16. Gondot viselj nevedre; mert az ténéked inkább megmarad, hogy nem

mint az aranynak temérdek ezer kincs
Jóllehet a' jámbor életnek napjai me-
számláltatnak, de a' jó bir név m-
örökké megmarad.

126. Szabad-e tehát csupa gyanúságból más-
ról rosszat szólni?

Nem szabad; mert a' gyanúság meg szok-
csalni; 's a' gyanakodásnak rendszer-
gyűlölség a' fundamentuma. Mát 15, 1
Mát. 9, 4. És mikor látta volna Jézus
azoknak gondolatjokat, mondá: mi
gondoltok gonoszt a' ti szíveitekben?

127. Mit kell tehát a' jó gondolkosásu ember-
nek cselekedni, mikor felebarátja kisebb-
tetik?

Tartozik felebarátját menteni, felőle jót szó-
lani, és mindeneket jóra magyarázni.

128. Miért kell egymást mentenünk?

Mivel mindnyájan vétkezünk, és mivel a' m-
siknak vétké talán nem olly nagy, mi-
gondoljuk 1. Kor. 13, 7. A' szerel-
hosszútűrő, mindeneket elfedez, mind-
neket hiszen, mindeneket reméll, m-
deneket eltűr.

129. Miért kell felebarátunkról örömet jót szó-
lani és mindeneket jóra magyarázni?

1. Mivel csak a' rossz emberek szólnak eg-
más felől inkább rosszat, mint jót.
2. Ritkán olly igen nagy az a' rossz, a' m-
másról szólnak, mint ők mondják.

Egyéberánt sem vagyunk felebarátunknak bírái. Róm. 14, 4. Sir. 19, 6. 7. 10. A' ki bírja az ő nyelvét, mással háboruság nélkül él: és a' ki gyűlöli a' csacsogást, gonosszal nem illetetik. Másnak ne mondjad, a' mit reád biznak, és semmi nyavalyád nem lészen. Halottál más ellen valami beszédet? te veled haljon meg, és bátorságos légy: mert nem hasít-meg tégedet a' beszédnek megtartása. *)

MELLYIK A' KILENCZEDIK PARANC SOLAT?

Ne kiédnjad a' te felebarátodnak házát.

MELLYIK A' TIZEDIK PARANC SOLAT?

Ne kiédnjad a' te felebarátodnak feleségét, szolgáját, se szolgáló leányát, se ökrét, szamarát, se semminemű jószágát, valami az övé.

!) *Miről van ezen két parancsolatokban a' szó? gy semmi más jószága után való kívánságot 's vágyódást magunknak meg ne engedjünk.*

Idő tartoznak ezen énekek: Add Uram az igazságunk: Boldog a' ki beszédében.

131. Ártanak-e titkos kívánságok 's vágyások?

Igenis ártanak: mert azok bennünket hlandókká tesznek a' roszra, mintho' olyankor tudunk nélkül is szünet arról gondolkodunk, miképpen teljesessük kívánságunkat. Jak. 1, 15. Minden ember pedig kísértetik, mi az ő tulajdon kívánságától elvonattat és megcsalattatik. Annakutánna a' vánság, minekutánna fogadott, szüli bünt: a' bűn pedig minekutánna véglemégyen, nemzi a' halált.

132. Mi lessz az olyan emberből, a' ki ifjúságától fogva mindig enged kívánságainak?

Egy olyan elvetemedett ember, a' ki utómagának mindent megenged, mindenféle vétkekbe elmerül, 's a' kit végszégnyen és gyalázat követ. Sir. 18, 33. Ne űzzed a' te gonosz kívánságodat, és tartóztasd meg a' te hajlat kívánságodat. Ha a' te szivednek kívánsága szerint cselekszel: a' te elleségid, a' kik irigykednek te re örülnek te rajtad.

133. Vétek-e az, ha felebarátunktól az ő hőtartozandójának szívét elidegenítjük?

Igenis; mert mi azt kívánjuk, hogy a' hótartozandójainknak szíve tőlünk ne idegeníttessék.

14. *Mit cselekszik az, a' ki mástól feleség'nek, gyermekeinek vagy cselédjeinek szívét elidegeníti?*

Itól fosztja meg felebarátját, a' mi annak hozzátartozandójában legjobb és legbecsesebb, tudniillik szeretetektől és bizodalomoktól, 's az által házának nyugodalmát 's békességét felforgatja.

15. *Mit kell tehát inkább cselekednünk felebarátunk' hozzátartozandójára nézve?*

Erkentenünk kell őket annak, a' mivel tartoznak, véghezvitelére.

16. *Mit kell ellenekbe tennünk minden tilalmas kívánságoknak?*

Isten' parancsolatját, 's a' mi kötelességünket. Sir. 1, 11. Az Úrnak félelme gyönyörködteti a' szívet, és szerez vig-ságot, örömet és hosszú életet.

17. *E' szerint tehát a' vétkez kívánságokat sem kell táplálnunk 's azokban gyönyörködnünk?*

em. Sőt inkább mindjárt eleinten ellenek kell állanunk, és minden csábító alkal-matosságot kerülnünk és távoztatnunk kell.

A' TÍZ PARANC SOLATOK' BÉFEJEZÉSE.

18. *Mit mond az Isten mind ezen parancsolatok felől?*

n vagyok a' te Urad Istened, erős, bosz-szúálló Isten mind azokon, valakik engemet gyűlölnek, ki meglátogatom az Atyák-nak álnokságokat a' fiakban harmad és

negyed iziglen. De irgalmasságot csak
készem azokkal ezer iziglen, valak
engem szeretnek, és az én parancs-
latimat megtartják.

139. Mit foglal magában ezen parancsolatoknak befejezése?

Büntetésnek és jutalomnak ígérését.

140. Mit akar az Isten meglátogatni, vagy meg büntetni?

Az Atyáknak vétkeket a' fiakban harmad és negyed iziglen.

141. Megbünteti az Isten az Atyáknak vétkeket büntetlen fiakban?

Nem. Ezék. 18, 29. A' melly lélek vétkez annak kell meghalnia; a' fiu nem viseli az atyának álnokságát; sem az atya nem viseli a' fiúnak álnokságát, az igazna ő magán lészen az ő hitetlensége.

142. De mikor teljesedik bizonyosan be az Istennek ezen fenyegetése?

Valamennyiszer a' Szüléknek vétkeik örök ségűl szállanak fiaikra, és ezek vétke Szüleiknek nyomdokát követik.

143. Hányadik izig akar az Isten büntetni, a az, a' vétkek' következtében részesíteni

Harmad és negyed iziglen.

144. Hányadik izig akar az Isten megáldani az az, a' jónak következtében részesíteni?

Ezer iziglen. Azért szeressük őtet 's bizunk ő benne, örömet cselekedjün parancsolatai szerint.

6. *A' ki tehát a' maga nemzetségére áldást akar szállítani mit kell örökségül hagyni?*
mi félelmet és virtust. Zsolt. 112, 1—4.

Boldog a' férfi, a' ki féli az Urat, és az ő parancsolatiban igen gyönyörködik. Hatalmas leszen annak magva e' földön, a' hivének nemzetségek megáldatik. Gazdagság és bőség leszen annak házában, és az ő igazsága megmarad mind örökké. Fénylik a' sötétségben is az igazak' világosságok, a' kegyelmes irgalmas és igaz Isten által.

1. *Valamint a' virtus magát megjutalmazza, úgy megbünteti-e magát minden véték is?*
Minden véték büntetést hoz magával, a' melly néha későn, de mindazonáltal bizonynyal megjelenik. Gal. 6, 7. 8. Valamit ember vetendő, azt aratja. Mert a' ki vet az ő testének, a' testből arat veszedelmet; a' ki pedig vet a' léleknek, a' lélekből arat örök életet.

7. *Minek nevezzük azon vétet, a' melly tudatlanságból vagy hirtelenkedésből megy véghez?*

arláság bűnének.

9. *Neki kell-e magunkat adnunk a' gyarlóság bűnének?*

am: Mert az is rosszat von maga után. Zsolt. 19, 13. De kicsoda tudhatja a' vétkeket? Az én titkos bűneimtől tisztíts meg engemet.

149. *Mi az eszmérfető jelsze minden bűnnek?*

Hogy az a' törvény, és a' mi lelkiismeretünk ellen van. 1. Ján. 3, 4. Valaki bűnt cselekszik a' törvényt is megrontja: mert a' bűn a' törvénynek megrontása. Jak. 4. 13. Azért a' ki tudna jót cselekedni, és nem cselekszi, az olyan ember bűnöse.

150. *Miből tanuljuk tehát megismerni a' mi bűneinket?*

A' törvényből a' melly szerint a' mi lelkiismeretünk mind kötelességünk' teljesítésére, mind bűnünk távoztatására int.

151. *Gyűlölünk kell-e vagy szeretnünk az Isten törvényét akkor is, midőn hibáinkat szemünk eleibe terjeszti?*

Szeretnünk kell azt, mivel a' mi természetünknek regulája, vagy 'sinórmértéke, és minket a' boldogságra vezet. Zsolt. 119. 9. Valljon mi módon jobbítja meg az ifju az ő utját, hanem a' te beszédednek megtartásával?

152. *Milyen lesz kötelességünk, ha az Isten parancsolatját 's kötelességünket naponként jobban szeretjük?*

Könnyű és kedves. Nem kényszerítésből, hanem jó kedvünkben, és Isten eránt való szeretetből fogjuk kötelességünket véghezvinni.

153. *Mi ad az Istennek ezen parancsolatihoz kedvet és erőt?*

A' Jézus Krisztus' vallása, mellyről a' következő részek szólnak. 1. Ján. 5, 3.

ez az Istennek szeretete, hogy az ő parancsolatit megtartsuk, és az ő parancsolati nem nehezek. *)

M Á S O D I K R É S Z.

A' Hitnek ágazatairól.

1. *Mit értünk a' keresztyén hiten?*

A' régi keresztyén anyaszentegyháznak vallástételét három czikkelyekben vagy artikulusokban.

2. *Honnan vétetett ezen három artikulusokra való elosztás?*

Ezen mondásból: menjetek-el mind e' széles világra, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Sz. Léleknek nevében 2. Kor. 13, 13. Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, és az Istennek szerelme, és a' Sz. Léleknek közösülése legyen mindnyájatokkal.

3. *Mit tessz valakiben hinni?*

Abban helyheztetni bizodalmát, és attól segítséget és boldogságot várni.

4. *Vallyon mi keresztyének három Istenben hiszünk-e, midőn az Atyában: Fiúban, és Sz. Lélekben hiszünk?*

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Egyedül az boldog, és Add Uram szentségeinek.

mint Atya, Fiú, és Sz. Lélek úgy jelentette ki magát, három fő jótételek!
Kor. 8, 6. 5. Mós. 6, 4. Halljad Izs
A' mi Urunk Istenünk csak egy Isten

5. *Mellyek azok a' három fő jótétemények
mellyek által az Isten magát kinyilataltatta?*

A' Teremtés, Megváltás, és Megszentés
Ezen három jótéteményekről van a' három
Artikulusokban szó.

AZ ELSŐ ARTIKULUS.

*Hiszek egy Istenben, mindenható Atyát
mennynek és földnek Teremtőjében.*

6. *Vagyon-e ilyen Isten és Teremtő?*

Igenis; mert a' világ maga magát nem teremthette. Zsid. 3, 4. Minden ház készített valaki által, a' ki pedig mindeneket készít, Isten az.

7. *Ezen Isten és Teremtő miért neveztetik
első artikulusban Atyának?*

Mivel a' Jézus Krisztusnak és mindnyájunk
Atyja. Efez. 3, 14. 15. Annakok
meghajtom térdeimet, a' mi Urunk Jézus
Krisztusnak Atyja előtt. Kiről minden
szeléd neveztetik mennyekben és
földön.

8. *Mi értetik a' mennyen és a' földön?*

Az egész világ, melyet az Isten terem-
tart és igazgat. Csel. 17, 24. 25.

L. A' TEREMTÉSRL.

1. Milyen tulajdonságokat mutatott az Isten a' teremtésben?

mindenhatóságot, bölcsességet és jóságot. Az az: a' természetnek munkájából által-
látjuk, hogy azoknak szerzője minden-
ható, bölcs és jó Isten.

*2. Hogyan esmérjük meg az Isten' nagy hatal-
mát a' teremtésből?*

2. Ő szava, az az, az ő hatalmas akaratja ál-
tal származtak minden dolgok. Zsolt. 33,
9. Mert ő mondotta és lett; ő paran-
csolta, és előállott. Zsolt. 33, 6. Az
Urnak beszéde által lettenek az egek, és
az ő szájának lelkével minden ő seregei.

*3. Megfoghatjuk-e mi az Istennek ezen teremtő
mindenhatóságát?*

em. Mi emberek semmit sem tudunk terem-
teni, hanem csak csinálni, valamiknek
kell előbb lenni, hogy abból valamit
készíthessünk. De az Isten minden dol-
goknak valóságot és lételt adott, az ő
természeteket és léteket adta. Róm. 1,
20. Jel. 4. 11. Méltó vagy Uram, hogy
végy dicsőséget, és tisztességet és erőt,
mert mindeneket te teremtetted, és a' te
akaratod által vagynak és teremtet-
nek mindenek.

*4. Nagy-e vagy kicsiny az Istentől teremtet-
világ?*

egmérhetetlen nagyságu. Sem a' nagy, sem

a' kicsiny dolgokban nem esmérjük határjait. Zsolt. 19, 2—4. Az eget (az az: az eget' serege) hirdetik az erős Istennek dicsőségét, és az ő kezeinek munkáját hirdeti ama kiterjesztett erősség. Az egymás után következő napok bővséggel prédikálják az ígét nekünk. Nincsen beszédek nékiek, sem igéjek, még is meghallattatik az ő szavok.

13. *Vallyon bölcsnek kell-e ezen mindenható léleknek lenni, a' ki minden dolgokat teremtett?*
 Igenis: mert a' teremtésben mindenek bizonyos czélokra vagynak rendelve.

14. *Kit nevezünk bölcsnek?*

A' ki semmit ok nélkül nem tesz, és a' legjobb eszközöket választja czéljának elérésére.

15. *Vagynak-e a' teremtésben ilyen czélok és irányzások?*

Igenis: látjuk ezt minden dolognak kiváltképpen az élő állatoknak külső mivoltokban s összefüggésekben. Zsolt. 94, 9. A ki a' fület plántálta, avagy nem hall-e? és a' ki a' szemet teremtette, nem lát-e?

16. *Hogyan tesz bennünket Luther Márton figyelmetessé az Isten' bölcsességére a' teremtmények' külső mivoltokban?*

Hiszem, hogy az Isten teremtett engeme minden teremtett állatokkal egyetemben énnékem testet, lelket, szemet, fület és minden tagokat, okosságot, és min-

den érzékenységet adott, és most is táplál.

Micsoda testi érzékenységeket említ, a' melyekkel Isten bennünket megajándékozott? szemeket és füleket, a' legnemesebb érzékenységeket, a' melyek az Isteni bölcsességnek csudáji.

Micsoda lelki tehetséget hoz elő, mellyel az Isten bennünket felruházott?

okosságot. Ez a' legnagyobb ajándék, mellyet az Isten az embernek adott, ez által az ember a' teremtésnek Urává lesz 1. Mós. 1, 26. 27. Azután monda az Isten: Teremtsünk embert a' mi ábrázatunkra és a' mi hasonlatosságunkra: és uralkodjék a' tengernek halain, az égen repdeső madarakon, a' barmokon és mind az egész földön, és a' földön csuszó mászó minden állatokon. Teremte azért Isten embert az ő képére, az Isten' képére teremté azt.

Kitettség-e az Istennek ezen bölcsessége minden teremtmények' alkotásában?

anis, az Isten minden teremtménynek olyan erőt, olyan tagokat, olyan hajlandóságokat és tehetségeket adott, mellyek a' maga eltartására szükségesek.

Az állatoknak alkotásában p. o. van-e valami olyan, a' mit sokallani vagy keveselleni lehetne?

mmi sincs abban, a' mi vagy igen sok, vagy igen kevés volna, az Isten minden te-

rejményt a' legalkalmasabb helyre helybeztetett, az ő neveiket, életet tartósságát is bölcsen elrendelte. Zsolt. 139. 14. 16. Dicsérlek tégedet, hogy csudálatosképpen csudálatossá tettél engemet, csudálatosak a' te cselekedeteid, és az én lelkem azt jól tudja. Az én testemet, míg még forma nélkül volna, látták a' te szemeid, és a' te könyvedbe mind ezek beírattak, a' napok is, a' melyekben azok formáltatnak vala, mikor még azokban egy sem volna.

21. *Mit tessz es, az én életem' napjai a' te könyvedbe irattak?*

Ez azt teszi: Te az én életemnek esetit előre olly bizonyosan tudtad, mintha előtted fel lettek volna írva; 's ezen tudományod szerint rendelted el, a' mit énnékem adtál vagy tőlem megtagadtál?

22. *Vallyon tehát ezen bölcs Teremtő egyszer'smind a' jóságban-is tökéletes-e?*

Igenis; úgy rendelt-el mindent, hogy minden élő teremtmény élhessen, és életének az ő módja szerint örülhessen. Zsolt. 104. 24. Melly nagyok a' te cselekedetid, Uram! Mindeneket bölcsen teremtetted, bétölt a' föld a' te gazdagságiddal.

23. *Miből látjuk azt, hogy minden teremtmény örül az ő életének?*

Abból, mivelhogy mindenik szereti az életet és a' haláltól irtózik.

Ugy de voltak olyan emberek, kik életeteket meg átkosták, vagy éppen magokat attól megfoztották?

ek vagy beteg vagy kétségbe esett, vagy másképp szerencsétlen emberek voltak, és olyanok, a' kik méltók szánakozásunkra.

Mindennek, a' mi élő, meg kell halni; hogyan rendelhette ezt a' jószágos Teremtő?

halál is bölcs rendelése az Istennek. Egyik nemzetség helyet ad a' másiknak, és így sokan örülhetnek egymás után az életnek. Sir. 14, 18—26. Sir. 41, 5—7. Ne félj a' halálnak ítéletétől: emlékezzél meg azokról a' kik előtted voltak, és a' kik utánad menendők; mert az ítélet minden testre az Úrtól vettetett. Miért tartanál ellen abban a' mi tetszik az Istennek? akár tíz, akár száz, akár ezer esztendős légy: Az életnek semmi mentsége nincsen a' koporsó ellen.

Ugy de olly sok szerencsétlenség van a' földön; hogyan engedhette vagy rendelhette azt az Isten?

kat, a' mit mi fájdalomnak és' rosznak nevezünk, magunk okozunk magunknak: az a' mit magunk nem okozunk, szükséges és javunkra válik.

legnagyobb szerencsétlenség az, a' mit magok okoznak egymásnak az emberek. Sir. 39, 39—44. 1. Mós. 1, 31. És

minekutánna megtekéntette volna Iste
valamit teremtett vala, ime igen jó vala.

2. A' VILÁGNAK ELTARTÁSÁRÓL.

27. *Vallyon a' világnak Teremtője elővhozott-e
világból, minekutánna azt teremtette?*

Nem. Ő mindenkor jelen van az ő teremtményinél, és ő tart-el minden dolgot.
Csel. 17, 27. 28. Az Isten nem messze
vagyon csak egyiktől is közülünk; mert
ő benne élünk, mozgunk, és ő benne
vagyunk.

28. *A' hol tehát a' teremtésben állandó erőt
rendet szemlélünk, kinek ereje és rendelése
az?*

Az Istennek ereje és rendelése, a' ki olly törvényt
szabott a' teremtésben, hogy minden az ő valóságában megmaradjon,
a' maga határjain túl ne hágjon.

29. *Hogy p. o. az esztendő részei egymást fel-
váltják, hogy a' teremtmények' nemei fel-
maradnak, hogy a' természet folyóását meg-
kalkodik, kinek a' törvénye és rendelése
mind az?*

Az Istennek törvénye és rendelése. 11. (Mát.
8. 22. Csel 14. 17. **)

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Imádjuk a' mindenható
Dicsértessék Uram: Menny nagy az Úr' kegyelmessége.

**) Ide tartoznak ezen énekek: Zengj lelkeim őrök
éneket: Nagy Isten ha hűségedet. Imádlak Istent
őgedet.

Hogyan nevezzük az Istennek ezen a' természetben mindenütt munkálkodó erejét?

Idenütt jelenvalóságnak. Zsolt. 130, 7—9.

Hová mennék a' te lelked előtt? És a' te orczád előtt hová futnék? Ha a' mennybe megyek, ott vagy, ha a' koporsóba vetem az én ágyomat, ott is jelen vagy. Ha olyan szárnyaim volnának is, mint a' hajnalnak és a' tengernek utolsó határánál laknám is; oda is a' te kezéd vinne engemet, és a' te jobb kezéd meg fogna engemet.

Mikép' van az Isten mindenütt jelen a' természetben?

y van mindenütt jelen, hogy egyszer'smind mindent is tud. Még a' mi lelkünknek gondolatjait is esmeri és tudja ő Zsolt. 139, 1—4. Uram, te megkisértettél, és esmérsz engemet. Te tudod az én ülésemet és felkelésemet, távol látod az én gondolatomat. Az én ösvényemet és lefekvésemet környülvetted, és minden én utaimat jól tudod: Mikor még az én nyelvem alatt nincsen a' beszéd: imé, Uram, te azt mind jól tudod.

Az Istennek ezen jelenlétéről's mindentudóságáról való meggyőződés mit munkáljon bennünk?

an eránt való fiui tiszteletet és minden rossztól való irtódzást. Az Isten jobban ismer bennünket mint mi magunk magunkat.

ő előtte semmit el nem titkolhatunk. I. Sám. 16. 7. Az ember azt nézi, a' mi szeme előtt vagyon; de az Isten azt nézi, a' mi a' szívben vagyon. Zsolt. 139, 23. 24. Kisérts meg engem, erős Isten, és lássad az én lelkemet; próbálj engemet; lásd meg az én gondolatimat. És lásd ha bosszuságodra való uton járok-e, és hordozz engemet tökéletes uton. *)

33. *Hogyan tart-fenn az Isten mindent? eszközök nélkül-e? vagy eszközöket rendelt a teremtmények fentartására?*

Eszközöket rendelt a' teremtmények' fentartására, minden teremtménynek kell ezen eszközökkel élni. Ezen rend kiterjed a' mezei liliomtól fogva egész az emberig.

34. *Miért rendelte az Isten azt hogy a' teremtményeknek eltartására és táplálására természeti eszközök kióántassanak?*

Az által serkentetnek minden teremtmények a' szorgalmatosságra, hogy magokról és másokról gondoskodjanak. Mert a' madár is a' levegőben gondoskodik magáról és hozzá tartozandójáról. E' szerint a' teremtmények a' szeretet és egymás iránt való szivesség által egymással öszvekapcsolatnak.

---

*) Ide tartoznak ezek az énekek: Hol az a' bölcs? Uram, ki mindenütt jelen vagy

*kell tehát az embereknek is magok el-
sa végett cselekedni?*

'niok kell, 's az ő tehetségeiket 's

'l adott ajándékaikat szorgalma-

'l kell gyakorolniok.

„szükséges, és hasznos-e ez?

*„is szükséges és hasznos; mert különben
az ember' tehetségei haszontalanok vol-
nának. A' tunyaság a' legveszedelme-
sebb betegsége az emberi nemzetnek.*

*Miért olly veszedelmes betegség a' tunyaság?
„el mind a' lelket, mind a' testet haszonta-
lanná és alkalmatlanná teszi; ezen ki-
vül kedvetlenekké, komorokká és szo-
mornakká tesz bennünket. Péld. 21, 35.
A' restnek kiyánsága megemészti őtet,
mert az ő kezei semmit nem akarnak
cselekedni. Péld. 6, 9—11. Oh te rest,
meddiglen fekszel, mikor kelsz fel a' te
álmodból? Miglen fekszel kicsiny álmo-
dózással, kicsiny szunnyadással, ke-
zeidnek kevés öszve kapcsolásával?
Azonközben eljő, mint a' gyors uton
járó, a' te szegénységed és a' te szü-
kölködésed, mint a' paizsos férflu!*

*„Mellyik tehát, a' legméltatlanabb 's legsze-
rencsétlenebb ember?*

*ki semmire sem alkalmas, a' ki sem nem
tud, sem nem akar semmi jót is tenni.*

*„Mellyik ellenben a' legméltóbb 's legsze-
rencsebb ember?*

ki minden erejét gyakorolja 's jóra fordítja.

40. *De nem mondja-e Krisztus Urunk, hogy semmiről ne szorgalmatoskodjunk, hanem gond nélkül legyünk, mint az égnek madarai 's mind a' mezei liliomok?*

Még az a' mezei liliom is megteszi, a' mit tehet és tennie kell. Az ég' madarai is fíradhatlanul gondoskodnak magokról; és hozzájuk tartozandóikról és úgy vídámok és szerencsések. Péld. 6. 6. Eredj el a' hangyához, oh te rest, nézd meg az ő utait és tanulj.

41. *Mi által tartja fenn tehát a' világot a' Teremtő?*

A' teremtetett állatoknak munkálkodása által. Az emberi nemzettel a' legnagyobb jótéteményeket nemeslelkű, szorgalmatos és értelmes emberek által közli.

42. *Mondj erre példákat?*

A' gyermekek az ő szüleik által, 's a' szülők gyakran az ő gyermekeik által tartatnak el. A' felső hatalmasságok alattvalók nélkül, 's az alattvalók felső hatalmasságok nélkül nem lehetnek el. Az embereket más, az Istentől különös tehetségekkel 's talentomokkal megáldatott emberek, tették értelmesebbekké és jobbakká; mi velünk is sok jót közölt az Isten jóltévőink és barátink által.

43. *Mind ezen jóltévő emberek kinek az eszközei? Az Isten eszközei, a' ki általok, sokszor a' nélkül, hogy magok tudnák, sok*

tesz, és űket azért megáldja. 1. Mós. 45. 45. Mondá azért József az ő atyafijainak; én vagyok a' ti atyátokfija a' József, kit eladtatok vala ti pénzen Egyiptomba. Mostan annakokáért ne bánkodjatok, és azon ne szomorkodjatok; hogy engemet ide adtatok; mert a' ti megmaradástokért küldött-el Isten engemet ti elöttetek.

1. Nagy boldogság-e az, ha az Isten képében másokkal jót tehetünk?

Igen nagy boldogság. Ugyan azért nincsen az emberek között szebb egybeköttetés, mint a' hol egymással jót lehet tenni, mint a' szülék, gyermekek és barátok között való szeretet. A' kölcsönös szeretet és szívesség által az életnek minden nyomorúságai megédesíttetnek. Sir. 7. 36—39. A' szegénynek nyujtsad a' te kezedet; hogy megszenteltessék a' te áldásod. És kedves minden élők előtt a' jótétemény; még az holtól is kedvedet el ne fordítsad. Ne távozzál el a' siróktól, de a' siralmasokkal járj. Ne resteljed a' beteget meglátogatni: mert efféle dolgokért kedves lészesz. *)

---

*) Ide tartoznak czen énekek: Te ki csupa szeretet vagy: Szent Szent, tűz a' szeretet. Emberek' szeretetén

45. *Az efféle szeretetnél és szívességnél kell-e számot tartanunk az emberek' háládatosságára?*

A' háládatosság kedves jutalom ugyan; de akkor is kell szeretnünk és jól tennünk, mikor háládatosságot nem reménylhetünk. Mát. 5, 46. Ha szeretitek azokat a' kik titeket is szeretnek; micsoda jutalmatok lesznek? A' Publikánusok is avagy nem azt cselekeszik-e?

46. *De vallyon feloldoztatnak-e mások a' háládatosság' kötelessége alól azért, ha valaki a' maga haszna' keresése nélkül tess jót másokkal?*

Éppen nem: annál háládatosabbnak kell lennem, ha az én jóltévőm háládatosságra számot nem tart. A' háladatlan ember mind Isten, mind emberek előtt utálatos.

47. *Ki ígérte meg hogy minden jót megjutalmaz, a' mit tiszta szívből tessünk?*

Maga az Isten: a' ki a' jót bizonyosan megjutalmazza, mind ezen a' világon; mind a' másikon. Mát. 10, 42. Ha ki innia ad egynek e' kicsinyek közül csak egy pohár hideg vizet is, bizony mondom néktek, nem veszi el annak jutalmát.

48. *Hogyan nevezzük az Istennek azon jótéteményét, melly szerént az ő teremtményeiről gondoskodik?*

Isteni gondviselésnek, vagy az Isten' bölcs és jószágos igazgatásának. *)

---

*) Ide tartoznak ezen énekek; Imálandó Isten.

3. AZ ISTENNEK GONDVISELÉSÉRŐL VAGY IGAZGATÁSÁRÓL.

9. *Ki a' világnak igazgatója?*

Iz Isten. Ő vigyáz mindenre, ő visel gondot mindenről, 's mindent a' maga akaratja szerint igazgat. Zsolt, 121, 1—4. Fellemelem az én szemeimet a' hegyekre, honnét jön nékem segítségem. Az én segítségem az Urtól vagyon, ki teremtette a' mennyet és a' földet. Íme nem szunnyad és nem aluszik az Izráelnek őrzője! Zsolt. 145, 15—16. Mindeneknek szemeik te reád néznek, és te adsz azoknak eledelt alkalmas időben. Megnyitod a' te kezeidet, és bétöltessz minden lelkes állatot a' te jóvóltodból.

10. *Tud-e az Isten előre minden történhető dolgokat?*

genis tud; ő mindent történetek eleitől fogva látott, 's ő mind azokat az ő jósága és bölcsesége szerint igazgatja. Bölcses. 14, 22. 24. 25. 27. Te mindeneket móddal, renddel és mértékkel megmérté-keltél. Te mindeneken könyörülsz; mindeneket, mellyek a' természetben vagynak szeretsz, és semmit, a' mi a' teremtett állatod, nem utálsz. Kedversz mindenek-

---

Kegyes lelkek dicsőrítétek. Emeld fel, lelk szavadat.

nek; mert tieid, Uram, ki a' lelkeknek felette igen szeretője vagy. Róm. 8, 28. Azoknak, kik az Istent szeretik, mindenek javokra szolgálnak.

51. *E' szerént tudja-e az Isten azt is, meddig tart életünk?*

Igenis tudja. előre látja mit fogunk tenni életünknek megrövidítésére vagy meghosszabbítására. Jób. 14, 5.

52. *Okosan támasszkodnánk-e tehát az Isten gondviselésére, ha a' veszedelembé hanyatt homlok rohannánk 's kötelességeinket elmulatnánk?*

Éppen nem; az Isten nekünk okosságot és lelkiismeretet adott, hogy tuhássuk, mit kelljen tennünk vagy elmulatnunk.

53. *A' ki az okossági lelkiismeret ellen cselekszik, bízhatik-e az az Isten' segédelméhez?*

Nem. Sir. 3, 27. A' ki szereti a' veszedelmet, abban leszen elveszése. Mát. 4, 6. 7. Ne kísértsd a' te uradat Istenedet.

54. *Lehet-e tehát az Istent akozni azért a' sok rosszért, a' mit az emberek magoknak vagy másoknak tesznek?*

Nem; mert midőn ők rosszat tesznek, visszaélnek tehetségeikkel, melyeket az Isten nekik a' jóra adott. 3. Mós. 32, 6. Avagy ezzel kell vala-e fizetnetek az Urnak, bolond és esztelen nemzetség! Avagy nem ő-e a' te Atyád? Avagy nem ő lett-e naggyá, és nem ő erősítette meg tégedet.

5. *Valljon kedveli-e az Isten a' rosszat, a' mi a' világon történik?*

em. Sőt inkább 1. Gyűlöli és megtiltotta.

2. Határt vet néki, és megbünteti. 3.

Végére jót hoz-ki belőle 1. Mós. 50, 20.

Ti gondoltatok vala én ellenem gonoszt,

de az Isten azt gondolta jóra fordítani,

hogy cselekednék úgy, a' mint most va-

gyon, hogy sok népet tartana-meg az

életben. Zsolt. 33, 13—15. Az égből

leteként az Úr, és látja az embereknek

minden fiजाikat. Az ő lakóházának szé-

kéből, néz a' földnek minden lakosira.

Ki teremlette egyetemben az ő szive-

ket, és ki érti minden ő cselekedeteiket.

6. *Valljon az Isten' igazgatása és vezérlése alatt vagynak-e a' világnak legnagyobb történetei is?*

genis. Ritkán van olyan kimenetek, a' mil-

lyent azoknak az emberek akarnak adni,

hanem olyan, a' millyent az Isten akar.

Péld. 21. 1. Péld. 16, 9. Az ember-

nek elméje gondolja meg az ő utját; de

az Úr igazgatja annak járását. Ésaías

55, 8. Nem olyanok az én gondolatim,

mint a' ti gondolataitok, sem az én utaim,

mint a' ti utaitok.

7. *Illik-e tehát szugolódnnunk, és kétségbe esnünk ha egyik vagy másik szándékunkkal nem boldogulhatunk?*

ppen nem; mert az Isten sokszor nagyobb

jót tesz velünk az által, a' mit tölür megtagad, mint az által, a' mit megá
 58. *De bizonyosak lehetünk-e abban, hogy jól felenni dolgunk, ha mindenben kötelességünket tesszük?*

Igenis, és a' jövődre nézve minden jót ke az Istentől remélnünk, mint a' gyermekek szoktak az ő Atyjoktól. Zsolt. 3. 4. 5. Gyönyörködjél az Urban, és megadja neked a' te szívednek kérésé Hagyjad az Urra a' te utaidat és bizzál benne, és ő megcselekeszi. *)

59. *Miképen igazgatja az Isten a' világot?*
 Ugy, mint igazságszerető, és sz. Isten, a' a' gonoszt megbünteti, a' jót megjutalmazza, Zsolt. 67, 5. Zsolt. 82, 1.

60. *Ugy de nem mindenkor jutalmaztatik me a' jó, 's nem mindenkor büntettetik me a' gonosz?*

Láthatóképen nem mindenkor ugyan, 's ne mindenkor akkor fizet meg az Isten, mint mi kívánjuk. De annak idejébe csak ugyan minden jó megjutalmaztatik 's minden gonosz megbüntettetik; mé pedig sokszor váratlanul, titkos uton me don. Zsolt. 73, 2. 3. 17. 23. 24. Cs nem meghanyatlottak az én lábaim; m

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Ember minden bajodat. Nem ember' tanácsán járok. — Dicsértessék, Uram. Te ki eddig hiven. Ne csüggedj meg szívem: er légy.

kor irigykedném a' kevélyekre, és a' gonoszoknak jó szerencséjeket látnám. Mig nem bemenék az erős Istennek szentséges helyeibe, és megértém azoknak végeket. Mindazáltal én mindenkor te mellett voltam: mert az én jobb kezemet tartottad. A' te tanácsoddal igazgatsz engemet, hogy azután a' dicsőségbe fogadj bé engemet.

61. *Megmondja-e kinekinek lelkiismerete, mivel érdemlette ezt vagy amast a' rosszat, a' mi rajta történik?*

Ha életünket ifjuságunktól fogva végig megvizsgáljuk, észrevesszük, miképen jutalmazta vagy büntette meg magát rajtunk minden jó és gonosz; vagy miképen fog még ezután megjutalmazódni, vagy megbüntetődni 1. Mós. 42, 21. József bátyjai mondának egymásnak: bizony vétkeztünk a' mi atyánkfija ellen, mert látók az ő lelkének keserűségét, mikor mi nekünk könyörgene, és nem hallgatók meg őtet; azért következett mi reánk e' nyavalya.

62. *Azonban hágy-e az Isten a' bűnösnek időt a' megjobbulásra?*

Az Isten hosszútűrő, 's a' bűnöst életében sokféle esetek és intések által serkenti a' jóra.

63. *Nevezs egynéhány ilyen eseteket és intéseket?*

Az ő vétkeinek következéseit, majd másokon látatja, majd magán érezteti vele; vagy

pedig jó példákat vezet eleibe, mellyel őtet jóra serkentsék. Jóh. 33, 16. 17. 24. 30. Róm. 2. 4. Avagy megutálod az ő kegyességének, várakozásának, és türésének gazdagságát? Nem tudod-e hogy az Istennek jóvolta tégedet a' megtérésre vezet?

64. Kell-e az Istennek ezen intéző szózatjára, mellyel a' szerencse és szerencsétlenség állta hozzánk szől, figyelmeznünk?

Ugy kell arra figyelmeznünk, mint jó barátunk' és atyánk' szavára, Zsolt. 103 8—13. Irgalmas és kegyelmes az Úr késedelmes a' haragra, és igen kegyelmes! Nem mind örökké feddődik, és nem tartja meg mind örökké az ő haragját. Nem a' mi bűneink szerint cselekszik mi velünk, és nem fizet minékünk a' mi álnokságaink szerint. Mert melly igen magas az ég a' földtől, olyan igen nagy az ő jóvolta az őtet féldőkön. Melly távol vagyon a' napkelet a' napnyugtótól, olly messze vetette mi tőlünk a' mi bűneinket. Miképen könyörül az aty az ő fiai az onképen könyörül az Úr az őtet féldőkön.

65. Mivel tartozunk mi az Istennek, mint Teremtőnknek, Eltartónknak, és Igazgatónknak?

Azért mi Ő néki hálaadással, dicsérrettel, szolgálattal és engedelemmel tartozunk.

66. *Miképen kell az Istent dicsérnünk?*

Ugy, a' mint őtet az egész teremtés dicséri.
Igy pedig akkor dicsérjük, ha akaratját
mind lelkünk' mind testünk' tehetségei-
vel örömmel teljesítjük.

67. *Miért kell mind testünk' mind lelkünk' te-
hetségét erre a' végre fordítanunk?*

Mivel mind két rendbéli tehetségeink az Isten'
ajándékai, melyeket azért adott, hogy
jóra vegyünk hasznokat.

68. *Miképen szolgálunk az Istennek?*

Ugy, ha néki engedünk; azaz: ha tiszta szív-
vel és hívén tesszük kötelességünket. *)

69. *És mutatta 's magyarázta meg legszebben az
Isten mint Teremtőnk és Atyánk eránt való
kötelességeinket?*

Jézus Krisztus, a' kiről a' második artikulus
szóll.

A' MÁSODIK ARTIKULUS

A' MEGVÁLTÁSRÓL.

*Hiszek a' Jézus Krisztusban, Ő egyetlen
egy fiában, 's a' t.*

1. *Miről van szó ezen Artikulusban?*

1. Krisztusnak nevééről és személyéről;
2. Krisztus' életének környülállásairól;
3. Az ő munkájáról, az az, a' Megváltásról.

---

*) Ite tartoznak ezen énekek: Lelkemenek első gondolatját
Mind-munkáló Isten. — Uram mély nagy méltóságra.

1. A' KRISZTUSNAK NEVÉRŐL ÉS SZÉMLYÉRŐL.

2. *Mikép neveztetik az emberek' Megváltója Jézus Krisztusnak.*

3. *Micsoda nevet viselt életében?*

Azt a' nevet Jézus, azaz, Idvezítő és Me tartó, a' ki az embereknek id/esség és boldogságot ad Mát. 1, 31. Nev zed az ő nevét Jézusnak, mert ő szat dítja meg népét az ő bűneiből.

4. *Mit tesz ez a szó Krisztus?*

Krisztus vagy Messiás annyit tesz, mint f kent vagy felkenetett. Ilyen név al ígértetett a' Zsidó népnek szabadító boldogító.

5. *Kit és mit reménylettek e' Zsidók ezen a alatt?*

Egy világi földi királyt.

6. *Világ vagy földi király volt-e Krisztus?*

Ján. 13. 36. 37. Felele Jézus: Az én ors gom nem e' világból való. Én az születtem 's azért jöttem is a' világ hogy bizonytságot tegyek az igazságr Minden, a' ki az igazságtól vagy hallgatja az én szómat.

7. *Miért nem lehetett Jézus országa világi v földi ország?*

Minden földi országok csak testi és földi c loknak elérésére vagynak intézve; 's m földi dolgokra czélozók csak ideig ór tartók és romlandók. Az igazság' és b

dogság' országának, melyet Jézus alkotott, örökké tartó országnak kellett lenni.

8. *Ugyan azért hogyan nevezetik Krisztus a' második artikulusban?*

Az Isten' egyetlen egy fijának, azaz, az Isten' legkedvesebb fijának, a' kit az Isten öröktől fogva szeretett. Ján. 17, 5. Dicsőíts meg engemet, Atyám! te magadnál azzal a' dicsőséggel, a' mely nekem volt te nálad; minekelőtte e' világ lenne.

9. *Minek nevezi az írás az Isten' fiját, a' ki öröktől fogva az Atyánál volt?*

Örök igének, mely által minden dolgok teremtetnek. Ján. 1, 1 — 3. Kol. 1, 16. 17.

10. *Kiben jelentette ki magát ezen örök ige?*

A' Jézus Krisztusban. Ján. 1, 14. Az ige testté lőn, és lakozott mi közöttünk, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atyának egy szülöttjének dicsőségét, ki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.

11. *As Istennek ezen egyetlen egy fja eránt tartozunk-e tisztelettel viseltetni?*

Ján. 5, 23. Krisztus azt mondja: Mindnyájan tiszteljék a' fiút, a' miképen tisztelik az Atyát. A' ki a' fiút nem tiszteli; az Atyát sem tiszteli, a' ki őtet elbocsátotta.

12. *Miért nevezetik Krisztus mi Urunknak?*

Azért, mert mi keresztyének őtet úgy tiszteljük, mint Megtartónkat és örökké való jóltévőnket. Róm. 14. 9. Krisztus e' vé-

gett halt meg, és feltámadván megelevenedett, hogy mind holtakon, mind élőknön uralkodjék.

2. A' JÉZUS KRISZTUS' ÉLETÉNEK KÖRNYÜLÁLLÁSAIRÓL.

13. *Kitől vette Jézus az ő emberi életét?*

Jézus az Istentől Isteni tehetségekkel ruházott fel, 's Máriától egy szeplőtelen szűztől szegénységben született, 's egész életében szegény, de egyszer'sminc fedhetetlen 's szent is volt. Luk. 1, 35 Luk. 2, 7.

14. *Miért született 's miért élt az Isten' fia szegénységben?*

Nem akart senkit is tisztesség és gazdagság által magához édesgetni; sőt inkább az akarta, hogy minden követőji ellen mondjanak a' világi 's testi kívánságoknak, 's ő tőle tanulják meg miben álljon az igaz gazdagság. Mát. 16. 14—20 2. Kor. 8, 9. Tudjátok a' mi Urunk Jézusnak kegyelmét, hogy gazdag lévén ti érettetek szegénnyé lett, hogy ti az szegénysége által meggazdagulnátok (tudniillik lelki, az az valóságos állandó jókkal).

15. *Jézusnak mint embernek volt-e teste é lelke, mint mi nekünk?*

Igenis volt; de bűn nélkül. Zsid. 2, 14. 17 Zsid. 7, 26.

1. *Kellott-e Jánosnak is ember létére felnővettetnie, mint más embereknek?*

ak. 2, 52, Jézus gyarapodik vala bölcsességben és testének állapotjában, és Isten 's emberek előtt való kedvességben. Luk. 2, 46. 47. Találák őtet a' templomban, ülven a' doktorok között, hallgatván azokat és kérdezősködven ő tőlök. Mindnyájan pedig, a' kik őtet hallgatják vala, elálmélkodának az ő értelmén és az ő feleletén.

2. *Életének hányadik esztendejétől fogva mutatta magát Jézus-úgy, mint tanítót, a' világ előtt?*

arminczadik esztendejétől fogva; 's akkor az Isten maga rendelte őtet tanítónak 's az ő szerelmes fijának nevezte. Mat. 3, 17. Már. 4, 17. Az időtől fogva kezdé Jézus prédikállani és mondani: térjetekek meg, mert elközelített a' mennyeknek országa.

3. *Minek közelítését hirdette tehát Jézus?*

4. *Isten' országának 's azzal együtt boldog időnek közelgetését.*

5. *Mit tanított, mi által közelgethet el ezen boldog idő?*

6. *Által, hogy az emberek egymás eránt igazságot 's szeretetet gyakorolnak, egymással békességben élnek, és így magokat Isten' fijainak mutatják.*

20. *Kik lehettek tehát egyedül méltók az Istennek ezen országára?*

Csak a' tiszta, békességéstűrő, békességszerező szelid és jó emberek.

21. *Miképen tette Jézus az Isten' ezen országának törvényeit esmératesekké?*

Többször rövid és velős mondásokban. Mát. 3—7.

22. *Hát a' rövid és velős mondásokon kívül a' tanításnak még micsoda más módját szerette Jézus?*

Szerette a' példabeszédeket vagy hasonlatosságokat is, melyeket olyankor szokott mondani, midőn reájok alkalmatosság adódott.

23. *Micsoda célja volt Jézusnak mindenkor az ilyen példabeszédekkel?*

Mindenkor valamelly kötelességet vagy hasznos igazságot akart előadni.

24. *Milyen példabeszédet mondott Jézus annak megmagyarázására, 's ajánlására; hogy az esméretleneket és idegeneket is kell segítenünk, ha segíthetjük, és ha ők segédelmünk nélkül szűkölködnek?*

Az irgalmas Szamaritánusról szóló példabeszédet, Luk. 10, 30—37.

25. *Micsoda példabeszédet mondott Jézus annak előadására, hogy az embernek nincsen szabadságában a' jókat és rosszakat magától szíve szerint egymástól elválasztani?*

A' buza között lévő konkolyról és a' hallal teljes hálóról szóló példabeszédet. Mát. 13, 24—30. 46—51.

16. *Micsoda példabeszédet mondott Jézus arról: hogy ámbár jó igyekvésünket nem boldogulunk is mindenkor egészen, még is van annak mindenkor valami jó fogaratja?*

A' négyféle földről szőlő példabeszédet. Mát. 13, 1—9.

17. *Micsoda példabeszédeket mondott arról, hogy sokszor a' legcsekélyebb dologból a' legnagyobb jó lésszen?*

A' kovásról és mustármagról szőlő példabeszédet.

18. *Micsoda példabeszédeket mondott arról, hogy mindenkor arra kell törekednünk, a' mi legjobb, ha szintén az legnagyobb fáradságunkba kerülne is?*

Az elrejtetett kincsről és a' drága gyöngyről szőlő példabeszédeket Mát. 13, 44—46. És imét a' szoros kapuról és a' keskeny utról való tanítást. Mát. 17, 13. 14.

19. *Micsoda példabeszédeket mondott Krisztus arról, hogy a' mit mi másokkal cselekszünk, mi velünk is úgy fog az Isten cselekedni?*

Az adós szolgáról. Mát. 18, 23—26. A' gazdagról és szegényről. Luk. 16, 16—31. És végre az utolsó ítéletről. Mát. 25, 31—46.

20. *Micsoda példabeszédet mondott Jézus arról, hogy különösen akkor, mikor imádkozunk, igen illik alázatosoknak lennünk?*

A' Farizeusról és a' Publikánusról szőlő példabeszédet.

31. Micsoda példabeszédet mondott arról: hogy akármeddig embernek megjobbulása és az Istennek és minden jóknak örömei okos?

Az elvesztett juhról és drakhmáról; és különösen a' tékozló fiuról szóló példabeszédeket. Luk. 15, 1—32.

32. Hát egyéb példabeszédei miről szólnak?

Arról, hogy minden tehetségeinket, akár nagyok akár kicsinyek, jóra kell fordítanunk; és hogy midenkör kárt teszünk magunknak, ha valamely jóra való alkalmatosságot elmulasztunk. Mát. 24, 45—51. Mát. 25, 1—30. Mát. 21, 33—46. Luk. 16, 1—12. Mát. 22, 1—14.

33. Mind ezen példabeszédekben és fontos mondasokban mi a' Jézus' tudományának fő summája?

Az Isten és az emberek eránt való szeretet, Mát. 22, 37—40.

34. Miképen rajzolja le az Istent?

Mint az emberi nemzetnek atyját. Az emberek, ezt tanítja ő, azért vagynak teremtvé, hogy az Istent kövessék, és következésképen az Isten' fiai. Mát. 5, 44. 45.

35. Mivel tartoznak a' gyermekek az ő atyjok eránt?

Szeretettel, háladatossággal, bizodalommal, és azzal, hogy tökéletességeiket kövessék.

36. Mi emberek milyen tökéletességeit követhetik Istennek?

Az ő jóságát, kimélését és nagylelkűségét. Mát. 5, 48. Luk. 6, 36.

. Ha az emberek úgy nézik magokat, mint Istennek gyermekeit, mik ök egymásra nézve?

istvérek. Következésképen tartoznak egymást szeretni, egymásnak megbocsátani 's egymással, a' hol lehet, jót tenni. 1. Ján. 4. 20. 21. Ha valaki ezt mondja: Szeretem az Istent; és az ő atyafiját gyűlölendi, hazug az; mert a' ki nem szereti az ő atyafiját, a' kit látott, mimódon szeretheti az Istent, a' kit nem látott. És ilyen parancsolatot vettünk ő tőle, hogy a' ki szereti az Istent, szeresse az ő atyafiját is.

Miképen néz Jézus minden jótéteményt, melyet felebarátinkkal teszünk?

y nézi, mintha ő magával tennénk. Mát. 25, 40. Valamellyet cselekedtetek egygyel az én legkisebbik atyámfiai közül, én vélem cselekedtetek.

Kikkel tartott Jézus leginkább, és kikkel közlött leginkább indományát?

szegényekkel, betegekkel, és szükségben lévőekkel; az embereknek megvettett és elhagyatott részével, Mát. 9, 12. 13. Nem szűkölködnek az egészségesek orvos nélkül, hanem a' betegek. Nem jöttem, hogy az igazakat, (az az, a' kik magokat igazaknak vagy jóknak tartják) hívjam, hanem a' bűnösöket a' penitensziára.

40. *Ezen leereszkedése és felebaráti szeretete által leginkább kiket botránkoztatott meg Jézus?*

A' kevély Farizeusokat. Ezek az Isten' igéjét külső rendtartásokká 's emberi találmányokká változtatták, és nyereségkiváló képmutatók voltak.

41. *Mit cselekedett rájuk nézve Jézus?*

Felfedezte az ő képmutatásokat; 's az embereket intette, hogy őrizkedjenek tőlök. Mát. 5, 6, 9, 16, 23.

42. *Mit cselekedtek a' Farizeusok ő rája nézve?*

Uldőzték őtet, 's végre halálra adták. Ján. 7, 7. A' világ engem gyűlöl, mert én bizonyosságot teszek ő felőle, hogy az ő cselekedeti gonoszak.

43. *Mit gyűlöltek leginkább Jézusban?*

Azt, hogy magát Isten' fijának, vagy Messiásnak nevezte. Ők földi szabadítót és királyt kívántak és vártak.

44. *Mikép ejtették utóbb kezekre Jézust?*

Ejszakának idején egy tanítványának rut árulása által. Mát. 26, 48—70. Luk. 22 48.

45. *Ki esmerete meg Jézus' ártatlanságát?*

Maga az ő bírása Pontzius Pilátus is megismerte. Ez mindenek' hallására bizonyosságot tett az ő ártatlanságáról. Mát. 27, 24—26.

46. *Mikép' viselte magát Jézus életében?*

Feddhetetlen volt és nem szünt meg jól cselekedni. Ján. 8. 46. 50. Kicsoda közületek, a' ki engemet egy bünről meg-

feddhetne? azaz, valamelly bűnt reám bizonyíthatna. Én nem keresem az én dicsőségem. Mát. 20, 28. Az embernek fija nem jött, hogy ő néki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon és adja az ő életét váltságul sokakért.

7. *Milyenek voltak Jézusnak csodatételei is, és mire szolgáltak?*

Iind együl egyig hasznosak voltak és az emberek' javára szolgáltak. Mát. 1, 4. 5. Elmenvén beszéljétek meg Jánosnak, a' mellyeket hallottok, láttok. A' vakok látnak, és a' sánták járnak; a' poklosak megtisztulnak, és a' siketek hallanak, a' halottak feltámadnak, és a' szegényeknek az Evangéliom hirdettetik.

9. *Mikép' viselte magát Jézus az ő szenvedéseiben?*

legnyugodott az Isten' akaratján, békével türt, és állhatatos volt. 1 Pét. 2, 21—23. A' Krisztus ti érettetek szenvedett, néktek példát hagyván, hogy az ő nyomdokit kövessétek. Ki bűnt nem cselekedett, sem az ő szájában álnokság nem találtatott. Ki szidalmaztatván, vissza nem szidalmaz vala, és szenvedvén, nem fenyegetődött, hanem arra hagyta, a' ki igazán ítél. *)

Ide tartoznak ezen énekek: Melly dicső élted pályája.
Jézus emberi szeretet. Sehhol nincs oly bölcs tanító.

49. *Hány szót tudunk, melyeket ő a' kereszt-fán mondott?*

Hét szót, melyek mind együl egyik az ő békességes türesét, állhatatosságát és jóságát bizonyítják.

50. *Melly szókkal emlékezett az ő ellenségeiről?*

Atyám, bocsásd-meg nékik; mert nem tudják, mit cselekesznek. Luk. 23, 34

51. *Mit mondott akkor, midőn a' nép őtet csufolta és szidalmazta?*

Én Istenem! én Istenem! miért hagyál el engemet! Mát. 27, 46.

52. *Mit mondott, midőn az anyját és jó barátját a' keresztfa alatt állani látta's tőlök meg kellett válnia?*

Ján. 19, 26. 27. Jézus monda az ő anyjának: Asszonyi állát imhol a' te fíjad. Azután monda a' tanítványnak: íme a' te anyád

53. *Miképen vigasztalta azt a' megtért bűnöst, a' ki vele együtt a' keresztfára feszítettett?*

Luk. 23, 42. Bizony mondom néked, ma velem lészesz a' paradicsomban?

54. *Mellyek voltak az ő utolsó szavai?*

Ezek: Szomjuhozom! Elvégeztetett! Atyám, a' te kezeidbe ajánlom az én lelkemet. Ján. 19, 28. 30. Luk 23, 46.

55. *Miképen halt meg Jézus?*

Istenbe helyeztetett tökéletes bizodalomban. Zsid. 5, 7. Az ő testének napjaiban, kéréseket és könyörgéseket, nagy kiáltásokkal, könnyhulátásokkal áldozott

annak, a' ki őtet a' halálból megszabadíthatta, és meghallgattatván a' félelemtől megment.

56. *Miképen jutalmazta meg az Isten az ő fiának ezen bizodalját?*

Harmadnapon a' halálból feltámasztotta 's az ő tanítványaival elevenen láttatta. Zsid. 13, 20.

57. *Mennyi ideig mutatta magát életben az ő tanítványainak?*

Csel. 1, 3. Az ő szenvedése után sok bizonyos jelek által magát, hogy él, megmutatta, és láttatott ő tőlök (tanítványi-tól) negyven napokon, szőlván nékiek az Isten' országa felől.

58. *Az Isten' országa felől való tanítás szükséges volt-e az Apostoloknak Krisztus feltámadása után?*

Igen szükséges volt. Az Apostolok az ő halála után minden reménységeitől megfosztattak, Jézus ezen tanításával megmutatta nékik, hogy mind annak, a' mi ő rajta történt, ugy kellett történni.

59. *Miképen vált meg végre az ő tanítványtól?*

Márk. 16, 19. Az Ur, minekutánna szállott volna nékiek, felvitetett mennyekbe, és üle az Istennek jobbjára.

60. *Mit tesz az; az Istennek jobbján a'?*

Annyit tesz, hogy uralkodik az ő atyjával Efez. 1, 20. 22. Az Isten feltámasztotta Jézust a' halálból és ültette az ő

jobbára mennyekben. És mind
ő lábai alá vetett, és adta ő
feje legyen a' gyülekezetnek
nek felette.

61. Miképen neveztetik azon állapot, mel-
tus az ő önként való maga megalá-
olly dicsőségesen meg van jutalmaz-

Az ő felmagasztaltatása' állapotjának
tetik. Mind a' két rendbéli áll-
nakünk serkentő és buzdító péld-
gál. Filip. 2, 5—9. Ugyan az
lat legyen bennetek, a' miném
Jézus Krisztusban is. Ki Istent
zatjában lévén, nem állítá raga-
nak lenni ez Istennel való egy-
Hanem magát megüresítette, sz-
mát vévén magára, és lett hi-
emberekhez. És ő maga viselé-
lyannak találtatott, mint az em-
gát megaláztatván engedelmes
halálig, éppen a' keresztnék
Azért az Isten is felmagasztalta
ajándékozott neki nevet, melly
néven felül való név, (azaz
felett való hatalmat és dicsőse-

62. Megmutatja-e magát valaha Kris-
dicsőségében?

Eljő ítélni eleveneket és holtakat.

63. Mikor lésszen ez meg?

Az utolsó napon, az az, a' világvég-
idejében.

1. *Tudjuk-e mikor jő el ez a' nap?*

át. 24, 36. A' felől a' nap felől és az óra felől senki nem tud semmit; még a' menyei Angyalok sem, hanem csak az én Atyám egyedül.

5. *Mi fog ezen utolsó időben történni?*

'jók és rosszak elválasztatnak egymástól. A' jók megjutalmaztatnak, 's a' rosszak megbüntettetnek. Mát. 25, 31—46.

6. *Hitvallás törvénye szerint fog Krisztus ítélni?*

'felebaráti szives szeretetnek törvénye szerint. Mát. 25, 40. 45. Bizony mondom néktek, valamellyet cselekedtek egygyel az én legkisebbik atyámfijai közül, én velem cselekedtetek. Valamellyet nem cselekedtetek egygyel a' kicsinyek közül, én velem cselekedtetek.

7. *Melleyek a' jutalmazás' szavai?*

át. 25, 34. Jertek atyámnak áldottai; birjátok az országot, melly néktek készítetett a' világnak fundamentomától fogva.

8. *Melleyek a' büntetésnek szavai?*

át. 25, 41. Menjete el tőlem, átkozottak, az örökkén való tűzre, melly készítetett az ördögnek és az ő angyalinak.

9. *Csupán a' büntetéstől; a' pokoltól és a' hárhozattól való féltünkben kell-e a' jót tennünk és a' rosszat távoztatnunk?*

em: hanem a' jónak szives szeretetéből kell jóknak lennünk, mint olyan embereknek, a' kiket Krisztus a' bűnnek szol-

gálatjától megszabadított. Ján. 8, 34
36. A' ki bünt cselekszik, szolgálja a
bűnnek, ha a' fiu titeket megszabadít
valóban szabadosák lesztek.

70. *Miképen neveztetik a' Krisztusnak azon munkája, melly szerint bennünket megszabadított?*

Megváltás' munkájának neveztetik.

3. A' MEGVÁLTÁS' MUNKÁJÁRÓL.

71. *A' második artikulusnak melyik szavaiban magyarázta meg Luther Márton a' megváltás munkáját?*

Ezen szavaiban: Hiszem, hogy a' Jézus Krisztus én Úram legyen 's a' 1. hogy egészen ő tulajdona legyek, és az ő országában ő általa éljek és ő neki szolgáljak örökkén való igazságban, ártatlanságban és boldogságban.

72. *Ezen szókban miképen rajzoltatik le Krisztus?*
Ugy, mint egy Szabadító, a' ki valamelly foglyot a' rabságtól megment és azt maga sajátjává teszi.

73. *Mitől mentett vagy váltott meg minket a' Krisztus ezen szavak szerint?*

A' büntől, a' haláltól, és az ördögnek birodalmától.

74. *Mikor van az ember a' bűnnek rabságában?*
Midőn tudva és szántszándékkal lelkieszméretének ellenére rosszat tesz. Ján. 8. 34.

75. Mikor van az ember ördögnek rabságában?

Hasonlóképen akkor, midőn készakartva vétkezik. Más hatalma az ördögnek rajtunk nincsen, hanem csak a' bűn által. 1. Ján. 3, 8. A' ki bűnt tészén, az ördögtől vagyon. De azért jelent meg az Istennek fija, hogy az ördögnek cselekedetét elrontsa.

76. Mi módon van az ember a' halál' hatalmában?

Ha a' bűn által halált, az az, mindenféle szerencsétlenséget okoz magának 's ha olyan állapotban van, hogy a' haláltól úgy kell félnie, mint büntetéstől.

77. Milyen-váltott meg tehát bennünket Krisztus a' bűnöktől?

A' keresztyén eltávoztathatja, 's tartozik is eltávoztatni a' szántszándékkal való bűnt: különben nem a' Krisztus' tulajdona, hanem a' bűn rabja. 1. Ján. 3, 9. 10. Minden, a' ki Istentől született, bűnt nem tészén. Ez által mutatódni ki az Istennek fiai, és az ördögnek fiai. Minden a' ki igazságot nem cselekeszik, nincsen Istentől, az is, a' ki nem szereti az ő atyjafiat.

78. Mik tartoznak a' bűn' rabságához?

Minden szántszándékkal való tévelygések: valamint a' babonák, rossz szokások, rossz hajlandóságok és vétkes cselekedetek.

79. *Megszabadított-e bennünket mind ezektől Krisztus?*

Igenis, mert mind ezek hazugságok és csalárdságok: az ő országa pedig világosságnak és igazságnak országa. Kol. 1, 12—13.

80. *Mi által szabadított meg bennünket Krisztus a' tévelygésektől?*

Az által, hogy a' boldogságra vezető tiszta igazságot megmagyarázta, és arra bennünket megtanított.

81. *Kell-e tehát valamelly tévelygésnek vagy bűnnek szántszándékát szolgáljunk?*

Éppen nem; sőt inkább minden tévelygést tartozunk távoztatni, még akkor is, ha abból ideig való hasznunk következne. Az igazságot mind halálig kell szeretnünk. Ján. 8, 31. 32. Ha ti megmaradtok az én beszédemben, megismertek az igazságot, és az igazság meg szabadít titeket. Ján. 8, 20. 21. Valaki gonoszt cselekszik, gyűlöli a' világosságot, és nem jó a' világosságra, hogy az ő cselekedeti meg ne fedde tessenek. A' ki pedig igazságot cselekszik: a' világosságra jó, hogy nyilván legyenek az ő cselekedeti, hogy lettenek.

82. *Hogyan nevezi az Írás a' Krisztusnak az jóátítményét, melly szerént bennünket az Isten' kegyelmére ismét méltókká tett?*

Az embereknek Istennel való megbékéltetésének.

1. *Mit tesz az, hogy Jézus bennünket az Istennel megengesztelt?*

It teszi, hogy ő bennünket, mint elveszett gyermeket a' mi Atyánkhoz és gyermeki köteleességeinkhez ismét visszavezetett. Esaiás 59, 2, A' ti hamisságítok tették különbséget ti közöttetek és a' ti Istentek között. 2. Kor. 5, 19. 20. Az Isten vala a' Krisztusban, ki a' világot megbékéltette magával, nem tulajdonítván nékiek az ő vétkeket, letévén mi bennünk az engesztelésnek beszédét. Azért kérünk a' Krisztus' képében, békéljete meg az Istennel.

1. *Milyen néven nevezetik a' Krisztus a' Szent Írásban, azért hogy ilyen megbékéltető vagy engesztelő volt?*

Isten és emberek között való közbenjárónak neveztetik. Azonkívül neveztetik szószólónak vagy érettünk esedezőnek és Isten' bárányának, ki a' világ bűneit viselte. 1. Tim. 2, 5, 1. Ján. 2, 2. Ján. 1, 29.

1. *Milyen midőn a' Jézus által lett megengesztelésről van szó, úgy kell-e az Istent gondolnunk, mint valamelly bosszuálló indulatu ellenséget, a' kit Krisztus csak vérrel kérlelhetett volna meg?*

em. Mert az Isten szeretetből adta az ő fiját e' világnak, nem haragból. 1. Ján. 4. 9. Rom. 3, 24. Ján. 3, 16. Ugy szeretta Isten e' világot, hogy az ő egyszülött

fiját adta, hogy minden, a' ki ő benne hiszen, el ne vesszen, hanem örök élet legyen.

86. Talán tehát szabadon vétkeztünk, mint hogy Krisztus bennünket az Istennel megbékéltetett?

Távol legyen. Mert úgy a' Krisztus a' bűn' szolgálója lett volna; holott inkább azért jött, hogy a' bűntől megszabadítson. Róm. 6, 2—4. 1. Ján. 3, 5. 6. Tudjátok, hogy ő azért jelent meg, hogy a' mi bűneinket elvegye, és ő benne bűn nincs. Valaki ő benne marad, bűnt nem tész; valaki pedig bűnt tész, nem látta, nem is esmérte őt.

87. Mikor vagyunk tehát az Istennel megbékéltve?

Ha az Istennek szófogadó gyermekei vagyunk az az, ha úgy gondolkodunk és cselekszünk, a' mint Isten előtt kedves, ha a gonoszt gyűlöljük; és a' jót szeretjük. Ésaiás 1, 16—17,

88. Miképen váltott meg bennünket Krisztus a haláltól.

Az által, hogy az ő halálával a' halálnak rettenetes voltát eltörölte. Az Istenfélők nézve a' halál nem büntetés, hanem jó-tétemény, ők, mint Jézus, az ő lelkeket az Istennek kezeibe adják. Luk. 23. 41. Filipp. 1, 21. 23. Nekem életem a Krisztus, a' halál nyereségem. Kiván-

ságom' vagyok arra, hogy eloszlat-
sam és együtt legyek a' Krisztussal.

*Hogyan váltott meg Krisztus bennünket az ör-
dögnek birodalmától.*

gonosz léleknek sincs hatalma rajtunk ;
mert az Isten' sajátja vagyunk. Egyedül
az Istentől kell félnünk, nem az ördög-
től. 'S éppen az ördögtől való babonás
félelemtől szabadít meg bennünket Krisz-
tus.

Mi által szabadított Krisztus ezen félelemtől ?
által, hogy az Istent velünk megismer-
tette, és az ördögnek cselekedeteit, az
az, a' bűnt és babonásságot az emberek
között elrontotta. 1. Ján. 3, 8.

Mivel vitte mind ezt Krisztus véghez ?

arannyal nem ezüsttel, hanem az ő szent
és drágalátos vérével és az ő ártatlan
szenvedésével és halálával, az az, mind
azzal, valamit cselekedett és szenvedett,
életének utolsó szempillantásáig.

*Vállyon a' Megváltónak vére olly erős és hat-
hatós volt-e, hogy az embereket a' bűntől,
a' haláltól és az ördögnek birodalmától meg-
szabadíthatta ?*

um ; hanem ezen kifejezés : Jézus az ő vére-
vel váltott meg bennünket, annyit téssen,
hogy Krisztus magát, azaz, egész éle-
tét mi érettünk elszánta és feláldozta,
Ján. 15, 13. Senkiben nincsen nagyobb

szeretet annál, mint a' ki az életét ad az ő barátiért.

93. *Kinek a' tulajdoni vagy sajátjai vagyunk? hát már most?*

A' Krisztusé. Hogy egészen az ő tulajdoni legyünk, és az ő országában ő általa éljünk, és ő nékie szolgáljunk örökkévaló igazságban, ártatlanságban és boldogságban.

94. *Milyen ország tehát a' Krisztus' országa?*
Igazságnak, ártatlanságnak és boldogságnak országa; következésképen az Istennek olyan láthatatlan országa, melly az emberek lelkében vagyon. Róm. 14, 17. Az Istennek országa sem étel sem ital, hanem igazság és békesség, és a' szent lélekben való öröm.

95. *Miképen tehetünk a' léleknek olyan állapota sántára szert, melly szerint a' Krisztusnak es országához tartozunk?*

A' Szent léleknek, kiről a' harmadik artikuláció szól, segedelme által. *)

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Szent világosságom. Istennek megváltója.

HARMADIK ARTIKULUS.

A' MEGSZENTELESRŐL.

Hiszek Szent lélekben. Hiszek egy közöns és keresztyén anyaszentegyházban, szentek egyességét, Hiszem a' bűnöknek bocsátját, Hiszem a' testnek feltámadását és az örök életet.

Ugyanaz a különbség van ezen artikulusnak kifejezésében?

Hiszünk a' szent lélekben; de hiszünk egy olyan keresztyén Anyaszentegyházban is, mellynek a' Szentek' egyesüléséből kell állani. Így hisszük a' bűnöknek bocsátját, a' hálottak' feltámadását és az örök életet.

1. A' SZENT LÉLEKRŐL.

Mit tesz itt a' Szent Lélek? Válgyon az Atya Fiú nem lélek és nem szent-e?

Hisz az Atya és Fiu is lélek és szent. Ján. 4, 24. Az Isten lélek, és a' kik őtet imádják, azoknak őtet lélekben és igazságban kell imádni. Ésaiás. 6, 3. Szent szent, szent a' seregeknek Úra, teljes mind a' széles föld az ő dicsőségével.

Mit jelent tehát itt a' szent lélek?

Y olyan lelket jelent, ki az embereket megszenteli.

4. Mit tesz megszentelni?

Annyit tesz, mint valamit külön választani, hogy vele vissza ne éljenek, hanem céljához képest való hasznát vegyék.

5. Minek kell az emberben megszenteltetni?

A' testnek és léleknek, minden ezekhez tartozó tehetségekkel együtt. 1. Kor. 6, 19. 20. Avagy nem tudjátok-e, hogy a' ti testetek, a' ti hennetek lévő Szent Léleknek temploma kit az Istentől vettetek, és nem vagytok ti magatoké? Mert drága árron vettetek meg, azért dicsőítsétek az Istent a' ti testeitekben, a' mellyek az Istené.

6. Hány fő tehetségei vagynak a' mi lelkünknek, mellyeknek meg kellene szenteltetni?

Kettő: az értelem és az akarat.

7. Miképen szenteltetik meg az ember' értelme?

Ha a' tévelygéstől és hamisságtól elvonattatik, 's az igazság' ismertetére vezéreltetik. Csel. 26. 18. Hogy azoknak szemeket megnyissad és megtérjenek a' sötétségből a' világosságra. 1. Tim. 2, 4. Az Isten minden embereket akar idvezíteni, és hogy az igazságnak ismertetére jussanak.

8. Hogyan szenteltetik meg a' mi akaratunk?

Ha erőt nyer egyedül csak a' jót óhajtani, és a' jónak minden akadályait meggyőzni. Tit. 2, 11. 12. Megjelent az Istennek amaz idvezítő kegyelme, hogy megta-

gádnánk az istentelenséget és a' világi kívánságokat, 's mértéktelenen igazán és kegyesen élnénk e' jelenvaló világon.

Miképen nevezi a' Szent Írás a' mi értelmünknek megszenteltetését?

megvilágosodásnak, Efez. 1, 18.

Miért nevezi a' mi elménk' megszenteltetését megvilágosodásnak?

tudatlanság és a' tévelygés a' setéséggel, az igazság pedig a' világossággal hasonlítottatik össze. Az olyan ember, a' ki az igazságot esmérí és szereti, az Istentől van megvilágosítva.

Hogyan nevezi a' Szent Írás a' mi akaratunknak megszenteltetését?

igterésnek, vagy ujonnan születésnek.

Miért nevezi azt így?

relhogy az igazság' esmérte által a' mi elménk és szívünk egészen megváltozik, előbbeni gondolkozásunkat és cselekedeteinket, mint tévelygéseket elhagyván, jobb ufra térünk, és mintegy ujonnan születünk. Ezek. 36, 26. 27. Adok néktek új szívet, és új lelket adok belétek, és az én lelkemet adom belétek, és ezt cselekeszem, hogy az én Hőletimet megőrizzétek, és megcselekedjétek azokat.

Vallyon az embernek szíve az értelem, és az ő értelme a' szíve nélkül megjobbítható-e?

n; minden esméret, melly bennünket jobbakká nem tesz, csak holt esméret. Jak.

2, 19, 26. Te hiszed, hogy az Iste egy, jól cselekedsz. Az ördögök is hiszik és rettegik. Valamint a' test a' lélek nélkül meghalt, úgy a' hit is meghalt a' cselekedetek nélkül.

14. *Milyen tehát az az igaz esméret, mellyel nekünk az Isten' lelke ad?*

Eleven vagy élet adó esméret; az az, ösztönöz és serkent bennünket a' szerint élni a' mint általlátjuk, hogy az Isten' törvényei kívánják; felébreszt és a' jóba serényekké tesz. Efez. 2, 4. 5.

15. *Vallyon értelmünk' megvilágosítására nézve új isteni jelentéseket kell-e várunk?*

Nem; hanem az olyan igazságok is mellyeket már az előtt régen tudtunk, ezek megvilágosítás által, új erőt és hathatóságot nyertek. Ugy szólnán, új világosság támad lelkünkben; melly szemeinket felnyitja. Filipp. 1, 9. 10.

16. *Hát az újonnan születésre nézve; a' mi természetünknek hirtelen és egyszerre való előfordulását és újja teremését kell-e várunk?*

Nem; hanem az által a' mi hajlandóságai egészen a' jóra intéztetnek. Ha az ember előbb a' jót gyűlölte, ettől fogva azt szereteti: a' rosszat pedig, mellyet előbb szeretett, gyűlöli.

17. *Vallyon tehát az embernek megvilágosodása és megjobbulása egy szempillantásnak vagy csak egy napnak munkája-e?*

Nem; hanem egész életünkben tartó töreked

1 kíván: mert az embernek mindenkor kell
2 az esmérethben, a' tapasztalásban, és jó-
3 ban növekedni. 2. Pé. 3, 18. Rom. 12, 2.

12. *Mire kell tehát naponként törekednünk?*

13. Arra, hogy a' rosszat levetkezzük, és a' jót
14 cselekedjünk: az az, mindennap értelme-
15 sebbekké, jobbakká és boldogabbakká
16 legyünk. Filipp. 1. 6. Filipp. 3, 13. 14.
17. Ésaiás 1, 16. 17. Mosódjatok meg, vi-
18 gyétek el az én szemeim elől a' ti csele-
19 kedeteiteknek gonoszságát, szünjete-
20 meg a' gonoszságnak cselekedetétől,
21 tanuljatok jót cselekedni.

19. *Melleyek azok az eszközök, melleyek által az
20 Isten bennünket egész életünkben nevel, és
21 jobbítani akar?*

22. Az Isten' igéje, és életünknek minden tapasztalásai.

20. *Tehát életünk tapasztalásai által is szól az
21 Isten hozzánk?*

22. Igenis szól hozzánk, mind a' jó, mind a' rossz
23 példák, mind a' szerencsétlen esetek ál-
24 tal, azért életünknek minden tapasztalásaira úgy kell figyelmeznünk, mint az Isten' szózatjára. Ésaiás. 65, 2.

21. *De mellyik a' mi megjobbulásunknak legfőbb eszköze?*

22. Az Isten' igéje.

22. *Miképen jobbítatik meg az ember az Isten igéje által?*

23. Ugy, ha azt figyelmetesen magára alkalmaztatja Ján. 17, 17. Szenteld meg őket a'

te igazságodban, a' te igéd az igazság.

23. *Hogyan nevezzük azt bennünk, a' mi az Isten igéjét és életünknek minden történetét magunkra alkalmazzatja?*

Lelkiesméretnek nevezzük. Ez bennünket mindenre, a' mi rajtunk történik, kötelességeinkre és saját állapotunkra megemlékeztet. Luk. 15, 17—19. Zsolt. 143. 10. Taníts meg engemet, hogy a' te akaratodat tegyem; mert én Istenem vagy te; a' te jó lelked vezéreljen engemet az egyenes úton.

24. *Az Istennek ezen lelke, a' melly a' mi lelki-esméretünk által szól hozzánk, 's az által akarja szívünket jobbitani, miképen neveztetik az új Testamentumban?*

Neveztetik a' Jézus Krisztus' lelkének; vagy az igazság lelkének, a' ki az Atyától származik és Jézusról bizonyosságot téveszen. Ján. 15, 26.

25. *Miképen szól Jézus ezen lélekről?*

Ugy, mint egy olyan tanítóról és jó barátrol, a' ki az ő képét fogná viselni és az övéinek hathatós segédelmet fogná nyújtani, Ján. 14, 17. 26.

26. *Mit mond Jézus, mi által nyújtja ezen lélek az övéinek segédelmet?*

Az által, hogy megemlékezteti őket arra, a' mit Jézus tanított és tovább is vezetli őket minden igazságra. Ján. 16. 13, Ján. 14, 23.

27. Mit ért végre a' Krisztusnak ezen lelke az Apostolok által?

Az első keresztyén gyülekezetet vagy az anyaszentegyházat összevgyűjtötte és igazgatta általuk; ugyan azért ezen Szent Léleknek nevében is kereszteltetünk meg. Csel. 20, 28. *)

2. A' KERESZTYÉN ANYASZENTEGYHÁZRÓL.

28. Mit nevezünk keresztyén anyaszentegyháznak vagy keresztyén gyülekezetnek?

Mind azokat, valakik Jézus tudományát vallják, keresztyén anyaszentegyháznak vagy gyülekezetnek nevezzük. Azon mindnyáján egy gyülekezetnek vétetnek és nézetnek, ha még olly igen elvagynak is széllyedve, máskép a' földön lévő keresztyénségnek is neveztetnek.

29. Mi kapcsolja össze a' keresztyéneket egymással?

Mindnyájoknál egy Isten' igéje, egy keresztség, és egy Úr' vacsorája vagyon.

30. De még ezen kívül, minek kellene őket még jobban összekapcsolni egymással?

A' hitnek, a' szeretetnek és a' reménységnek. Mindnyájoknak egy Istenek és Aty-

*) Ide tartoznak ezen énekek: Nem kérek mulandó jókat. Isten lelke haladásunk. Isten lelke téged kérünk.

jok 's egy Idvezítőjök vagyon, mindnyájokban egy Isten' lelke munkálkodik, mindnyájoknak egyenlő kötelességeik vagynak, 's mindnyájan ugyan azon reménységre hivattattak, Efez. 4, 3—6.

31. *Szükséges-e, hogy minden keresztyének ugyan azon szókkal vallják az ő hitüket?*

A' nemzeteknek, nyelveknek és időknek, melyekben a' keresztyének éltek és élnek, nagy különbsége miatt ez lehetetlen dolog. Minden keresztyénnek az a' kötelessége, hogy a' maga hitében bizonyos legyen, 's azokról, a' kik vélekedésekben tőle különböznek, szeretettel tegyen ítéletet, őket szelidséggel igyekezzék jó utra vezetni, 's erántok békességes türéssel legyen. Efez. 4, 14. 15. 2. Tim. 1, 12. Rom. 14. 1. 4. Azt, a' ki erőtelen a' hitben; felvegyétek, hogy az ő kétséges gondolatiban el ne vesszen. Te ki vagy, hogy másnak szolgáját ítéljed? Az ő tulajdon Urának áll avagy esik.

32. *Miért kívánja a' Szent Írás a' hitet, vagy a' bizodalmat, mint a' keresztyénnek egyik legfőbb kötelességét tőlünk, 's miért teszi azt a' keresztyén ballásnak fő részévé?*

A' hit vagy bizodalom a' lelket Isten eránt-háladatossá, 's az Isten akaratján megnyugóvá teszi, 's a' jövődőre nézve reménységgel felruházva; egyszer'smind pedig az embernek kedvet és erőt is ad

mindennémű jó cselekedetekre. Gal. 5, 6.
**A' Krisztusban csak a' Hit használ, melly
 a' szeretet által cselekeszik.**

**1. Miért teszi a' keresztyén vallás a' szeretetet
 minden kötelességnek fundamentumává?**
 ivelhogy a' szeretet által minden kötelessé-
 gek könnyebbé lesznek. 1. Kor. 13,
 13. Megmarad a' hit, a' reménység, a'
 szeretet, ez a' három, de ezek között
 legnagyobb a' szeretet.

**2. Melly reménységnek kell a' keresztyéneket
 egymás között összekapcsolni?**

zen reménységnek, hogy mind ez életben
 mind a' másokban az Istent mind jobban
 fogják esmérni és szeretni, és hogy mind-
 nyájan hová tovább boldogabbak fognak
 lenni. Róm. 5, 2. Dicsekedünk az Is-
 ten' dicsőségének reménysége alatt.

**3. Egyébiránt az Isten' lelkének ajándéki igen
 különböznek-e az emberekben?**

enis; különbféleknek is kell azoknak lenni,
 minthogy minden embernek különös fog-
 lalatossága van, mellyben el kell járnia.
 1. Kor. 12, 4—7. 11. Az ajándékokban
 különbségek vagynak, de azon egy lélek.
 A' szolgálatokban is különbségek vagy-
 nak, de azon egy Ur. A' cselekedetek-
 ben is különbségek vagynak, de azon egy
 Isten, a' ki mindenekben mindeneket
 cselekszik. De a' léleknek jelentése
 haszonra adatik mindennek. Mind eze-

ket cselekeszi pedig amaz egy; és ugyan azon lélek, a' ki osztogatja kinekkinek az ajándékokat, a' mint akarja.

36. *Ugyan azért mihez hasonlítottatik az Istennek a' világon lévő népe 's különösen a' keresztyénség?*

Egy testhez, vagy egy nagy cselédes házhoz. Egy nagy cselédes házban kinekkinek tulajdon foglalatossága van, az eleven testnek sok és különbféle tagjai vagynak, melyeknek mindnyájoknak hasznát veheti, melyek az élet fenntartására szükségesek. Róm. 12, 4. 5.

37. *Illik-e tehát egymásnak azon ajándékokat, melyekkel kiki bír, irigyelni?*

Nem; mert azért egyik a' másik miatt szenvedne 's a' jónak akadály vettetik. 1. Kor. 12, 20. 21.

38. *Vagy talán a' jóknak külön kell válniok a' rosszaktól?*

Szorosan ugyan nem kell velök társalkodniok, hogy általok el ne csábittassanak; de különben a' rosszakat nem kell magoktól eltaszítaniok, mert ugy nem jobbhíthatnák őket, a' mi pedig kötelességek. Gal. 6, 1.

39. *Miért nem kell a' rosszakat magunktól eltaszítanunk és elvetnünk?*

1. Mivelhogy belőlől nem esmerjük őket; az ő belső indulatjokat csak az Isten esmeri, a' ki nékiek bírájok is.

2. Mivel még megjobbíthatják magokat; 's a
ily megjobbulásra való alkalmatosságot
nem kell tőlök elvonnunk. Róm. 14, 10
Te pedig mit ítéled a' te atyádfiját? vag
te is miért utálod meg a' te atyádfiját
mert mindnyájan a' Krisztusnak itél
széki eleibe állíttatunk. Róm. 14. 4. Ja
5, 19, 20: Mát. 19, 28—30.

40. *Ki esméri egyedül igazán a' jókat és tisz
szívűeket?*

Csak a' mindentudó Isten. 2. Tim. 2, 19. A
Istennek örök fundamentoma megáll
ilyen pecsétje vagyon: esméri az Ú
kik legyenek az övéi.

41. *Miképen nevezetnek az igaz és tiszta szí
vű keresztyének?*

Láthatatlan anyaszentegyháznak vagy Szent
egységének 's gyülekezetnek nevez
tetnek.

42. *De vallyon ezen szentek azzal dicseke
hetnek-e hogy vétek és bűn nélkül volnának?*

1. Ján. 1, 8. 9. Ha azt mondjuk, hogy bi
nünk nincsen, magunkat csaljuk meg
igazság nincsen bennünk. Ha megvallja
a' mi bűneinket; hív ő és igaz, hogy me
bocsátja nekünk a' bünt és megtisztít mi
den hamisságtól. *)

*) Ide tartoznak ezenkénekek: Terjessz óh Jézus, Ist
felséges adománya. Jézus, te gyászos ügyünket.

3. A' BÜNÖKNEK BOCSÁNATJA.

43. *Kinek bocsát meg az Isten?*

Annak, a' ki vétkei igazán megbánja, 's Isten' irgalmába való bizodalommal annak megbocsáttatását 's azoktól való megszabadulását szívesen kívánja. Luk. 21.

Atyám, vétkeztem az ég ellen te ellened: Nem vagyok méltó, h' fjadnak hivattassam.

44. *Miért bocsátja meg az Isten az ilyen rödelmes megtérőnek bűneit?*

Csupán irgalmasságból, mint a' Krisztus megengesztelt Atyánk. Róm. 3, 23.

45. *Miképen neveztetik az embernek ezen ápotja, mellyben vétkei bánja 's megbúlni szívesen igyekszik?*

Penitentzia tartásnak, vagy megtérésnek.

46. *Mit jelentenek ezen szók?*

A' penitentziatartás nem valamely büntető vagy meglakolást jelent, hanem szívnek elváltozását. A' megtérés az e vedettnek az igaz utra visszamen teszi. Ezék. 18, 23.

47. *Ezen megtérést vagy bűneinknek megérését 's elhagyását szomoruan kell-e [t] kezelnünk vagy vidámon?*

Vidám szívvel, minden kénszerítés nélkül. azt gyakran cselekszük, 's következőképen a' magunkra való vigyázást megszokjuk, a' mi kötelességeink hová vább kellemetesebbek és könnyeb

lesznek előttünk. Filipp. 1, 6. Bizonyos vagyok abban, hogy a' ki elkezdette bennetek a' jót, el is végezi mind a' Krisztusnak napjáig.

Hogyan nevezetetik ezen szünet nélkül's folytatást való jobbulás a' Szent Írásban?

naponként való megújulásnak. Mindennap, valahányszor új alkalmatosság adatik, újabb erővel és buzgósággal kell igyekeznünk jobbaknak lenni. Efez. 4, 22—24.

Hasznos-e a' jóra naponként való törekedés?
 igen hasznos; az által kötelességeink mintegy természetünkkel válnak; ezen törekedésünknek mind ezen a' világon, mind a' másikon fogjuk venni jutalmát Gal. 6, 7. Róm. 2; 6—9. Ki megfizet mindeneknek az ő cselekedetek szerint. Azoknak ugyan, kik a' jó cselekedetekben való állhatatosság által dicsőséget, tisztességet, és halhatatlanságot keresnek, ad örök életet. Azoknak pedig, a' kik versengők; nem engednek az igazságnak, hisznek pedig a' hazugságnak, bosszuállással fizet és haraggal. Gyötrellem és szorongatás minden gonosztévő embernek lelkén, Zsidónak először és Görögnek.

Tehát ezen a' világon nincsen vége egészen az ember' életének?

nincsen: a' keresztyénség a' testnek és ha-

lottaknak feltámadását hiszi, és his életet is. Ján. 5, 25. 29. 1. Th 13, 14. Nem akarom pedig, Atyá hogy tudatlanok legyetek azok fe kik el aludtanak, hogy ne szome jatok, mint amazok, kiknek nincs ménységek. Mert ha hisszük, h Jézus meghalt, és feltámadott, a pen az Isten is azokat, a' kik el tanak, előhossa a' Jézus által egyetemben.

4. A' FELTÁMADÁS ÉS AZ ÖRÖK?

51. *Ollyan formában támad-e fel a' mi test millyenben az eltemettetik?*

A' mi mostani testünk csak ezért a' jel életért van teremtvé: a' jövődől olyan testtel ruház fel az Isten, lyen a' másik jobb világhoz lesz maztatva; 2. Kor. 5. 1. Mát. 2 1. Kor. 15, 42—44. Elvettetik landóságban; feltámad romolhaságban. Elvettetik utálatosságban támad dicsőségben; elvettetik eségben, feltámad hatalommal. Elvelkes test, feltámad lelki test; velkes test, vagyon lelki test.*)

*) Ido tartoznak ezen énekek: Mikép' a' falevel hatatlanság reménye. Ha majd e' földi életen

52. Van-e tehát valami halhatatlan bennünk, a' mi halálunk után is megmarad és él? Csak testünk halandó: lelkünk halhatatlan. Pred. 12, 7. A' por földdé leszén, a' mint az előtt volt; a' lélek pedig megtér az Istenhez, a' ki adta volt azt!

53. Micsoda okokra nézve hiszünk életet? Mivelhogy az emberben olyan tehetségek és hajlandóságok vannak, melyek ezen a' világon tökéletességre nem juthatnak, melyeket pedig maga a' Teremtő adott neki. Reméljük tehát, hogy a' jó és bölcs Teremtő ezen tehetségeket és hajlandóságokat egy másik világban fogja nagyobb tökéletességre juttatni.

54. Nevezd egynéhány ilyen tehetségeket és hajlandóságokat?

1. Ilyen az a' tehetség, melly szerént az Istent megismerhetjük, munkáját vizsgálhatjuk, őtet szerethetjük, 's az ő céljait eszközölhetjük.
2. Ilyen az a' hajlandóság, melly szerént kívánunk másokkal barátságban élni 's velelek együtt közös igyekezettel minden jót munkálni és előmozdítani.
3. Ilyen végre az Istennek az a' bennünk lévő törvénye is, melly szerént kötelességeinknek még magunk megtagadásával sőt életünknek feláldozásával is, teljesítésére ösztönöztetünk. 1. Ján. 3, 16. Ezen esmérjük meg az ő mi hozzánk való

szerelmét, mivelhogy az ő életét adta: érettünk; már mi is tartozunk az: hogy a' mi Atyánkfijaiért életünket letegyük.

55. Tökéletességre jutnak-e ezen tehetségek hajlandóságok ebben az életben?

Nem. A' mi esméretünk mindenkor sok figyelemmel jár; a' mi legjobb igyekezteink sokszor meggátoltatnak és figyelmetlenekké tétetnek, 's a' mi másokkal való egyesülésünket a' halál félbeszakasztja. Pred. 8, 14. Sir. 40, 2. Pred. 4, 1. Viszontag mikor én látnám mind azokat, a' kik a' nap alatt nyomorgattatnak, mert ime nyilván nagyon azolnak, a' kik nyomorgattatnak, könnyű hullatások; a' kiknek semmi vigasztalások nincsen, avagy az őtet nyomorgatóknak kezeiből megszabadulásra való erejek, és a' kik minden vigasztalól megfosztattak.

56. Milyen vigasztaló reménységet nyújt tehát a' Szent Írás?

Azt, hogy a' mi itt hiányos, az a' más világ tökéletessé téshen; hogy a' mi igyekezteink ott megjutalmaztatnak, és hogy minden jó és rossz cselekedetek világosságra hozattatnak. 2. Pét. 3, 14, 2. Kor. 4, 17. 18, 1. Kor. 13, 11. 12. Jel. 13. Boldogok a' halottak, kik az Urba meghalnak mostantól fogva. Bizony

lélek mondja: nyugosznak az ő munká-
jiktól, és az ő cselekedeteik követik őket.
Jel. 21, 4. Az Isten eltöröl minden
könyhullatást az ő szemekről, és a' ha-
lál többé nem lesz, sem szomorkodás,
sem jajgatás, sem fáradság többé nem
lesz, mivel az első elmúltanak.

*Miképen készül el a' keresztyén ember az
örök életre?*

által, hogy már itt azt szereti és azt tanulja
gyakorolni, a' mi a' világon az ő menny-
országa lesz.

Miképen teheti azt?

az Istent megismeri tanulja és annak mun-
kájában gyönyörködik; ha minden jó em-
berekkel békességben él; és ha köteles-
ségeihez mind halálig hív marad. 1. Tim.
4, 7. 8. Jel. 2, 10. Légy hű mind ha-
lál, és megadom néked az életnek ko-
ronáját. Mát. 25, 21. Jól vagy jó és
hív szolgám, kevésen voltál hív, sokat
bizok reád, menj bé a' te Uradnak örö-
mébe.

*E' szerint tehát benne van-e már e' világon
is az emberben a' mennyország vagy a' pokol?*
his bizonyos tekintetben a' jó emberben
benne van a' mennyország, a' rossz-
ban pedig a' pokol.

*Miképen és hogyan van a' jó ember' lelkében
már a' világon is a' mennyország?*
r itt is gyönyörűség az Istent esmérni, sze-

retni és munkájiban gyönyörködni, minden jót előmozdítani és minden jó emberek eránt barátsággal viseltetni. Eze hajlandóságok ott tovább tovább nagyobb tökéletességre jutnak, és ezekben fő az ő mennyországa állani.

61. Hogyan neveztetik az Istennek azon tökéletes esmérete, melyet az idővelülendő lelke bírni fognak?

Az Isten' szemlélésének neveztetik. A' jó mennyországban az Istent, voltaképe megismerik, 's örökkén szeretik és dicsérik. 1. Ján. 3. 3.

62. Kikkel fognak ott a' fők egyesülni és együtt örülni?

A' Krisztussal és minden boldogult 's boldogulandó lelkekkel. Ján. 14, 24, Jel. 7 14—17.

63. Miképen van meg a' pokol a' rossz emberek lelkében?

A' harag, gyűlölség és bosszuállás' kívánság 's rossz lelki esméret már a' földön is pokol gyanánt vagynak nekik. Ezen rossz hajlandóságok ott még inkább, 's egész a' kétségbe esésig fogják őket gyötörni Márk. 9, 4. Az ő férgek meg nem hal és az ő tűzök meg nem aluszik.

64. Kiknek társasága fogja az ő fájdalmokat nevelni?

Az ördögnek és minden rossz embereknek társasága, Mát. 25, 41. 46.

5. *Mint hogy tehát a' mi lelkeinkben a' mennyországot vagy poklot már itt elkészíthetjük, okosság-e megjobbulásunkat utolsó óránkra halasztani?*

em: mert nem tudjuk mikor és miképen halunk meg; 's egynehány Istenfélő feltételek a' mi halálos ágyunkon meg sem változtathatják egészen a' mi szívünket, és nem pótolhatják ki azt a' kárt, melyet egész életünkben okoztunk. Zsolt. 39, 5. Jelentsd, kérem, énnékem az én végeimet, az én napjaimnak mértéke mennyi legyen, hogy megtudjam, hogy csak ideig való vagyok.

6. *Miképen készíthetjük magunkat egész életünkben az örökkén valóságra?*

ób. 4. 6. 7. Minden életednek idejében a' mi Urunk Istenünk legyen előtted és elmédet ne hajtsd a' bűnre és az ő parancsolatjának utálására. Az igazságot szeressed minden életednek napjaiban és a' hamisságnak útát ne kövessed. *)

Idő tartoznak ezen énekek: Foly az idő, 's a' sirhoz. Közelget kimúlásom. Gyorsan siet életem, A' szent boldogság lelkemet.

HARMADIK RÉSZ.

Az Imádságról.

1. Mit tess imádkozni?

Annyit tesz, mint az Istennel beszélni, mind szívvel mind szájjal. Zsolt. 10, 15. Az én számpak beszédi és az én szívemmel gondolatni legyenek a' te kedved szerén te előtted, ki énnékem erősségem és szabadítóm vagy.

2. Kivel beszélünk tehát midőn imádkozunk?
Azzal a' mindentudó Istennel, a' ki a' mi gondolatunkat is látja, a' mi teremtkkel és legfőbb jóltévőnkkel. Zsolt. 95, 6. Zsolt. 139, 1—4.

3. Minthogy az Isten mindentudó, tehát ugy is tudja minden állapotunkat, ha azt néki imádságunkban nem jelentjük is?

Igenis tudja: Nem is ő reá, hanem mi reánk nézve szükséges az imádság. Mát. 6, 7. 8. Mikor Imádkoztok, ne legyetek sok szószaporitással, mint a' pogányok, mert azt állitják, hogy az ő sok beszédjéért hallgattatnak meg. Látja a' ti menyei Atyátok, mire legyen szükségtek, minekelőtte ti őtet kérnétek.

1. *Miképen szolgál az imádság javunkra?*
1. Az által az Istennel, a' legtökéletesebb vagyonsággal való társalkodásra szokunk, 's azzal úgy beszélünk, mint barátunkkal és Atyáinkkal.
2. Az által szokásunkká válik az Isten' jótéményeiről figyelmetesen gondolkodni, állapotunkat az ő szemei előtt vizsgálni, hibáinkat általlátni és szégyenlenni. És így az imádság a' mi szívünket háladatossá és képmutatás nélkül valóvá teszi.
3. Az imádság a' mi jó feltételeinknek nagyobb erőt ad, megtanít bennünket az igaz jóknak a' hiábavalóságoktól való megkülönböztetésére, 's kiirtja szívünkől a' haszontalan buslakodást. Zsolt. 91. 2. 's a' t. Zsolt. 42, 2. 12. Miképen kívánczik a' szarvas a' folyó vizekre, aképen kívánczik az én lelkem oh Isten, te hozzád. Miért hagytad el, oh én lelkem, magadat, és miért busongassz én bennem? Várjad az Istent; mert még én hálákat adok ő néki; mert ő az én orcámnak megszabadítója, és ő énnékem Istenem.
5. *Miképen osztja fel Pál Apostol az Imádságot?*
1. Önyörgésekre vagy kérésekre, imádkozásokra, esedezésekre, és háláadásokra minden emberekért. 1. Tim. 2, 1.

6. *Mi a' könyörgés vagy kérés?*

Há valamelly kívánságunkat terjesztjük az Isten eleibe.

7. *Milyen kívánságokat kell az Isten eleibe terjesztetni?*

Csak tiszta szívből származott jó kívánságokat. Mert csak az esztelen és rossz ember kérhet és kívánhat az Istentől illetlen dolgokat.

8. *Mi az imádkozás?*

Az Istennek valamelly szükségben segítségül hívása.

9. *Meghallgat-e az Isten, ha szükségünkben segítségül hívjuk?*

Mint mindenható Isten megtud hallgatni, 's mint jósággal teljes mennyei Atyánk meg is akar hallgatni. Zsolt. 145, 18. 19.

10. *Mit használ a' nyomorúság' idején az imádság?*

Reménységet és bizodalmat gerjeszt bennünk, hogy a' nyomorúságnak jó kimenetelét várjuk, állhatatosságot és bátorságot is ad kötelességünk' teljesítésére és az Isten' akaratján való megnyugovásra tanít. Zsolt. 77. 4. Megemlékezem az Istentől, midőn háborgok; gondolkodom, mikor az én lelkemnek szomorúsága vagy.

11. *Kötelességünk-e a' másokért való esedezés is?*

Igenis: mert az emberek boldogsága csak úgy állhat meg 's úgy virágozhatik, ha egymás eránt jó akarral és szeretettel vi-

sejtetnek, kiki tartozik mások' öröme-
ben és szomorúságában részt venni, éret-
tek imádkozni, 's rólok gondoskodni.
Ján. 5, 18.

2. *Mit használ az Isten' jótéteményiért való
háladás?*

egvidámítja szívünket, midőn az Isten' jó-
téteményeit újra eszünkbe juttatja. Egy-
szers' mind arra is serkent bennünket,
hogy másokkal jót tegyünk. Zsolt. 50, 23.

3. *Ki tanított bennünket legszebbik imádságra?*
Jezus Krisztus. Ez az imádság Uri imádság-
nak, vagy Mi Atyánknak is neveztetik.
Mát. 6, 9—13. Luk. 11, 2—4.

4. *A' végre írta-e előnkbe a' Krisztus ezt az
imádságot, hogy azt mindenkor ugyan ezen
szókkal mondjuk-e?*

em; hanem csak azt akarta, hogy ez né-
künk példaul és mintegy sinór mértékül
szolgáljon akkor is, midőn saját szava-
inkkal és a' magunk' szivéből imádkozunk.

5. *Szabad-e tehát a' magunk' szavaival is
imádkozni?*

enis szabad, még pedig minden tartózko-
dás és félelem nélkül 's olyan bizoda-
lommal beszélhetünk az Istennel, mint
a' gyermekek az ő szüleikkel. Mások'
szavai nem mindenkor fejezik ki a' mi
szivünknek állapotját, 's nem mindenkor

ugy, a' mint mi azt érezzük, Ró
8, 16.

16. *Hát mások' imádságával szabad-e imá
koznunk?*

Igenis; a' végre vagynak a' Zsoltárok és egy
imádságok; a' Jézustól tanult imáds
pedig minden imádságoknak imádsága.

AZ URTÓL TANULT IMÁDSÁGRÓL VAGY A' MI ATYÁNKRÓL.

17. *Hány része van az Urtól tanult imádsá
nak?*

Három. 1. Az előljáró beszéd vagy megszól
ítás. 2. A' hét kérések. 3. A' befejező

18. *Mellyik az előljáró beszéd vagy megszól
ítás?*

Mi Atyánk, ki vagy mennyeekben, azaz me
nyei Atyánk.

19. *Miért kezdődik ezen imádság ezzel a' szó
val Atya?*

Azért, hogy higgyük az Istent a' mi ig
Atyánknak lenni és minket az ő való
ságos fíjainak.

20. *Mire serkent tehát bennünket ez a' szó?*

Arra, hogy szíves bizodalommal imádko
zunk.

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Járulj Istenhez gyakor
's örömet. Hozzád, nagy Isten, felemelni.

21. *Miért mondjuk ezt Mi Atyánk', vagy mindnyájunknak?*

Azért, mivel az Isten minden embereknek Atya. A' mi Atyánkban tehát minden emberekkel együtt és minden emberekért imádkozom. Senkinek nem kívánhatok tehát az én imádságomban valami rosszat, mert senki sincs olyan, a' kinek az Isten Atyja nem volna.

22. *Miért mondom ezt: Ki vagy mennyekben? Vallyon a' mindenütt jelenvaló Isten nincsen-e közel hozzám?*

Közel van és látja az én szívemet. De mennyei Atyának nevezem azért, mivel ezen nevezet az ő mindenhatóságát és mindenekre kiterjedő gondviselését fejezi ki. Zsolt. 115. 3. A' mi Istenünk a' mennyben vagyon, ki mindeneket, a' mellyeket akart, teremtet.

23. *Mire emlékeztessen bennünket ezen nevezet mennyei Atya?*

Arra, hogy a' mindenható Istennel nem gondolatlanul, hanem mély tisztelettel kell beszélnünk. 1. Mós. 18., 27. Én most kívánnék szólni az én Uramnak, noha én por hamu vagyok.

24. *Az előjáró beszéd után hány kérések szólnak a' lelki jókról?*

A' három első kérések. Szenteltessék meg a' te neved. Jöjjön el a' te országod. Légyen meg a' te akaratod, miképen mennyen, azonképen itt e' földön is.

*25. Egybe fűggenek-e ezen kérdések egymás
Igenis, és egyik a' másikat megmagyará*

AZ ELSŐ, MÁSODIK, ÉS HARMADI KÉRÉS.

*1. Mikor szenteltetik meg az Isten' neve a'
dön?*

Ha minden, valami az Istenre emlékeztet
emberek által szentnek tartatik, úgy l
azzal vissza nem élnek, hanem mi
mind azt a' legjobb végre fordítják.

2. Mi emlékeztet bennünket az Istenre?

Az egész természet; mert az Isten' munk
Valami abban van, mind azt szent
kell tartani és semmivel sem szabad v
sza élni, Ésaiás. 6, 3.

3. Mi emlékeztet meg az Istenre?

Az Isten' igéje: ugyan azért semmit al
meg ne vessünk, vagy nevetség
csufossá ne tegyünk; annál inkább
cselekedjük ezt az Isten, és Jézus'
vével. Efez. 5, 19. 20.

*4. Mi által szentségtelenítettik meg az I.
neve?*

Az Isten felől való illetlen képzelődés
szentségtelen élet által.

5. Mi által szentoltetik meg?

Az által, ha az Istenről méltóképen gon

kodunk 's életünket az Istenről való józan eszméretünk szerint alkalmaztatjuk. *)

2.

Mit kérünk a' második kérdésben?

gy az Isten' országa jöjjön el hozzánk.

Vás nem élünk-e ugy is az Isten' országában?

nis; az egész természet az Isten' országa: mert minden teremtmények az ő terem-tőjöknek szolgálatjában vagynak. Ezen kérdésben azt kérjük, hogy mi az Isten-nek ezen országában igazságban, ártat-lanságban és boldogságban élhessünk.

3.

Miképen létsen ez meg a' harmadik kérdés sze-rént?

az emberek az Isten' akaratját oly örömet és szívesen viszik véghez, mind az egész természet.

As Istennek boldog országa jé-e akkor az emberek közé, ha az Isten' akaratját cselek-szik?

mis akkor az ő terem-tőjök' törvényeinek bölcsességét megismerik és azokat örö-mest követik.

Mi akadályoztatja az embereket az Isten' tör-vényeinek követésében?

ő megromlott akaratjok és mások' példája.

---

*) Ide tartozik ezen ének: Téged Isten megismeri.

11. Miképen akadályoztatja őket az ő megromlott akaratjuk?

Minden ember az ő tulajdon kívánságai és hálálandóságai szerint akar élni. Ilyen kívánságok: a' fősvenység, kevélység, bujaság 1. Ján. 2, 15—17.

12. Miben áll a' világnak megromlott akaratja?
A' testi kívánságoknak követésében. Ez a' sátán vagy az 'ördög' akaratjának is nevezetik; mert a' sátán minden rossz akar. Efez. 2. 3.

13. Hát az Istennek mi az akaratja?

Hogy az emberek az ő bölcs és jó törvény szerint az ő kötelességeikben eljárjanak és egymást boldogokká tegyék. 1.Tim. 2,

14. Ki akaratjának kell tehát engednünk?

Az Isten' akaratjának, mivel egyedül csak szent és jó.

15. Ha ez történik, miképen jő el akkor az Isten országa hozzánk?

Az által, hogy az emberek a' jót megismert és örömet gyakorolják. Róm. 14, 17, 1

16. Tartozik-e minden ember azon igyekezni, azt eszközölni, hogy ezen boldogság' ország' hozzánk el jöjjön és az Isten' akaratja emberek között véghezvitsessék?

Igenis; azért kérjük a' harmadik kérdésbe hogy az Isten minden gonosz tanács és igyekezetet meggátoljon és megromtson, mellyek nekünk az Istennek nevét megszentelni és az ő országát hozzájőni nem hagyják.

1. *Miképen gátolják és rontják meg a' mi rossz tanácsunk és rossz igyekezetünk?*
- a' az Isten mind annyiszor akadályt vet előnkbe, valahányszor a' rosszat akarjuk.
2. *A' mi akaratunknak kell-e engednünk, mikor illyes mit veszünk magunkban észre, vagy az Isten' akaratjának?*
- zonnal az Isten' akaratjának kell alája vetnünk olyankor a' mi akaratunkat; mert egyedül az Isten' akaratjának teljesítése által leszünk boldogokká. *)

4.

A' NEGYEDIK KÉRES.

1. *Hány kérések szólnak a' Mi Atyánkban a' mi földi szükségainkről, melyek olly sokak és sokfélék?*
- z az egy: A' mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.
2. *Mit értünk a' mindennapi kenyéren?*
- mindent, a' mi testünk' táplálására és egyéb testi szükségainkra megkívántatik. 1. Tim. 6, 6—8. Nagy kereskedés az Isteni tisztelet a' megleléssel. Mert semmit nem hoztunk bé e' világra; nyilván vagyon, hogy semmit ki is nem vihetünk; hanem eledelelünk lévén elégedjünk meg azzal.

Idő tartoznak ezen énekek: Mind jó, a' mit Isten tészen. Nem ember' tanácsán járok. A' ki biszik Istenben.

21. 'E ezen mindennapi kenyeret miért kérjük csak mára?

Mát. 6, 34 Krisztus azt mondja ne szorgalmaskodjatok a' holnapi napról, mert a' holnapi nap ő maga dolgairól gondot visel, elég a' napnak önnön maga terhe.

22. *Miért nevezzük a' kenyeret, melyet az Istentől kérünk, a' mi kenyerünknek?*

Azért, mert azt magunknak kell illendő és igazságos uton módon keresnünk. Mert a' más kenyere, vagy a' lopott kenyér, és a' henyélve költött kenyér; nem Isten' áldása, hanem tolvaji ragadmány. 2. Thess. 3, 10. Ha ki dolgozni nem akar, ne is egyék.

23. *De ha magunknak kell kenyerünket keresnünk, miért kérjük az Istent, hogy adjon meg a' mi kenyerünket?*

Azt kérjük ez által:

1. Hogy adjon az Isten erőt kenyerünk' keresésére.

2. Hogy adjon egészséget és meglehető szívet az eledelünkkel 's keresményünkkel vidám szívvel való élésre. Zsolt, 127, 1. 2.

24. *Luther' magyarázatja szerint a' mindennapi kenyér' neve alatt igen sokféle értetődik, p.o. jámbor házas társ, egyes gyermekek 's a' többi. — E' szerint tehát a' boldog házasság az életnek javai közé tartozik-e?*

A' boldog házasság fundamentuma a' háznép' boldogulásának és a' gyermekek' felneveltetésének. A' boldogtalan házasság

ság az életnek nagy szerencsétlensége.
Péld. 31, 10—12.

25. *Az élet boldogságához tartoznak-e a' kegyes gyermekek is?*

A' kegyes gyermekekben a' szülék az ő vigasztalásokat, dicsőségeket, örömöket, 's fáradtságoknak legédesebb jutalmát találják. A' rossz gyermekek a' szüléknek sok szívfájdalmat, bosszúságot, nyughatatlanságot; mindenféle keserűséget és sokszor szegénységet és gyalázatot is okoznak. Péld. 10, 1. A' bölcs fiú örvendezteti az ő atyját; a' bolond fiú pedig szomorúságára vagyon az ő anyjának.

26. *A' jámbor cseléd az életnek javai közé tartozik-e?*

A' szorgalmas és hűséges cseléd nagy Isten' áldása. A' hűségtelen, dologtalan 's patvarkodó cseléd felforgat minden rendet és nyugódalmat azon háznál, melly-nél szolgál. Zsolt. 107. 6, 7.

27. *A' jámbor és hűséges magisztrátus az élet javai közé tartozik-e?*

A' kegyetlen és lelkiismeret nélkül való magisztrátus nagy tereh és nagy büntetés az alattvalókra nézve. Ellenben a' jámbor és hűséges felső hatalmasság virágoztatja az alattvalóknak boldogságát.

28. *Miért tartozik a' jó bírodalom, vagy is a' bölcs uralkodás az életnek boldogságához?*

A' hol jó törvények nincsenek, vagy az igaz-

ságot jó és bölcs törvények szerint nem szolgáltatjon ki; ott nincs hátságban az embernek sem birtoka, sem becsülete, sem élete. Ott igazságtalanság, csalárd-ság 's mindenféle véték szokott eláradni. Zsolt. 85, 10. 11. Hogy lakozzék a' dicsőség a' mi földünkön, az irgalmasság és igazság előtalálják egymást: az igazság és békesség egymást csókolgassák.

29. *A' mértékletes vagy jó idő is az Istennek világi jótéteményei közé tartozik-e?*

Az időnek mostoha járása az egészségnek ártalmas, 's a' szorgalmas munkásnak minden fáradságát haszontalanná és reménységét semmivé teszi. Zsolt. 85, 13. Az Úr minden jót ad, hogy a' mi földünk megteremje az ő gyümölcsét.

30. *Miért tartozik a' jó békesség az életnek jó boldogsága közé?*

Mert a' háboru gyakorta megfoszt birtokunktól és gyermekeinktől, 's mindenkor sokakat szegényekké és szerencsétlenekké tesz. Zsolt. 122, 6—8. Könyörögjetek a' Jeruzsálemnek békességeért, ezt mondván: Legyenek szerencsések, a' kik téged szeretnek! Légyen békesség a' te kerítésedben; az én atyámfiaiért és az én barátimért kérem, hogy legyen békesség te benned.

31. *A' jó egészség, jámborság és tisztesség is az élet boldogságai közé tartoznak-e?*

Jó egészség nélkül nem örülhetünk életünknek;

a' tisztesség, jó hír név pedig mind magunkra, mind hozzánk tartozandóinkra nézve az életnek legszebb ékességei. Sir. 42, 15. 16.

1. *A' jó akarók és jó szomszédok is az élet javai közé tartoznak-e?*

2. olyan ember: a' kinek jóakarója, vagy jó barátja nincs, mintegy el van hagyatva e' földön. A' rossz szomszédok bosszúságot és sok bajt okoz. Sir. 6, 16. A' hiv barát az életnek orvossága, melyet az Istenfélek megtalálnak.

3. *Ha már az Istentől mind ezeket a' jókat kérjük, kell-e azon igyekeznünk, hogy azokra méltók lehessünk?*

4. Igen; mert különben nem tudnánk ezen jókat megbecsülni 's illendőképen haszonra fordítani.

5. *Ha példának okáért a' szülők azt kívánják, hogy jó gyermekeik legyenek; millyeneknek kell magoknak lenni?*

6. Ilyen jó szülőknek, a' kik gyermekeiket szeretik, és minden jóban nevelik.

7. *Ha a' gyermekek azt akarják, hogy jó szüleik legyenek, millyeneknek kell magoknak lenniük?*

8. Ilyen jó gyermekeknek, a' kik szüleiknek örömökre vagynak és engedelmeskednek.

9. *Ha a' gazdák és gazdaasszonyok azt akarják, hogy jó cselédjek legyen, millyeneknek kell magoknak lenni?*

10. cselédes atyáknak és anyáknak, a' kiknek

házokban jámborság, jó rend és isteni félelem lakik.

37. *Ha a' cseléd azt akarja, hogy jó gazdája és gazdaasszonya legyen, millyennek kell lenni?*

Hűségesnek, szófogadónak és szorgalmatosnak.

38. *Hát a' felső hatalmasságnak és alattvalóknak jóknak kell-e lenni, ha egymással boldogulni akarnak?*

A' rossz felső hatalmasság rosszakká teszi az alattvalókat. Ellenben a' hol a' felső hatalmasság jó, ott az alattvalók is követik példáját. Viszont az engedetlen alattvalók a' felső hatalmasságot keménységre kényszerítik, szófogadók pedig magokhoz édesgetik. Sir. 10, 2. 3.

39. *Ha az egészség, jámborság és tisztesség nagy jó, mit kell cselekednünk?*

Szorgalmasan gondot kell rájuk viselnünk.

40. *Ha a' jóakarók és jó barátok nagy kincsek, hogyan kell azokat megérdemelnünk?*

Tisztaszívűség és hűség által. A' ki szívét nekünk adja, szükség, hogy mi is neki adjuk annak szívünket. Sir. 22, 29. 30,

41. *Mikor kell kiváltképen megmutatnunk hűségünket barátink éránt?*

A' nyomorúság idején, mert a' hűséges barátot a' nyomorúság idején lehet megismerni.

1. *A' kit szükségünkben jó barátunknak tapasztalunk, el kell-e azt valaha felejtenünk, vagy meg kell-e vetnünk?*

em. Minden megpróbált barátságnak halálunkig kell tartani. Sir. 9, 12. 13.

1. *Hogy e' barátság holtunkig tarthasson, mit kell elnézni és elengedni tudnunk a' mi barátunknak?*

z. Ő hibáit és vétkeit; mert mi is azt kívánjuk, hogy ő a' mi hibáinkat el nézze és elengedje. Sir. 19, 15. 16.

1. *Hol int bennünket Krisztus a' hibáknak elengedésére?*

z. ötödik kérdésben.

TÖDIK, HATODIK ÉS HETEDIK KÉRÉS.

1. *Mit kérünk ezen három utolsó kérdésben?*

gonosznak elhárítását. Az ötödikben bűnbocsánatért könyörgünk. A' hatodikban azért, hogy az Isten kísértetbe ne vigyen. A' hetedikben azért hogy minden gonosztól megszabadítson.

5.

1. *Mellyik az ötödik kérdés?*

bocsásd meg a' mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk a' mi ellenünk vétkezőteknek.

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Valamim van, mindennem. Emeld fel lelkem, szavaidat.

47. *Mit tesz az a' jó vétek?*

Azt, a' mit a' mi kötelességünkben még nem tettünk meg, és a' mivel következkésken még tartozunk.

48. *Kipótolhatjuk, és helyre hozhatjuk-e azt a' mit ekképen elmulattunk?*

Soha sem. Mert életünknek minden új napja új kötelességeket hoz magával. Luk. 17, 10.

49. *Mit kell tehát e' részben tennünk?*

Az Istent kell kérnünk, hogy ingyen való kegyelméből engedje el adósságunkat.

50. *Csak játszó és gondatlanul kell-e ezen kérést tennünk?*

Nem; mert életünknek utóbbi része az elébbénire van fundálva. A' ki nem vet, az nyáron nem arathat.

51. *A' ki tehát ifjúságát elvesztegette, vagy valamely alkalmatosságot a' jóra elmulatott, ki-vánhatja-e az azIstentől, hogy ezen elmulastottat kipótolja.*

Nem. Az ifjúság ideje soha sem tér vissza; a' ki azt elvesztegeti, az sokszor egész életében kénytelen az ő vétkének szomorú következkéseit szenvedni. Pred. 12, 1. Örvezdezz ifju a' te ifjúságodban, és emlékezzél meg a' te teremtdőrdől a' te ifjúságodnak idejében, mig a' veszedelemnek napjai el nem jönnek, és mig eljönnek az esztendő, melyekről ezt mondjad: Nem szeretem ezeket.

52. *Mit nevezünk nép kötelességünk' elmúlásztá-
sán kívül is vétkeknek?*

Minden valóságos bűnöket, és hibás cselekedeteket.

53. *Hát ezeket, ha egyszer megtörténtek, tehet-
jük-e nem törtétekké, vagy helyre hozhat-
juk-e?*

Nem. Az elmúltat nem hozhatjuk ismét vissza,
's csak azt kell kérnünk az Istentől,
hogy elkövetett bűneinket kegyelemből
bocsássa meg.

54. *Hát ezen kérsnél könnyen kell-e vennünk a'
dolgot?*

Nem; mert minden bűn megbünteti maga ma-
gát, 's nem várhatjuk az Istentől, hogy
a' mi bűneinkért a' természet rendét
megváltoztassa.

55. *Miképen kell tehát ezen kérest tennünk?*

Alázatosan; mert úgy jelenünk olyankor meg
az Isten előtt mint adósak és bűnösök,
a' kik irgalmasságért esedeznek. Luk. 18.
13. A' publikánus veri vala az ő mely-
jét és monda: Isten légy kegyelmes né-
kem bűnösnek.

56. *Mit kérünk, melly mértékben bocsássa meg az
Isten a' mi vétkeinket?*

Abban, a' mellyben mi a' mi ellenünk vét-
kezőknek megbocsátunk.

57. *Kik a' mi ellenünk vétkeztek?*

A' kik bennünket valamelly vétkező cselekedet-
tekkal megbántottak.

3. *Mit ígérünk ezekre nézve?*

zt, hogy az ő megbántásokért nekik megengedünk.

59. *Mit tessz a' megbántásokért, vagy sérelmekért megengedni?*

Annyit tesz, mint a' sérelmekről és megbántásokról többé meg nem emlékezni, azokat nem csak szívünkben elengedni hanem külsőképen is magunkat felebarátunk eránt úgy viselni, mintha az bennünket soha meg nem bántott volna.

60. *Könnyű-e vagy nehéz ez a' kötelesség?*

Sokszor igen nehéz, minthogy némelly sérelmek bennünket igen megboszosztanak, igen megkárosítanak.

61. *Mindazáltal meg kell-e bocsátanunk az illi nehéz sérelmeket is?*

Igenis meg kell, ha azt akarjuk, hogy a' Isten is megbocsássa a' mi vétkeinket Mát. 6, 14. 15. Mert ha megbocsátjátok vétkeiket az embereknek, megbocsátja néktek is a' ti mennyei Atyátok. Ha pedig az embereknek az ő vétkeiket nem bocsátjátok, a' ti mennyei Atya sem bocsátja meg a' ti vétkeiteket.

62. *A' ki tehát ezen kérést bosszuállás kíván engesztelhetetlen szívvvel mondja el, az imádkozik?*

Ezt imádkozza: „Isten ne bocsásd meg kem az én vétkeimet, minthogy én bocsátok meg felebarátomnak. Légy irgalmatlan hozzám, a' millyen én c zája vagyok.“

1. Milyen imádság ez?

Örnyű imádság. Mert mind életünkben mind holtunkban szükségünk van arra, hogy az Isten bűneinket megbocsássa. Jak. 2, 13. Irgalmasság nélkül való ítélet leszen azon, a' ki irgalmasságot nem cselekszik.

2. Ha tehát ezen kérést imádkozván érezzük magunkban, hogy szívünket bosszúállás' indulatja bírja, mit kell cselekednünk?

gyűjke félbe imádságunkat, 's minelőtt imádkoznánk, békéljünk meg felebarátunkkal. Mát. 5, 23, 24. Efez. 4, 26. Haragudjatok, és ne vétkezzetek, a' nap le ne menjen a' ti haragtartástokon.

3. Mikor imádkozhatjuk pedig ezen kérést öröndező szívvel?

ikor felebarátunkkal megbékéltünk. Olyankor hasonlót tettünk ahhoz, a' mit az Isten szokott tenni, 's remélhetjük, hogy az Isten is megbocsátja a' mi vétkeinket. *)

6.

1. Mellyik a' hatodik kérdés?

e vigy minket kísértetbe.

2. Mit tesz valakit kísérteni?

anyit tesz, mint valakit próbára tenni, a'

---

*) Ide tartoznak ezen ónekek: Ne gyűjts oh ember! fejedre. Hogy cselekedettel legyek. Felebarátim, azent fogadást teszek.

végre, hogy kitessék, mint viseli alkalmaztatja magát.

68. Hasznosak lehetnek-e az efféle megpróbáltatások és megkísértések?

Igenis, ha jó móddal és jó célból történnel. Illyenképen próbálják meg p. o. a' szülők és tanítók az ő gyermekeiknek és tanítványiknak tehetségeit, hogy megláthassák 's megtudhassák, milyenek, mit tanultak, 's mikép viselik magokat.

69. Hát az Isten próbál-e bennünket illyenképen?
A' mi egész jelenvaló életünk illyen megpróbáltatás. Minden; valamit az Isten reánk bocsát, reánk nézve nem egyéb, hanem megpróbáltatás, mikép fogadjuk azt e 's mikép fordítjuk hasnunkra.

70. Arra kérjük-e az Istent, hogy az illyen megpróbáltatásoktól kíméljen meg?

Nem; mert ezekből származnak a' legnagyobb jók, a' lélek' ereje, a' békességes türelem a' bátorság, a' reménység. Róm. 5, 3 4. A' háborúságokban is dicsekedünk tudván, hogy a' háborúság békességes türelemet nemz, a' békességes türelem pedig megkísértést, és a' megkísértés reménységet.

71. Kiket próbált meg illyenképen az Isten?

Az ő legkedvesebb gyermekeit; 's jó jelenségeknek kell tartani, ha valaki ekképen megpróbáltatatik. Zsid. 12, 5. 6. 11. Jak 1, 12. Boldog ember az, a' ki kísértet

szenved; mert minekutánna megpróbáltatik, elveszi az életnek koronáját, melyet ígért az Úr az őtet szeretőknak.

*Miért imádkozunk a' hatodik kérdésben ekképen:
Ne vigy minket a' kísértetbe?*

annyit tesz: Oltalmaz meg a' felette nehez próbától és minden rosszra való kísértetéstől.

Kitől származnak Luther Márton' magyarázatja szerint a' rosszra való kísértések?
nem az Istentől, hanem az ördögtől, a' világtól és a' mi testünktől.

Láthatóképen kísért-e bennünket az ördög a' rosszra?

em, hanem valahány alkalmasság és ingereltetés van a' rosszra, mind az az ördög' kísértetésének vagy az ördög törének neveztetik a' Szent Írásban, akárki által történik is az.

6. Menthetjük-e magunkat valaha azzal, hogy az ördög csábított el a' rosszra bennünket?

em; mert kötelességünk lett volna a' kísértetnek ellene állani 's a' bűnre való alkalmatosságot kerülni. Jak. 4, 7. Álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.

5. Kik által történnek tehát a' kísértetek, vagy kik által vitetünk kísértetbe?

' rossz emberek és mi magunk által.

7. Miképen csábítja el az ember magát?

la rossz gondolatokat táplál magában, 's a' rosszra való alkalmatosságot keresi, vagy ha a' bünt csekélységnek tartja és azzal

játezrik. Olyankor 's az által kicsiny kezdetből felette nehéz kísértetek lehetnek

78. Mitől kell tehát leginkább órisszkodnunk?

A' bűnök elkezdésétől, ha egyszer elkezdünk vétkezni, a' bűnök folyamata és kimenetele nincs többé hatalmunkban, többnyire igen gyászos szokott lenni mert a' kicsiny véték is könnyen gonosz sággá lehet. Sir. 21, 2. Mint a' kigyótó eltávozzál a' büntől; mert ha hozzá járulsz, megmar tégedet.

79. A' szomorúságba 's bánatba való elmerülés rosszra való kísértet-e?

Igenis az; mert a' szomorúság és a' buslakodás Isten ellen való zúgólódásra, magunkkal és másokkal meg nem elégedésre csábítanak, 's utóbb kétségbe esést okozhatnak.

80. Miképen kerülhetjük el a' buslakodásból és szomorúságból származó kísérteteket?

Ha egészségünkre vigyázunk 's a' szomorú gondolatokba el nem merülünk; ha továbbá olyan dolgokat nem fessegetünk a' melyek minket nem illetnek, vagy értelmünket felülhaladják, hanem kötelességinkhez híven és szorgalmasan hozzá látunk. Préd. 11, 5.

81. A' hit nélkül és bizodalom nélkül valóság és rosszra kísértet-e?

Igenis az; mert a' hit nélkül 's bizodalom nélkül valóság lelkünket erőtlenné, 's min

az Isten eránt, mind az emberek eránt kétségessé teszi. Utóbb magunknak se hiszünk 's más sem hisz nekünk. Péld. 28, 2. Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is. Péld. 14, 32.

82. *Hát a' kétségbe esés kísértet-e?*

A' kétségbe esés a' léleknek minden nyavalyái között legnagyobb, minthogy sokszor semmi vigasztalást sem vesz bé.

83. *Miképen lehet attól megmenekedni, vagy azt meggyőzni?*

Ugy, ha állhatatosan kötelességeinkhez és az Isten' igéjéhez tartjuk magunkat: 's erősen hisszük, hogy az Isten több jót adhat és ad, mint a' mennyit mi kérünk vagy elménkkel megfogunk. Zsolt. 77, 11. Azután mondék: ez az én nyavalyám; de ezeket eltávoztathatja a' magasságos Istennek jobb keze.

84. *Kisegít-e az Isten bennünket a' kísértetből, ha annak állhatatosan ellene állunk?*

1. Kor. 10, 13. Az Isten igaz, ki nem hágy titeket felebb kísértetni annál a' mint elszenvedhetitek, sőt a' kísértettel egyetemben a' szabadulásra utat nyit, hogy azt elszenvedhessétek.

7.

85. *Mellyik a' hetedik kérdés?*

Szabadíts meg minket a' gonosztól.

86. Micsoda gonosztól való megszabadulásunk kéri ezen kérdésben?

Minden lelki és testi gonosztól jószágunk és becsületünknek minden nyavalyájá való megszabadulásunkat.

87. Mi tartozik az efféle gonoszokhoz?

Minden, valami minket háborgat 's kedvetlenít és életünket bajossá teszi. Illyenek a' vétkek, betegségek, fájdalmak, szűkölködés, a' rágalmazás.

88. Megszabadít-e az Isten bennünket az efféle gonoszoktól?

Igenis alkalmas időben és órában. Azt csakis lekszi, hogy a' gonosz is javunkra szolgáljon. 2. Kor. 1, 10. A' ki illyen nehézségből minket megszabadított, és megszabadít, kiben vagyon reménységünk, hogy ezután is megszabadulunk.

89. Miképen szabadít meg végre minden gonosztól?

Csendes és boldog halál által. 2. Tím. 4, 1. Az Úr megőriz engemet minden gonosz cselekedettől és megtart. az ő mennyei országába.

90. Egészen az Istenre kell-e hagynunk, mi cselekedje ezt?

Igenis. Egyedül ő tudja az alkalmas időt és órát. Róm. 14, 7. 8.

91. Micsoda dicséret függeszettik ezen kérdésekre?
Tied az ország, a' hatalom és a' dicsőség mi örökkén. Amen.

Mit akar ezen dicséret mondani?
 Iyit akar mondani, hogy az Isten tud is,
 fog is segíteni; mert ő az egész világnak
 bölcs és hatalmas igazgatója. *)

Mit tess ez a' szó: Amen?
 Iyit téssen, mint úgy légyen.

Miképen fejezzük-bé tehát imádságunkat?
 Odalommal és örömmel. 1. Ján. 5, 14. Mát.
 26, 39. Atyám, ha lehetséges, muljék
 el e' pohár én tőlem; mindazáltal ne
 úgy légyen, a' mint én akarom, hanem
 a' mint te. 1. Pét. 5, 7. Minden gondo-
 tokat ő reá vessétek, mert ő néki gondja
 vagyon ti rólatok.

NEGYEDIK RÉSZ.

*Hány olyan szent cselekedet van mi nálunk
 Evangyelikus Keresztyéneknél, melyet Sak-
 ramentomnak vagy szent lekötélzésnek ne-
 vessünk?*

Ittő, a' szent keresztség és az Urnak szent
 végvacsorája.

*Miért neveztetnek ezek Sakramentomoknak
 vagy lekötélzéseknek?*

Ért, mert mind a' kettő által szentül lekö-
 telezzük magunkat a' jóra. A' kereszt-
 ségben az Istennek fiúi engedelmességet
 ígérünk és fogadunk; az Ur' vacsorájá-

---

*Idő tartoznak ezen énekek: 36 az Ur, ti ég, föld, hall-
 játok.*

val való éleskor ezen fogadást megújítjuk.

3. Mit jelentett eleintén a' megkeresztelkedés?

Megtisztulásnak és megszenteltetésnek jele volt. Az jelentetett általa, hogy annak, a' ki megkeresztelkedik a' szentségtelen és megfertőztetett életből szent és tiszta életre kell térnie.

4. Maga Krisztus parancsolta-e a' keresztséget?

Igenis. Mát. 28, 19. 50. Ugyanazért a' keresztség a' keresztyén vallás' kezdetétől fogva úgy nézettefett, mint a' megkeresztelkedőnek arról való vallástétele, hogy keresztyén akar lenni.

5 Mire kötelezzük tehát magunkat a' keresztségben?

A' Krisztus' tudománya szerint való szent indulatra és szent életre; ugyan azért a' keresztség a' jó lelkiismeret' Istennel való szövetségének nevezetik 1. Pét. 3, 21.

6. Mi nevezetik szövetségnek?

Az, ha valaki a' másikkal valamit ígér.

7. Mit ígér az Isten a' keresztségben az embernek?

Bűn bocsánatot, életet és idvességet. Márk. 16, 16. Tit, 3, 5. 6.

8. Hát az ember mit ígér az Istennak?

Lelkiismeretéhez hűséget, fiúi szeretetet és engedelmességet.

9. Mikor hív az ember az ölelkiismeretéhez?

Mikor az igazság felől való meggyőződés szorosan követi.

1. Mikor bűségtelen az ember az ő lelkiismeretéhez?

akkor az igazságnak ezen sinórmértékétől eltávozik, 's az ő meggyőződése 's lelkiismerete ellen cselekszik.

2. Kinek szolgálatjába lép akkor, mikor így cselekszik?

Isten' szolgálatjából az ördög szolgálatjába lép, 's vagy képmutatóvá, vagy nyilvánosságos rossz emberré lesz.

3. Kinek mondunk tehát ellene a' keresztségben?
az ördögnek és annak minden cselekedeteinek.

4. Mi neveztetik az ördög cselekedetének?

minden, valami az Isten' törvényének ellene van, a' nyilvánosságos bűn, a' képmutatás, a' babona, és minden rossz. 1. Ján. 3, 8—10.

5. Mit tesz az, hogy a' keresztségben mind ezeknek ellene mondtunk?

nyit' tesz, hogy megigértük 's megfogadtuk az efféléknek eltávoztatását 's az Isten' parancsolati eránt való állhatatos engedelmességet.

6. Ha tehát a' rossz példák el akarnak is bennünket csábítani, kinek kell még akkor is engedni?

z Istennek és a' lelkiismeretnek. Az efféle csábításokat úgy kell néznünk mint leggonoszabb ellenségünknek tőreit, 's ugyan azért kerülnünk kell azokat.

16. Mikor a' gyermek megkereszteltetik, ki t
annak képeben ezen fogadást?

Az ő szülei az a' végre megkért komák ál

17. Mire kell tehát ezen szüléknek és komák
gondjoknak lenni?

Arra, hogy a' gyermek ezek fogadá sze
neveltsék fel 's annak megtartás
serkentessék és szoktattassék.

18. Az első keresztyén Anyaszentegyházban,
kor megnőtt emberek tettek keresztyénel
miről tettek ezek vallást a' megkeresztel
désről?

A' keresztyén hitről, mellyben előre okta
nyertek. Ezen oktatás után keresztel
tek meg az Atyának, Fiúnak, és a' Sz
Léléknek nevében.

19. Kik tessik a' mi időnkben a' gyermek' ké
ben ezen vallást?

Az ő Keresztatyái és Keresztanyái. Ezek
által az arról való gondoskodásra kö
lezik magokat, hogy a' gyermek e
hitben neveltsék, és arra megtanít
sék.

20. Hát a' megkeresztelkedett gyermek mikor
szi utóbb önnön maga azon vallást?

A' Konfirmátzió alkalmatosságával.

21. Mit tesz ez a' szó Konfirmátzió?

Annyit tesz; mint megerősítés. Az által tud
illik az az ígéret és fogadás ujittatik
erősítettik meg, melly a' keresztségh
a' gyermek' képeben tétetett vala.

1. Ugyanazért milyen korokban tételjük a' gyermekekkel a' Konfirmációt?

Ilyen korokban, midőn már értelmek annyira nevedek, hogy ezen fogadást önnön magok tehetik.

3. Tehát azon vallást, mely a' Konfirmáció alkalmatosságával a' keresztyén hitről tételik, csupán szájjal kell-e elmondani?

Nem; hanem értelmesen meg kell azt gondolni, 's meggyőződésből kell annak származni, mivel ezen vallástételre fogadás következik.

4. Miképen kell tehát a' gyermekeket, az ő gyenge és fiatal korokban a' keresztyén hitre tanítani?

Igy, hogy arról meggyőződnek 's gondolkodásokban és erkölcsökben is úgy nevedjenek fel, mint keresztyének. Márk. 10, 14. Engedjétek, hogy jöjjenek énhozzám a' kik gyermekek, és meg ne tiltsátok őket, mert ilyeneké az Istennek országa.

5. A' ki a' gyermekeket vagy maga megvesztegeti és elcsábítja, vagy megvesztegettetni és elcsábíttatni engedi, kinek munkájira szoktatja azokat?

Az ördög' munkájira; sőt ő maga ördög az ilyen gyermekre nézve.

**26. Ellenben, a' ki valamelly gyerme-
oktatásról 's felneveltetéséről gon-
kodik, mi az ezen gyermekre néz**
Annak anyyala és legnagyobb jóltévője.

18, 5. Monda Jézus; ha ki egy il
gyermecskét felveszen az én nevem
engemet vészen fel.

**27. Miről kell tehát a' gyermekeknek
szor emlékezniük?**

Azon fogadásról, mely megkereszteltetés
kor az ő képekben tétetett, 's me-
magok a' Konfirmátzió alkalmatosság
megújítottak.

**28. Miképen kell ezen fogadás szerént
gokat tekinteniük?**

Ugy, mint olyan embereket, a' kiket az
ten gyermekeivé fogadott, a' kikben
Isten' lelke lakik. 1. Kor. 3. 16. 17.
3, 26. 27. Mindnyájan Isten' fiai va-
tok a' Krisztus Jézusban való hitnek
tala: mert valamennyen megkeresz-
tettek a' Krisztusban, Krisztust öl-
tétek fel.

**29. Miképen szokott a' keresztyénség
idejében a' keresztség véghezvitette.**
A' keresztelkedők bémártattak, vagy leh-
tatódtak a' vízbe.

**30. Mit akartak a' keresztyének ezen
buktatás és megmártás által jelente**
Hogy a' megkeresztelkedőknek le kell veth

niék életeknek előbbeni módját, 's kereszttyén létekre új életet kell élniük. Róm. 6, 4.

A' mi időnkben viset szokás a' megkeresztelkedőkre önteni, mit jelent ezen szokás?

szenteltetést és minden bűntől való megtisztulást jelent, ugyan azért a' keresztség azon ujonnan születés' ferdőjének és megújulásnak, az az, az ember' mintegy ujja születetésének nevezetik.

A' Konfirmatziókor meg kell-e tehát az embernek ujulni?

ki konfirmáltatik, az akkor béfejezi 's elvégezi az ő gyermeki idejét, és olyan esztendőkre lép, melyekben magának kell magáról számot adni: igen szükséges tehát, hogy olyankor magát megpróbálja, és szívét 's életét megújítsa.

Mit kell szívén és életén megvizsgálnia?
, ha vallyon addig az ő lelkiismeretét követte-e.

Ha ugy találja, hogy lelkiismeretét nem követte, mit kell továbbá magán megvizsgálnia?

Azt, micsoda rossz hajlandóságok és szokások hatalmaztak el benne? Vallyon nem szokott-e tunyaságra, hazudozásra és más vétkekre? Vallyon nem hűség-telen-e? nem rágalmazó-e? Nem tulaj-

donitja-e el másét? 's általjában ne érez-e valami roszt vonzó hajlandóságot magában?

2. Azt, miképen viselte legyen magát szülei, jóltévdőji, tanítóji, barátjai, testvérei 's a' házi cselédek eránt magát. Ha Isten eránt fiui szeretet és tisztelet lakik-e szívében?

35. *Ha efféle vétkeket 's rossz szokásokat tapasztal magában, hogyan kell imádkoznia?*

Zsolt. 51. 12. 13. Teremts bennem tiszta szívet, óh Isten, és az erős lelket ujjt meg én bennem. Ne vess el engem te orczád elől és a' te Szent Lelked ne vedd el én tőlem.

36. *'S ezen imádsághoz minek kell hozzá járulni?*

Azon feltételnek, és maga eltökéllésének, hogy minden bűnt távoztat, minden bűn való alkalmatosságot kerül, 's az a' fölöli való erős bizodalomnak, hogy Isten erőt fog erre néki adni. Fil. 1,

37. *Hol tétetik ezen eltökéllés és ujjon való fogadás?*

Az Ur' vacsorájával először való élésnek alkalmatosságával. A' ki ezzel először az egyszersmind az Istennek hálát ad, egész gyermekségében vele közli jótéteményeiért. Az Ur' vacsorájával el

szőr való élés tehát az ifjúságnak hála-
adó öröm innepe. Zsolt, 103, 1—4. *)

TÖDIK ÉS HATODIK RÉSZ.

Mi az Ur' vacsordája.

usnak az ő tanítványtól való elbucsu-
zásának emlékezetére Jézustól magától
szereztetett szent eledel. Mát. 26, 26.
27. 28. 29. Márk. 14, 22—25.

*Micsoda alkalmatossággal szerzette Krisz-
tus ezen Szent Vacsordát?*

lőn tanítványival a' husvéti bárányt utól-
szor ette, és halálához készült. Mát.
26, 2—18. Ján. 13, 1—3.

Mi volt a' husvéti bárány?

nak hálaadatos emlékezetéül rendelt va-
csora, hogy az Izrael népe hajdan az
Egyiptomi szolgálat alól megszabadít-
tatott.

Milyen kenyeret ettek ezen vacsoránál?

vász nélkül való kenyeret, annak a' nagy
sietségnek emlékezetére, melly miatt az
Égyiptomból lett kiköltözködéskor nem
érték reá, kovással savanyított tésztá-
ból sütni kenyeret.

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Megkeresztelkedtem, hogy
téged. Mindnyájan, a' kik részt vettünk. Kik megke-
resztelkedtünk.

5. Ezen vacsoránál mit szokott a' házi gazda kézre adni's adatni a' maga háza népének?

Egy borral tölt poharat az azért való hálaadatos örömmel kinyilatkoztatására, hogy az Isten az Egyiptomból lett kiszabadítás által a' maga saját népévé tette. Ezen pohár hálaadás poharának neveztetett.

6. Midőn Jézus ezen vacsora után kenyeret és bort akart az ő tanítványai között kézről kézre adni, mit mondott mikor a' kenyeret adta?

Vegyétek, egyétek, ez az én testem, melly ti érettetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

7. Mit mondott midőn a' pohárt adta?

Vegyétek, igyátok, ez az én vérem, melly sokakért kiontatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

8. Mit akart tehát Krisztus az ő tanítványinak ezen szókkal legközelebb mondani?

Azt, hogy az ő halála közel van, és elkerülhetetlen. Ugy nézte már magát, mintha már fel lett volna áldozva, 's önként 's kényszerítés nélkül ment eleibe halálának.

9. Mit mondott, hogy fogna az ő halála által fundálni és atkotni?

Uj Testamentomot, az az, az emberek' boldogságára czélzó uj intézetet és uj állapotot.

10. Mi végre emlékezett Krisztus az utolsó hűvöti bárány megevésekor ezen intézetről?

A' végre, hogy annakutánna az Izrael népének Egyiptomból való kiszabadulása he-

lyet jövendőben az ő tanítványai és tisztelői az emberi nemzetnek új szabadulását emlegetnék, mely az ő halálának következése fogna lenni.

11. Milyen megszabadulás volt ez, lelki-e vagy testi?

Leleki megszabadulás, még pedig nem csak egy népnek, hanem az egész emberi nemzetnek megszabadulása.

12. Miképen nevezte tehát ezen új intézetet és állapotot?

Új Testamentomnak az ő vérében vagy az ő vére által: minthogy az ő vére fogna kiontatni bűnöknek bocsánatjára.

13. Mivel hasonlítja magát Krisztus össze ezen kifejezésében?

A' husvéti bárányal, melynek vére hajdan az egész nép' megszabadulására adott jel volt. 2. Mós. 12. 13.

14. Mírók akarta tehát, hogy jövendőben az ezen vacsorával való élés' alkalmatosságával megemlékezzenek az ő tisztelői?

Az emberi nemzetnek a' tévelygésektől és vétkektől lett megszabadulásáról, mely megszabadulás az ő halálának következése fogna lenni.

15. Vallyon Jézus az ő látható testét és véréát adta-e az ő tanítványinak enniük és inniuk?

Nem, mert még élt és velek együtt volt. De azt mondotta nékik, hogy a' testi halál által való elválás után is láthatatlanul velek fog maradni elválhatatlanul. Ján. 15.

4. Gal. 2. 20. Élek, de már nem é
hanem a' Krisztus él én bennem, a' n
pedig most a' testben élek, az Isten F
jában való hit által élem, a' ki engem
szeretett és önnön magát adta értem

**16. E' szerint Jézus' halála nem választotta
őtet az övétől?**

Nem. Ő az ő lelkének segedelme 's az ő tud
mányának ereje által mindenkor szor
eggyességben kívánt és kíván velek le
ni. 'S ugyan ezen szüntelen való vel
létének emlékezetére tartoznak az
Vacsorájával élni.

**17. Miképen nevezetik ezen okra nézve az I
Vacsorája?**

Egyesülésnek, közlésnek vagy közösülésne

18. Minémű egyesülés vagy közlés az?

A' Krisztus mint fő és annak tagjai köz
való egyesülés. 1. Kor. 10, 16—17.
áldásnak pohara, mellyet megáldunk
nem a' Krisztus' vérével való közlés-
a' kenyér, mellyet megszégünk; nem
Krisztus' testével való közlés-e. M
egy kenyér, egy test vagyunk sok
azért mivel mindnyájan egy kenyérb
részesülünk.

**19. Ugyan azért milyen indulattal járultak az el
keresztyének az Ur' Vacsorájához?**

Nem félelemmel, hanem hálaadatos örömm
Megemlékeztek Jézusnak szeretetéről,
ő társalkodásáról, az ő haláláról és az

ígéretéről, melyet nekik tett hogy láthatatlanul is ő segítők és gyámolok fog maradni. Csel. 2, 42.

20. Mire tökéltették el magokat az Ur' vacsorával való éléskor?

Arra, hogy az igazságot oly állhatatosan megfogják vallani, 's mindenkor olyan szeretetett fogunk gyakorolni; egész halálokig, mint Jézus, 1. Ján. 3, 16—18.

21. Mire serkentették egymást Ur' vacsorájával való éléskor?

Eggyességre, felebaráti szeretetre és az örök élet reménységére.

22. Miért az örök élet' reménységére?

Mivelhogy Jézus, az ő fejek, már mennyben volt és megígérte, hogy az ő tagjait is oda fogja magához venni. Ján. 14, 3.

23. Vallyon még most is így kell-e a' keresztyéneknek az Ur' vacsorájával élni?

1. Kor 11, 26. Valamennyiszer ejenditek ezen kenyeret, és e' poharat ijandjátok, az Urnak halálát hirdessétek, mig eljövend.

24. Vallyon csupa szokásból vagy kényszerítésből, félelemmel, hálaadással és örömmel kell-e az Ur' vacsorájával élni?

Jézusnak minden igaz tisztelőji örömmel és hálaadással élnek azzal. Arról emlékeznek és gondolkodnak akkor, mely nagy jót tett velünk Jézus az ő életével és halálával, 's egész szivekből hálákat adnak azért.

25. Mire kell magunkat azon alkalmatossággal serkentetünk és eltökéltünk?

Arra, hogy olyan indulat legyen bennünk, a' millyent Jézus Krisztus mint életében, mind halálában mutatott.

26. Ugyan azért mit kell az Ur' vacsorájához való készüléskor olvasnunk?

Jézus életének és halálának történeteit, 's különösen azt, a' mit az Ur' vacsorájának szerzésekor tett; mondott, és tanított. Ján. 13—17.

27. Az Ur' vacsorájával való éléskor tesszünk-e valamely igéretet és fogadást az Istennek?

Igenis; mert minden, a' ki a' Jézus Krisztus' testét és vérét az Ur vacsorájában veszi, ennyit mond az által: „A' mely szentül hiszem, hogy Jézus érettem élt, érettem halt meg, 's testét és vérét érettem adta, és hogy az ő halálának hasznáiban 's jó következeiseiben én is részesülök: oly szentül fogadom, hogy példája és parancsolatai szerint igyekezem élni.“

28. A' ki erről nem gondolkodik, hanem az Ur' vacsorájával minden meggondolás nélkül és játékból, vagy éppen meg nem tért szívvel él, mi az olyan?

Megvetést érdemlő képmutató a' ki mástól tesz vallást, mint a' mit hisz, 's más indulatunak és gondolkodásunak vallja magát, mint a' millyen, 's következesképen, mind Isten, mind emberek előtt

hazug. 1. Kor. 11, 27—29. A' ki eszi e' kenyeret, avagy issza az Urnak poharát méltatlanul, vétkecs lészen az Urnak teste és vére ellen. A' ki méltatlanul eszik és iszik, magának ítéletet eszik és iszik.

Mit tess az, hogy a' méltatlan vendég vétkecs az Úrnak teste és vére ellen?

nyit tesz, hogy nagy bünt követ el, mint-hogy Jézust mindenek előtt csúfolja, vagy is azon szent vacsorát, mely Jézus emlékezetére van rendelve, megveti és vele visszaél.

Mit tess ez, kárhózatot eszik és iszik magának?
teszi, hogy kemény büntetést von magára, a' képmutatók' és hazugok' számára szabott büntetés.

Mit kell tehát az embernek tenni, minakelőtte az Úr' vacsorájához járul?

g kell magát próbálni, ha olyan indulat van-e benne, a' milyen volt Jézus Krisztusban. 1. Kor. 11, 28. Megpróbálja magát az ember, és ugy egyék e' kenyérből, és ugy igyék e' pohárból.

Mi van rendelve a' Kereszténynek között az Ur'Vacsorája előtt való magok' megpróbálása vagy megvizsgálása végett?

gyónás vagy a' bűnöknek megvallása.

Hány részből áll a' gyónás?

om részből:

1. A' gyónó megismeri az ő' bűneit, és azokon való szíves bánatját jelenti.

2. Bizonyosságot tesz az Istenhez való azon bizodalmaról, hogy az Isten, mint a' Krisztus által megbékéltetett Atya, az ő vétkeket megbocsátja.

3. Kinyilatkoztatja azon buzgó feltételét, hogy minden megesmért vétkét igyekezik elhagyni, és Isten' segedelmével megjobbulását munkálni.

34. *Valljon az embernek ezen vallást könyv nélkül megtanult szókkal kell-e tenni, vagy a' maga saját szavaival.*

Jobb ha a' maga szavaival teszi. Ha pedig ez tőle ki nem telik, a' könyv nélkül megtanult vagy előtte elmondott szókat meg kell értenie, és az azokban foglalt igazságok felől meg kell győztetnie.

35. *Mert ki előtt tesz a' gyónó az ő bűneiről vallást?*

A' mindenható Isten előtt. Ha tehát a' gyónásnál semmit nem gondol, az Istent csúfolja.

36. *Kinek képét viseli a' gyónást halló vagy gyónató Atya?*

Az Isten' képét. Nem a' maga, hanem az Isten' nevében hirdeti a' bűnbocsánatot, 's az Isten' nevében serkent, fedd és vigasztal.

37. *Miképen kell tehát a' gyónónak a' gyónató Atya' serkentéseit, feddéseit és vigasztalásait elfogadni?*

Egész bizodalommal, mert a' gyónató Atya az Isten' nevében, 's az ő úrta és hi-

valala szerint szól hozzája. Ugy kell tehát azt néznie, mint legjobb barátját, a' ki őtet a' rossznak eltávoztatására, és a' jónak követésére inti.

38. Micsoda feltétel alatt hirdeti a' gyóntató Atya a' bűnbocsánatot?

Az alatt a' feltétel alatt, ha bűneinkről való vallástételünk igaz szívből származik, 's életünknek megjobbítását jó lélekkel fogadjuk.

39. Ha bűneink' megvallása's megjobbulásunknak fogadása igaz lélekből származott bizonyosak lehetünk-e a' felől, hogy az Isten bűneinket megbocsátja?

Igenis bizonyosak lehetünk; csak hogy igéretünket 's fogadásunkat meg is tartsuk, és felebarátink' vétkei mi is megbocsássuk, mint az Isten a' mieinket megbocsátja.

40. Milyen szívvvel kell tehát a' gyónáshoz és az Ur' vacsorájához járulnunk?

Békességre hajlandó és megengesztelődött szívvvel. — Még annak is szívünk szerint megbocsássunk és megengedjünk, a' ki bennünket legfájdalmasabban megbántott, vagy megbánt.

41. E' szerint mit kell a' házastársaknak; testvéreknek, atyafiaknak, és házi cselédeknek tenni, minekelőtte az Ur' vacsorájához mennének?

Meg kell egymásnak az ő egymás ellen elkövetett vétkeiket bocsátani; egymással szívek szerint meg kell békélniek.

42. Mivé lesz az által rájok nézve az Ur' vacsorájával való élésnek napja?

Házi boldogságnak és megengesztelődésnek innepévé.

43. Mire erősítjük magunkat az Ur' vacsorájával való élés által?

Kötelességünknek teljesítésére, 's az Isten akaratján való csendes megnyugovásra. Mert Jézus is megnyugodott az Isten' akaratján, 's érettünk önként halálra adta magát. Ján. 10, 18. Mát. 26, 24.

44. Micsoda reménység elevenített meg bennünk az Ur' vacsorájával való élés által?

Az örök élet' reménysége. Mert nem holt, hanem élő Idvezítőben hiszünk, a' ki az Istennél örökkén él, 's a' kinél mi is élni fogunk, Jel. 1, 18. Meghaltam vala, és én élek mind örökkön örökkén. Jan. 14, 19. Látni fogtok, mert én élek, és ti éltek.

---

*) Ide tartoznak a' következő énekek: Jézus, buzgó tisztelettel. Jézus, mennyei vezérem, Járulj hiv Keresztység.

